

Public Profits Sp. z o.o.

ul. Paderewskiego 8
61-770 Poznań
tel. (61) 851 02 16
fax (61) 851 02 26

www.publicprofits.pl
biuro@publicprofits.pl

NIP 782-11-21-903
Regon 630582129

**Zagraniczna migracja zarobkowa. Struktura społeczno zawodowa
oraz wpływ migracji na spadek bezrobocia, przyczyny i motywy
zagranicznych migracji zarobkowych ludności**

RAPORT POBADAWCZY

Przygotowany przez firmę Public Profits Sp. z o.o.
na zlecenie

Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie

Projekt finansowany przez Unię Europejską
ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego
oraz budżetu państwa w ramach
Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego

Czerwiec 2007

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie.....	4
2. Wyniki i interpretacja badania kwestionariuszowego.....	5
2.1 Charakterystyka badanej populacji	5
2.2. Charakterystyka historycznych zagranicznych migracji zarobkowych	10
2.2.1. Czas i miejsce historycznych migracji zagranicznych	10
2.2.2. Odsetek osób pracujących podczas wyjazdów w swoim zawodzie oraz ocena warunków pracy za granicą.....	14
2.3. Charakterystyka planowanych zagranicznych migracji zarobkowych	15
2.3.1. Okres planowanego wyjazdu zagranicę oraz najczęściej wybierane kraje migracji	15
2.3.2. Przyczyny planowanego wyjazdu za granicę, obawy oraz oczekiwane korzyści z nim związane.....	20
2.3.3. Czynniki, które mogłoby skłonić osoby przebywające za granicą do powrotu do Polski.....	23
2.3.4. Przygotowania do wyjazdu – poniesione koszty, formy doradztwa i pomocy	24
2.3.5. Informacje o podejmowanej za granicą pracy, ocena możliwości znalezienia pracy w Polsce.....	26
2.3.6. Osoby i instytucje pośredniczące w znalezieniu pracy	29
2.3.7. Planowane wydatki i inwestycje za granicą i w Polsce	31
2.3.8. Planowane zarobki za granicą, a optymalna kwota zarobków w kraju.....	33
2.3.9. Znajomość i rola języka wśród osób podejmujących migracje zarobkową.....	35
3. Analiza danych wtórnych.....	37
3.1. Wielkość migracji	38
3.2. Kierunek migracji zagranicznych.....	42
3.4. Kanały i sposoby poszukiwania pracy za granicą.....	52
3.4.1. Wojewódzki Urząd Pracy.....	53
3.4.2 Agencje zatrudnienia. Agencje pośrednictwa pracy do pracy za granicą.....	53
3.4.3 Biura Karier.....	58
3.4.4 Ochotnicze Hufce Pracy	59
3.4. Portret migranta.....	59

3.5. Sytuacja na rynku pracy, a liczba osób migrujących	65
5. Metodyka badań i zastosowane narzędzia analityczne	73
5.1. Opis metodologii badania.....	73
5.2. Opis zastosowanych technik badawczych.....	75
5.3. Opis nadzoru i kontroli badań	76
5.4. Sprawozdanie z realizacji badań w terenie	77
ANEKS - SPIS TABEL I WYKRESÓW	79
Spis wykresów.....	79
Spis tabel	82
Spis map	82
KWESTIONARIUSZ.....	83

1. Wprowadzenie

W dniach 2 maja do 8 czerwca 2007 roku firma badawcza Public Profits Sp. z o.o. na zlecenie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie przeprowadziła badania na temat: „Zagraniczna migracja zarobkowa. Struktura społeczno-zawodowa oraz wpływ migracji na spadek bezrobocia, przyczyny i motywy zagranicznych migracji zarobkowych ludności.” w ramach „Kompleksowych wojewódzkich badań rynku pracy, gospodarki i edukacji.” Badania przeprowadzono na potrzeby projektu „Zachodniopomorskie obserwatorium Rynku Pracy”, realizowanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie, w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz budżetu państwa.

Badanie składało się z dwóch etapów:

- 1) Analizy danych wtórnych – dostępnych materiałów źródłowych dotyczących zagranicznej migracji zarobkowej (ze szczególnym uwzględnieniem woj. zachodniopomorskiego).
- 2) Badania kwestionariuszowego przeprowadzonego wśród 600 respondentów. Właściwymi respondentami w badaniu były osoby z obszaru województwa zachodniopomorskiego, planujące w najbliższym czasie opuścić kraj w celu podjęcia pracy za granicą, a także opuszczające kraj w celu podjęcia pracy za granicą.

Podstawowym celem badania było:

- ♦ Rozróżnienie kategorii przyczyn i motywów podjęcia zagranicznej migracji zarobkowej.
- ♦ Zdiagnozowanie struktury społeczno-zawodowej osób migrujących.
- ♦ Analiza wpływu migracji zarobkowej na strukturę rynku pracy województwa.

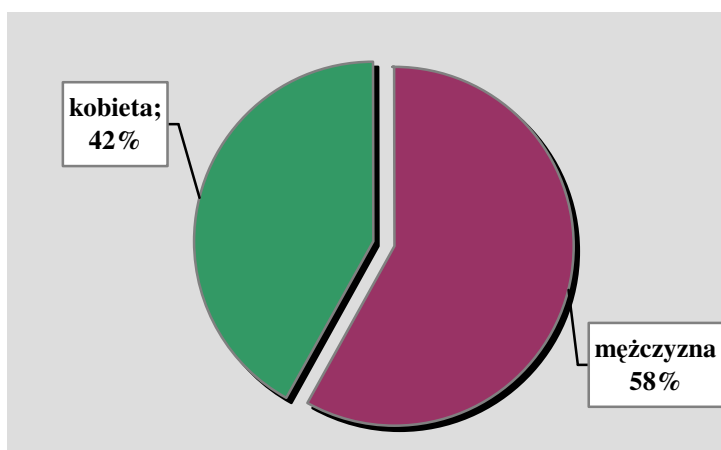
2. Wyniki i interpretacja badania kwestionariuszowego

2.1 Charakterystyka badanej populacji

Wśród osób planujących wyjazdy za granicę, w celu podjęcia pracy zarobkowej, przeważają osoby młode w wieku do 35 lat (77%). Największą grupę wśród wyjeżdżających stanowią osoby pracujące – 54%. Uczniowie i studenci stanowią 23% spośród planujących wyjazd, 20% stanowią osoby bezrobotne, natomiast 3% emeryci i renciści. Spośród osób pracujących decyzje o wyjeździe podejmują najczęściej osoby zatrudnione w takich zawodach jak: modelka, sprzedawca i demonstrator (14%); górnik i robotnik budowlany (11%); pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (9%); pracownik usług osobistych i ochrony (9%); robotnik obróbki metali i mechanik maszyn i urządzeń (7%); pracownik obsługi biurowej (7%); pracownik pozostałych specjalności (6%). Wyjazd planują najczęściej osoby stanu wolnego (58%) oraz osoby o dochodach do 500 zł (39%).

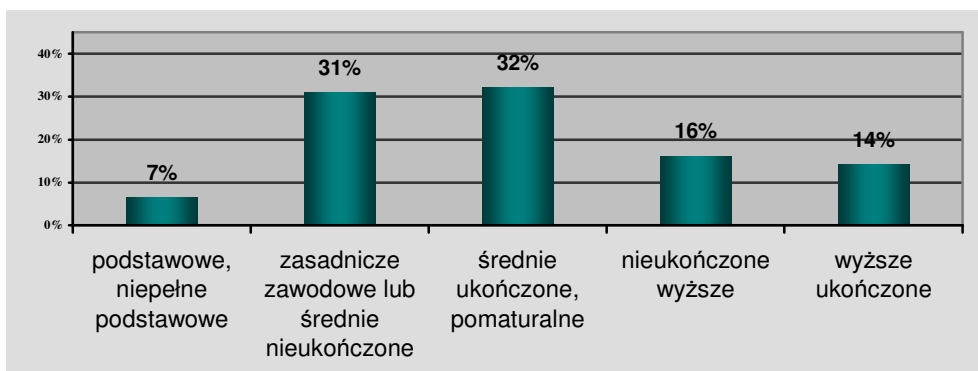
Wśród wyjeżdżających osób bezrobotnych dominują osoby w wieku 20-35 lat oraz powyżej 45 lat, o dochodach do 500 zł, zamieszkujące wsie, wykazujące się słabą znajomością języków.

Wykres 1. Charakterystyka badanej populacji – płeć (kryterium doboru próby); N=600 [%]

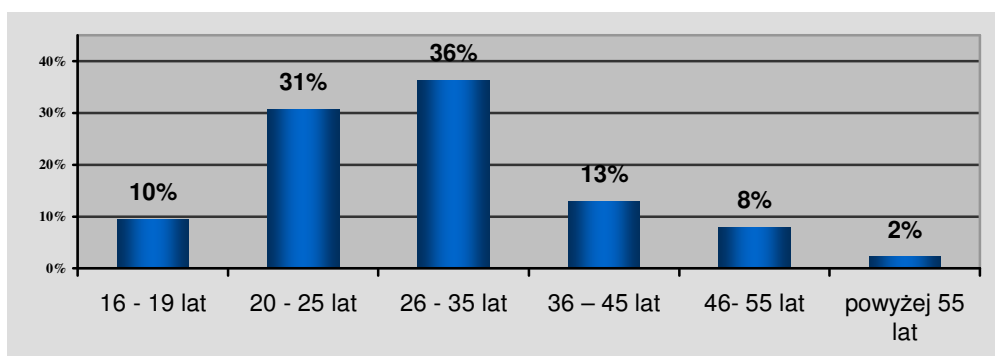

Wykres 2. Charakterystyka badanej populacji – wykształcenie

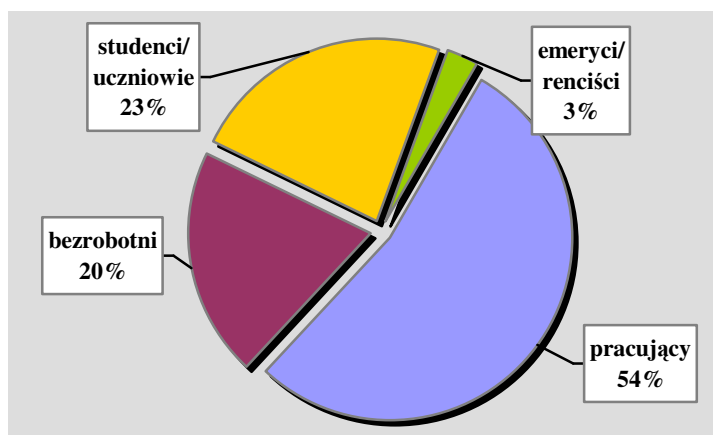
Pyt. M2. Jakiego ma Pan/i wykształcenie?; N=600 [dane w %]

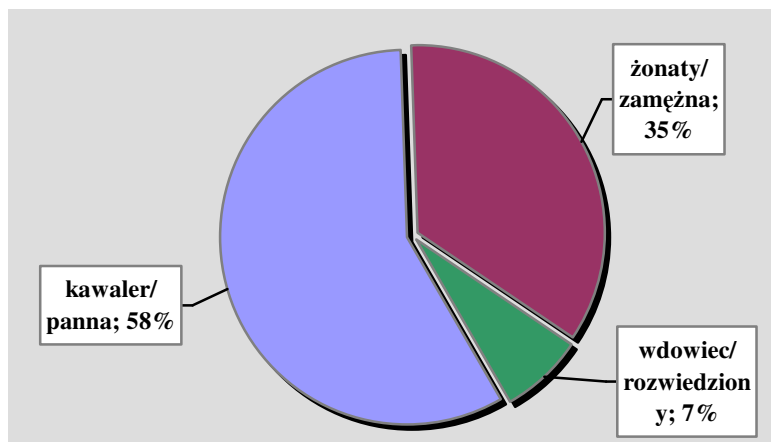
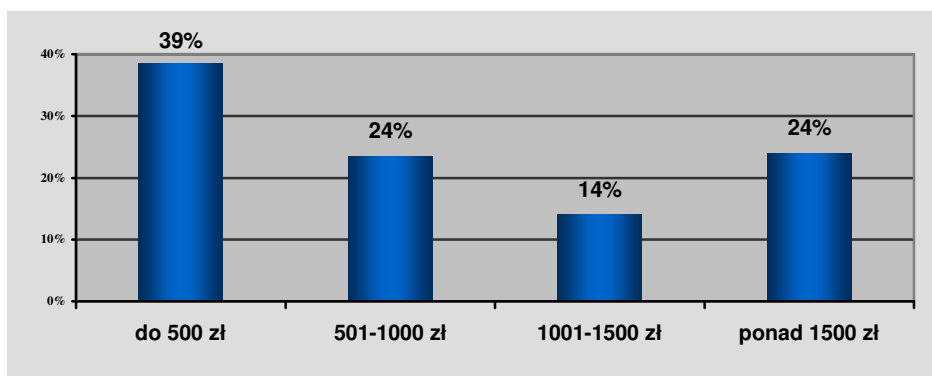
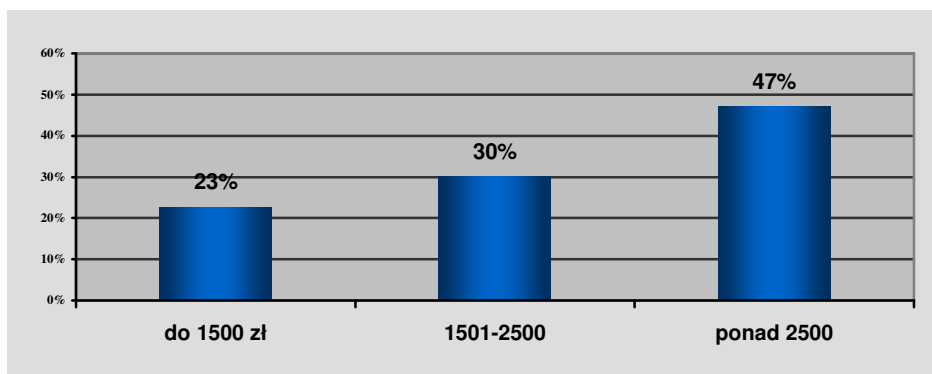
Wykres 3. Charakterystyka badanej populacji – wiek

Pyt. M3. Czy mogłaby Pan/i podać mi datę swojego urodzenia?; N=600 [dane w %]

Wykres 4. Charakterystyka badanej populacji – wykonywany zawód

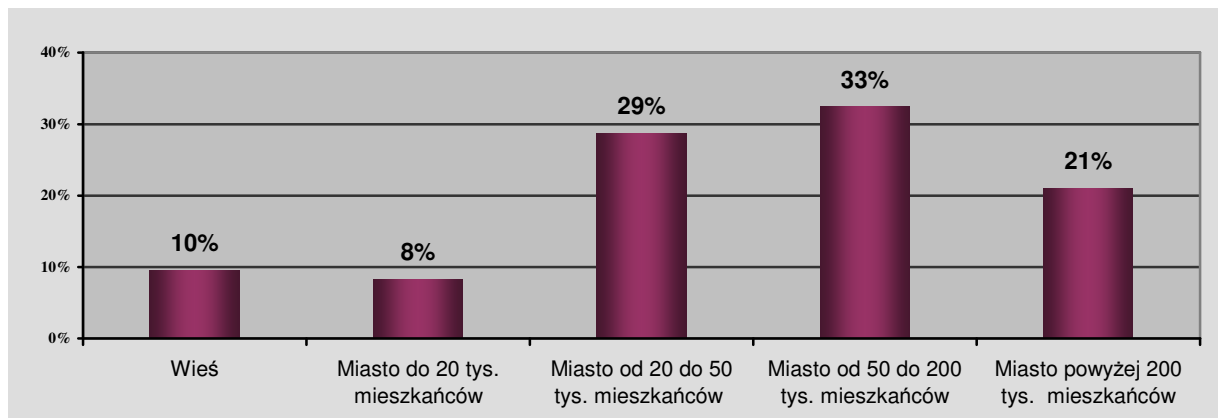
Pyt. M5. Jaki Pan/i zawód wykonuje; N=600 [dane w %]

Wykres 5. Charakterystyka badanej populacji – stan cywilny*Pyt. M6. Jaki jest Pana/i stan cywilny?; N=600 [dane w %]***Wykres 6. Charakterystyka badanej populacji – dochód respondenta***Pyt. M8. Proszę Pana/ią o podanie swojego własnego dochodu. Proszę dodać wynagrodzenia, premię, nagrody, zapłaty za nadgodziny, stypendia, rentę, emeryturę, prace zlecone, dochody z gospodarstwa rolnego w ubiegłym miesiącu. N=600 [dane w %]***Wykres 7. Charakterystyka badanej populacji – dochód gospodarstwa domowego***Pyt. M7. Proszę Pana/ią o policzenie łącznych dochodów wszystkich członków gospodarstwa domowego. Proszę dodać wynagrodzenia, premię, nagrody, zapłaty za nadgodziny, stypendia, rentę i emeryturę, prace na zlecenie, dochody gospodarstwa rolnego w ubiegłym miesiącu i powiedzieć, do której grupy zaliczył(a)by Pan(i) dochody swojego gospodarstwa domowego. N=600 [dane w %]*

Wykres 8. Charakterystyka badanej populacji – wielkość miejscowości

Pyt. M10. Miejscowość, w której Pan/i mieszka jest? N=600 [dane w %]

Wykres 9. Charakterystyka badanej populacji – liczba członków gospodarstwa domowego

Pyt. M9. Ile osób liczy Pana/i gospodarstwo domowe? N=600 [dane w %]

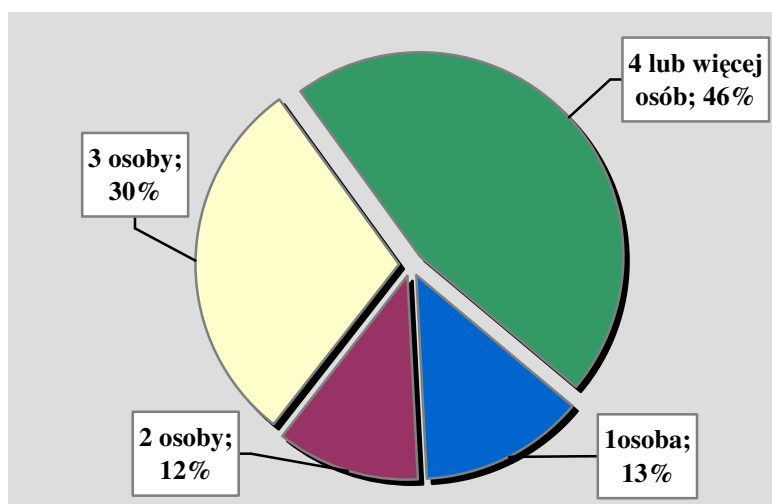

Tabela 1. Wyuczony zawód

Pyt. M4. Jaki jest Pana/i wyuczony zawód? N=600 [dane w %]

WYUCZONY ZAWÓD	N=600 [%]
Nie ma zawodu	29%
Robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń	12%
Pozostali specjaliści	11%
Górnicy i robotnicy budowlani	8%
Pracownicy usług osobistych i ochrony	6%
Średni personel techniczny	6%
Pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	6%
Specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	5%
Modelki, sprzedawcy i demonstratorzy	4%
Średni personel rolnictwa i ochrony zdrowia	3%
Nauczyciele	2%
Operatorzy i monterzy maszyn	2%
Rolnicy i rybacy pracujący na własny rachunek	2%
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy zorientowani na rynek	1%
Specjaliści nauk przyrodniczych i ochrony zdrowia	1%
<i>Poniżej 1%: kierowcy i operatorzy pojazdów i maszyn samojezdnych; pracownicy obsługi biurowej robotnicy przy pracach prostych w handlu i usługach; pracownicy obrotu pieniężnego i obsługi klientów; pracownicy pozostałych specjalności; robotnicy zawodów precyzyjnych, ceramicy, wytwórcy wyrobów galanteryjnych, robotnicy poligraficzni i pokrewni; nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy;</i>	

Tabela 2. Wykonywany zawód

Pyt. M5. Jaki Pan/i zawód wykonuje? N=318 [dane w %] TYLKO OSOBY PRACUJĄCE

WYUCZONY ZAWÓD	N=230 [%]
Modelki, sprzedawcy i demonstratorzy	14%
Górnicy i robotnicy budowlani	11%
Pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	9%
Pracownicy usług osobistych i ochrony	9%
Robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń	7%
Pracownicy obsługi biurowej	7%
Pracownicy pozostałych specjalności	6%
Kierownicy małych zakładów pracy	5%
Kierowcy i operatorzy pojazdów i maszyn samojezdnych	5%
Robotnicy przy pracach prostych w handlu i usługach	4%
Specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	4%
Pozostali specjaliści	3%
Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	3%
Średni personel techniczny	3%
Nauczyciele	3%
Robotnicy zawodów precyzyjnych, ceramicy, wytwórcy wyrobów galanteryjnych, robotnicy poligraficzni i pokrewni	2%
<i>Pozostałe poniżej 1,5%: operatorzy i monterzy maszyn operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych specjaliści nauk przyrodniczych i ochrony zdrowia pracownicy obrotu pieniężnego i obsługi klientów rolnicy i rybacy pracujący na własny rachunek średni personel rolnictwa i ochrony zdrowia</i>	

2.2. Charakterystyka historycznych zagranicznych migracji zarobkowych

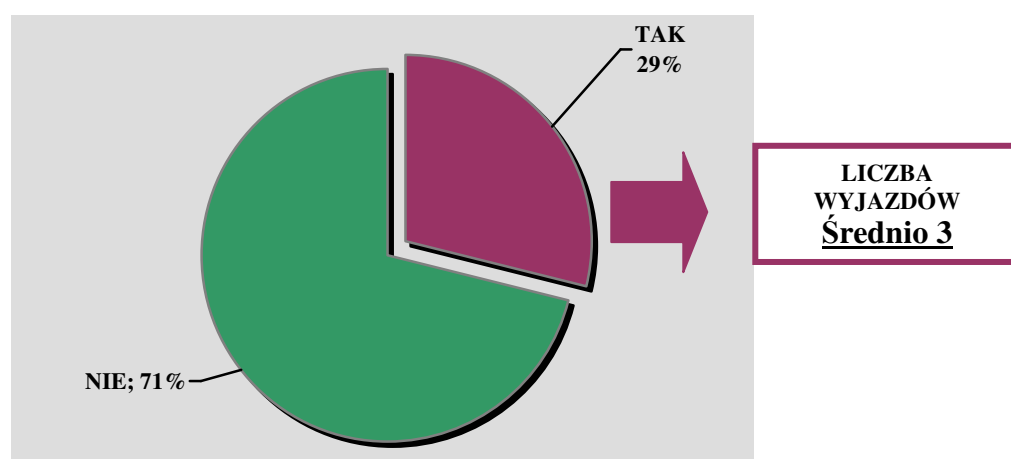
2.2.1. Czas i miejsce historycznych migracji zagranicznych

Osoby, które wyjeżdżały za granicę stanowią 29% badanej populacji. Wcześniejsze wyjazdy za granicę deklarowali częściej mężczyźni niż kobiety, są to częściej osoby z wykształceniem wyższym nieukończonym, mieszkańcy małych miast. Średnia ilość wcześniejszych wyjazdów deklarowanych przez respondentów wynosi 3 (2,8). Najczęściej wyjeżdżały za granicę osoby w wieku od 36 do 45 lat, z grupy o najwyższych dochodach powyżej 1500 zł, z małych i dużych miast.

Wykres 10. Odsetek osób, które wyjeżdżały wcześniej za granicę w celu podjęcia pracy zarobkowej

Pyt. 2. Czy wyjeżdżał/a Pan/i wcześniej za granicę w celu podjęcia pracy zarobkowej?; N=600 [dane w %]

Pyt. 3. Ile razy Pan/i wyjeżdżał/a? N=171 [średnia]

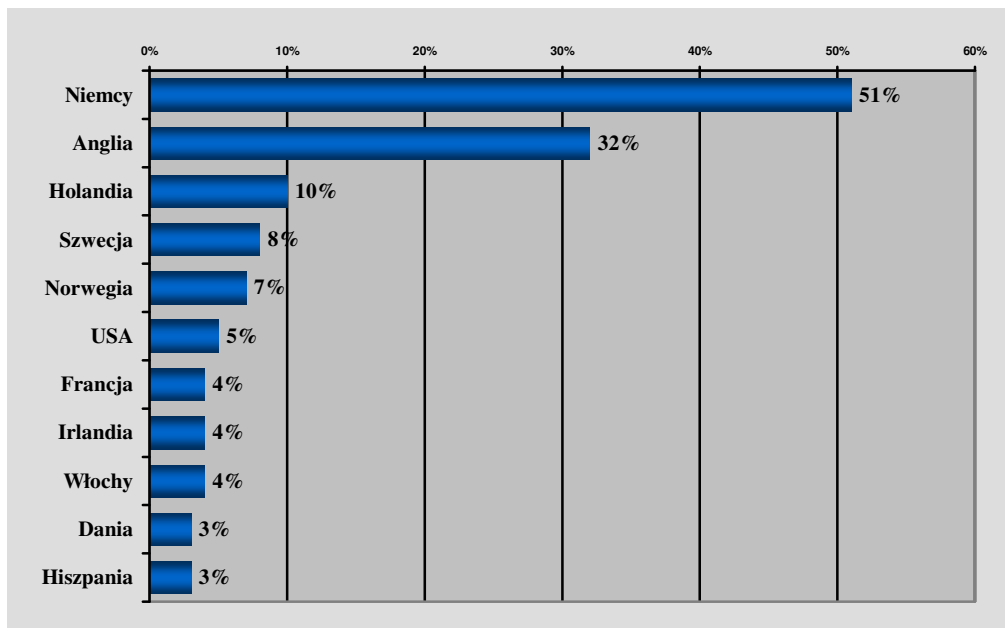

Badani deklarujący wcześniejsze wyjazdy wskazywali najczęściej jako kraj swojego pobytu – Niemcy (52%). Do Niemiec wyjeżdżały częściej: kobiety niż mężczyźni, osoby w wieku 36-45 lat, z wykształceniem podstawowym i zasadniczym, mieszkańcy małych miast do 20 tys. mieszkańców. Kraj wymieniany w drugiej kolejności to Wielka Brytania (32%), w trzeciej – Holandia (10%), następnie takie kraje jak Szwecja i Norwegia (odpowiednio 8% i 7%). Najwięcej osób wyjeżdżało w roku 2006 (57%). Badani decydują się na wyjazd za granicę najczęściej w miesiącach wakacyjnych: czerwiec – wrzesień, ostatni wyjazd miał miejsce w tym okresie w przypadku 46% respondentów, w tym najwięcej wyjazdów przypada na czerwiec (25%).

Badani, którzy wcześniej wyjechali do Anglii, Niemiec, Holandii, Norwegii, Włoch czy Stanów Zjednoczonych ponownie wybierają te państwa jako kraje migracji. W przypadku osób, które ostatnio pracowały terenie Niemiec, 70% planuje obecnie powtórny wyjazd do tego kraju, natomiast w przypadku Anglii osoby te stanowią 84%, w przypadku Holandii aż 86%, a Norwegii 82%.

Wykres 11. Kraje migracji zarobkowej

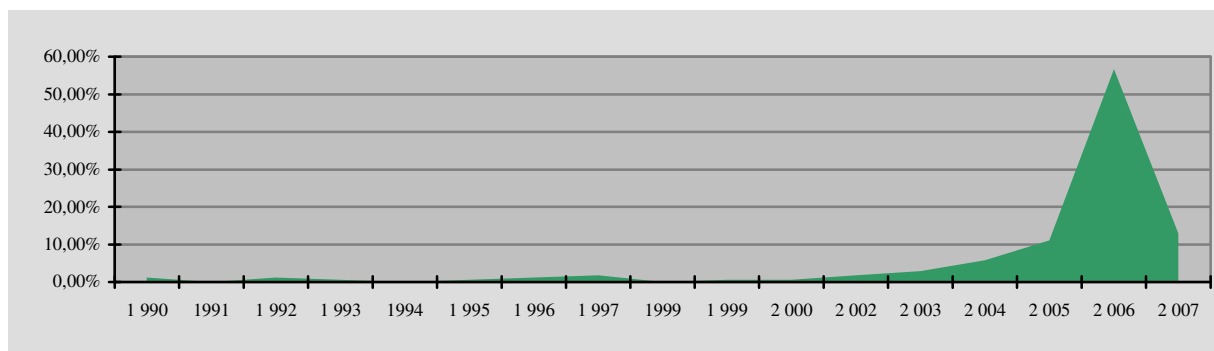
Pyt. 3a. Do jakich krajów Pan/i wyjeżdżała w celu podjęcia pracy zarobkowej.?; N=171 [dane w %]

Pozostałe z wymienionych krajów poniżej 2,5%: Szkocja; Czechy; Grecja; Belgia; Austria; Nigeria; Islandia Słowacja; Łotwa; Chorwacja; Kanada

Wykres 12. Odsetek wyjeżdżających w poszczególnych latach poczynając od 1989 roku

Pyt. 4. Kiedy dokładnie Pan/i wyjechał/a ostatnim razem?; N=171 [dane w %]

Wykres 13. Odsetek wyjeżdżających w poszczególnych miesiącach

Pyt. 4. Kiedy dokładnie Pan/i wyjechał/a ostatnim razem?; N=171 [dane w %]

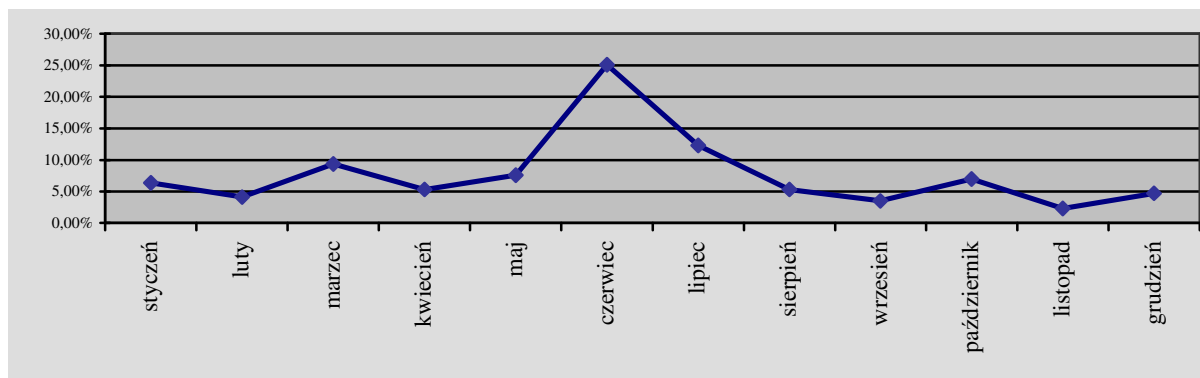

Tabela 3. Wcześniejsze wyjazdy za granicę, a wybór kraju przy obecnie planowanym wyjeździe

Pyt. 6. Do jakiego kraju wyjechał/a Pan/i ostatnio? N=171

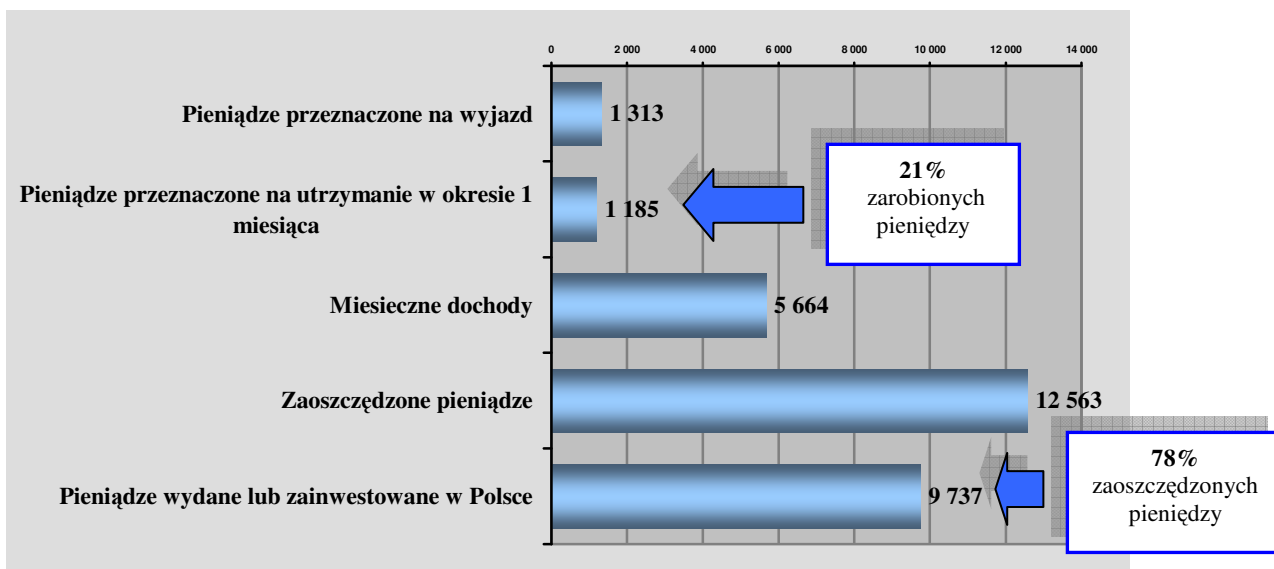
Pyt. 16. Do jakiego kraju zamierza Pan/i wyjechać? [dane w %]

PLANOWANY WYJAZD	KRAJ DO, KTÓREGO RESPONDENT WYJECHAŁ OSTATNIO										
	Ogółem	Niemcy	Anglia	Holandia	Norwegia	Szwecja	USA	Francja	Irlandia	Dania	Włochy
[dane w%]	N=171	N=56	N=49	N=14	N=11	N=9	N=5	N=5	N=4	N=4	N=3
Anglia	30%	11%	84%	0%	9%	22%	0%	20%	0%	25%	0%
Niemcy	26%	70%	4%	0%	0%	22%	0%	0%	0%	0%	33%
Holandia	12%	5%	6%	86%	0%	0%	0%	0%	0%	25%	0%
Norwegia	9%	5%	0%	14%	82%	0%	0%	20%	25%	0%	0%
Irlandia	4%	5%	2%	0%	0%	0%	0%	0%	50%	0%	0%
Szwecja	4%	2%	0%	0%	0%	56%	0%	20%	0%	0%	0%
Włochy	2%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	20%	0%	0%	67%
Dania	2%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	25%	50%	0%
USA	4%	2%	0%	0%	9%	0%	80%	0%	0%	0%	0%
Francja	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	20%	0%	0%	0%

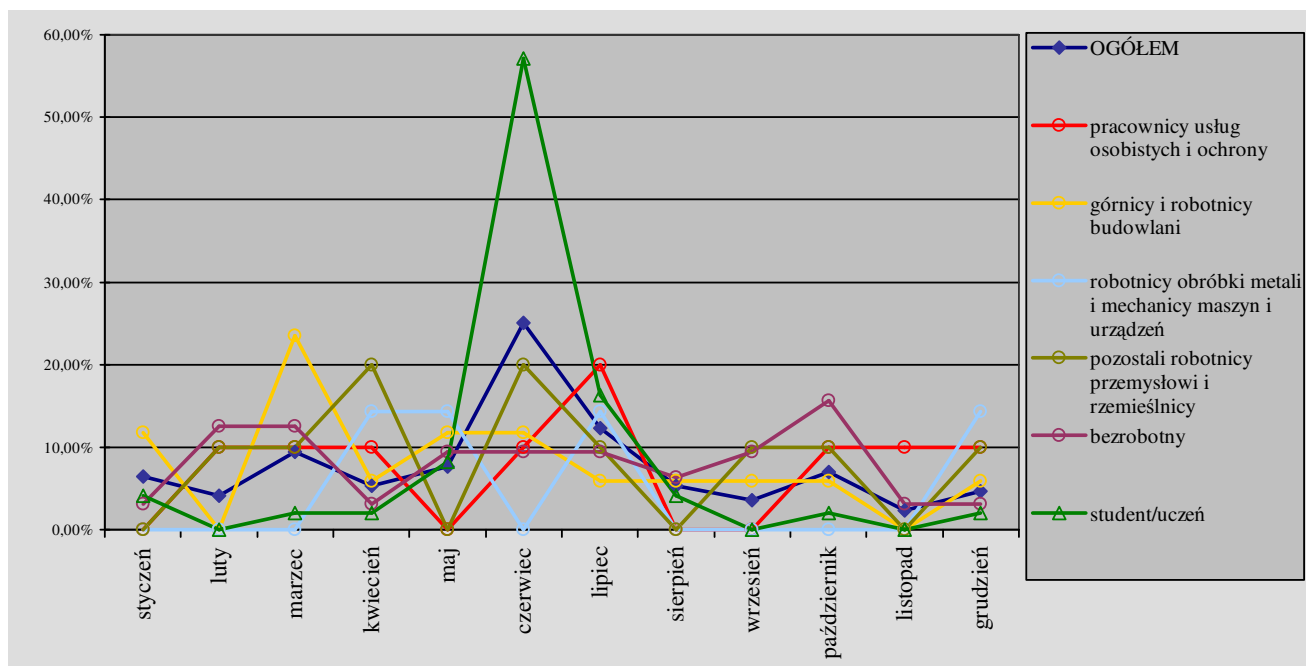
Przeciętna kwota zaoszczędzona przez badanych, podczas ostatniego wyjazdu, wyniosła 12 563 zł, z czego 9 737 zł osoby te wydały lub zainwestowały w Polsce, co stanowi 78% wszystkich zaoszczędzonych pieniędzy. Średnia suma przeznaczona na wyjazd za granicę wyniosła 1 313 zł, co stanowiło 11% wszystkich pieniędzy zaoszczędzonych podczas pobytu za granicą. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie osób wyjeżdżających wynosiło 5 664 zł, z czego respondenci średnio 21% przeznaczali na utrzymanie. Przeciętna kwota możliwa do odłożenia w ciągu miesiąca wynosiła 4 479 zł.

Wykres 14. Średnie wydatki i przychody związane z wyjazdem i pobytem za granicą

Pyt. 7. Ile pieniędzy wydał/a Pan/i na ten wyjazd (chodzi o koszty związane z przygotowaniem do wyjazdu oraz podróżą)? **Pyt. 8.** Ile pieniędzy wydał/a Pan/i na utrzymanie za granicą; proszę podać wydatki w okresie 1 miesiąca? **Pyt. 9.** Ile pieniędzy miesięcznie Pan/i zarabiał/a? **Pyt. 10.** Ile pieniędzy Pan/i zaoszczędził/a? **Pyt. 11.** Ile z tych pieniędzy zainwestował/a lub wydał/a Pan/i w Polsce?; N=171 [dane w %]

Wykres 15. Odsetek wyjeżdżających w poszczególnych miesiącach, a wykonywany zawód w Polsce

Pyt. 4. Kiedy dokładnie Pan/i wyjechał/a ostatnim razem?; N=171 [dane w %] **Pyt. M5.** Jaki Pan/i zawód wykonuje? **TYLKO RESPONDENCI Z NAJLICZNIEJ REPREZENTOWANYCH GRUP**

2.2.2. Odsetek osób pracujących podczas wyjazdów w swoim zawodzie oraz ocena warunków pracy za granicą

71% badanych osób, które wyjeżdżały wcześniej, w celu podjęcia pracy za granicami kraju, nie pracowało w wyuczonym zawodzie. Swoją pracę wykonywali najczęściej przedstawiciele takich zawodów jak: górnicy i robotnicy budowlani, robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń, kierowcy i operatorzy pojazdów i maszyn samojezdnych, średni personel techniczny, pracownicy usług osobistych i ochrony.

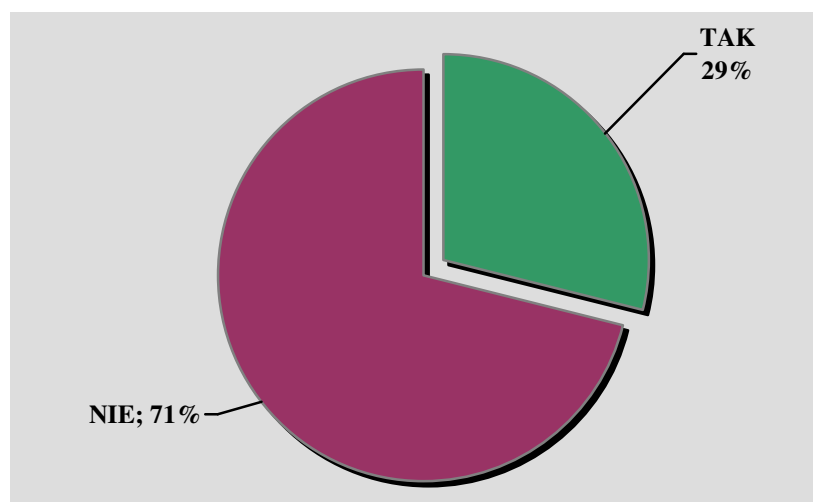
Częściej w wyuczonym zawodzie pracowali mężczyźni, niż kobiety, najczęściej osoby w wieku od 36 do 45 lat, o wysokich dochodach powyżej 1500 PLN, mieszkańcy miast od 20 do 200 tys. mieszkańców.

Największa grupa osób, które pracowały już wcześniej za granicami kraju, ocenia panujące tam warunki pracy jako lepsze niż w Polsce (49%). Według 10% respondentów warunki pracy za granicą są gorsze, z kolei 30% respondentów zadeklarowało, że nie odbiegają one od warunków oferowanych przez pracodawców w Polsce.

Korzystniej, od warunków panujących w Polsce, oceniali badani następujące aspekty pracy za granicą: organizacja pracy (90% badanych oceniło ją na korzyść pracy za granicami), stosunki z przełożonymi (81%), stosunki z kolegami z pracy (85%), atmosfera w pracy (74%) i czas pracy (69%). Dwa ostatnie czynniki najmniej różnicują pracę w kraju i za granicą na niekorzyść tej pierwszej.

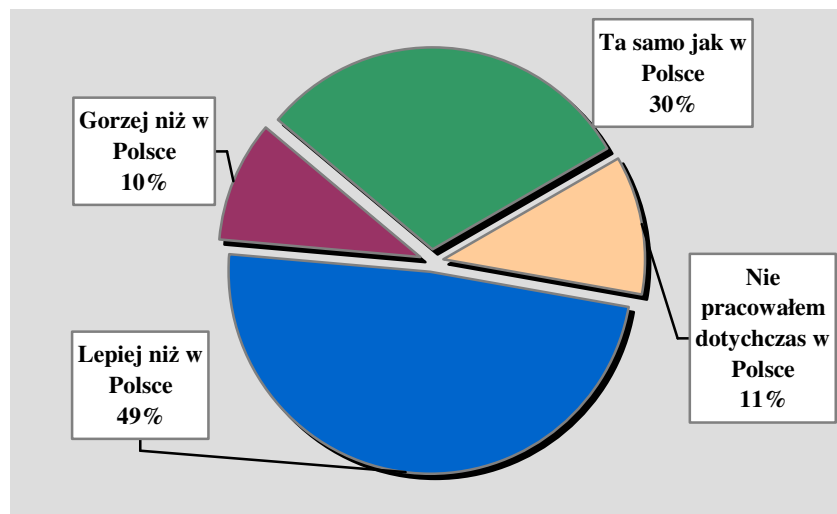
Wykres 16. Odsetek osób pracujących w wyuczonym zawodzie

Pyt. 12. Czy pracował/a Pan/i w wyuczonym zawodzie?; N=171 [dane w %]

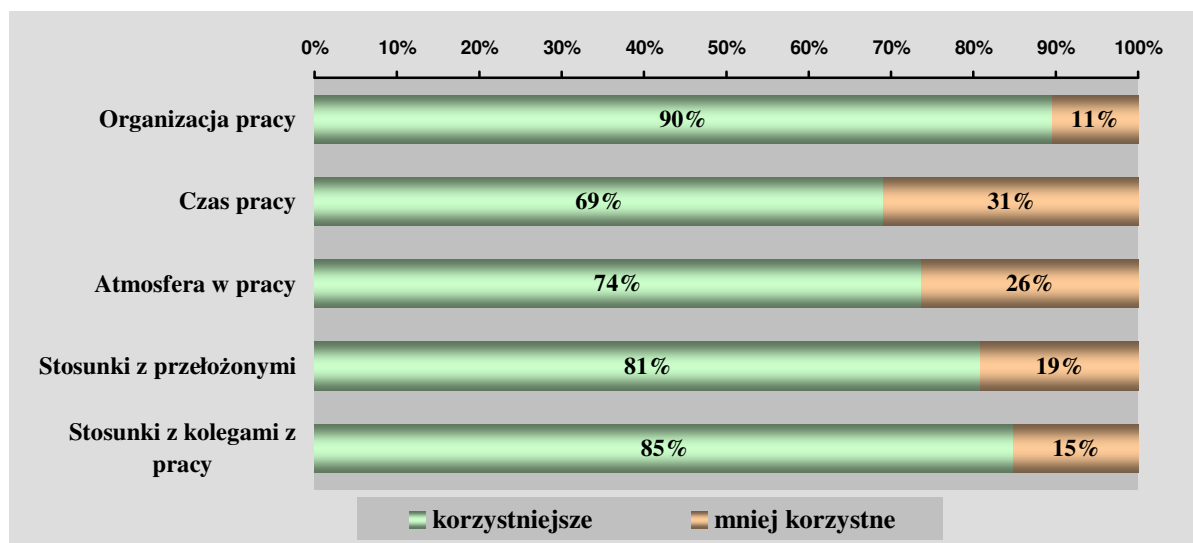
Wykres 17. Ocena warunków pracy za granicą

Pyt.13. Czy pracując za granicą był/a Pan/i traktowany/a:?: N=171 [dane w %]

Wykres 18. Ocena warunków pracy za granicą

Pyt. 14. Jakie cechy w Pana/i pracy za granicą (poza płacą) były korzystniejsze a jakie mniej korzystne w porównaniu z dotychczasową pracą w Polsce?: N=152 [dane w %]

2.3. Charakterystyka planowanych zagranicznych migracji zarobkowych

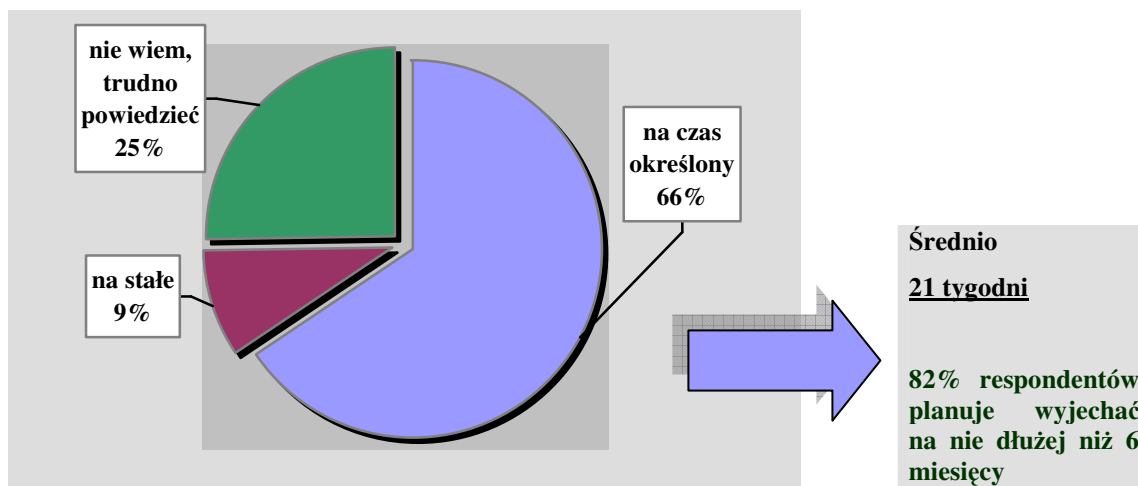
2.3.1. Okres planowanego wyjazdu zagranicę oraz najczęściej wybierane kraje migracji

Większość spośród badanych, którzy planują w przeciągu najbliższych 6 miesięcy podjąć pracę zarobkową za granicą, zamierza wyjechać na popyt czasowy, średnio na 21 tygodni, czyli około 5 miesięcy. Na okres do 6 miesięcy planuje wyjechać 82%

respondentów. Na dłuższy okres zamierzają wyjechać osoby z wykształceniem średnim mieszkańcy miast od 20 do 50 tys..

Wykres 19. Czas planowanego wyjazdu za granicę

Pyt.15. Na jak długo planuje Pan/i wyjechać? N=600 [dane w %]

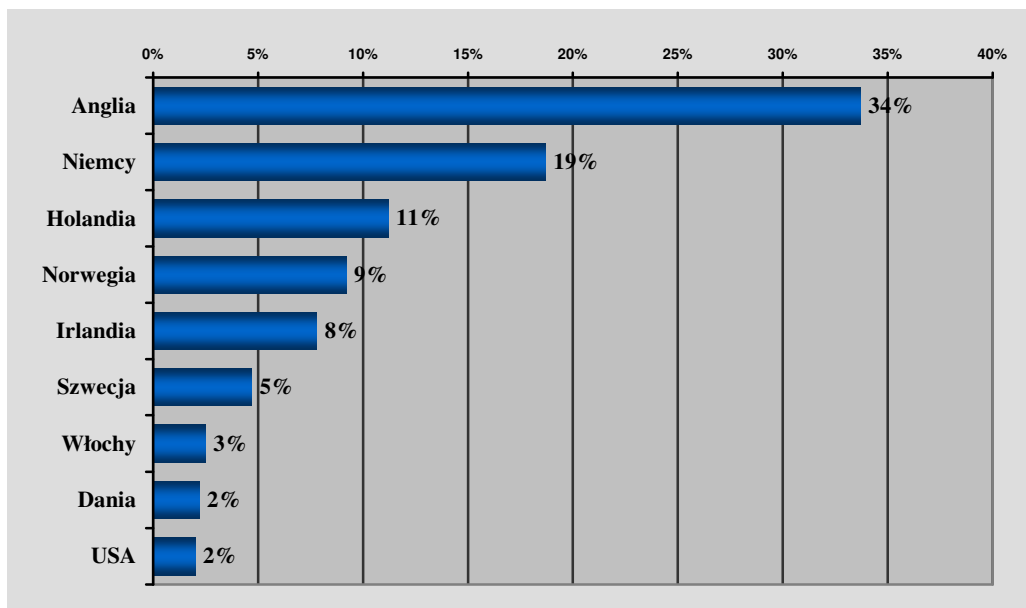
Do najczęstszych kierunków migracji należą: Anglia (34%) oraz Niemcy (19%). Mniejszy odsetek respondentów wyjeżdża się do takich krajów jak: Holandia (11%), Norwegia (9%), Irlandia (8%). Jak już wspomnieliśmy, jako kraje powtórnej migracji badani wybierają najczęściej te, w których przebywali i pracowali już wcześniej. Może to sugerować, że kursują pomiędzy krajem migracji a Polską.

Do Wielkiej Brytanii zamierzają wyjechać częściej kobiety niż mężczyźni, osoby w wieku od 20 do 25 lat, z wykształceniem nieukończonym wyższym, mieszkańcy dużych miast powyżej 50 tys. mieszkańców, stanu wolnego. Do Niemiec udają się najczęściej osoby w wieku od powyżej 36 lat, z wykształceniem podstawowym i zasadniczym, mieszkańcy wsi oraz małych miasteczek (do 20 tys. mieszkańców).

Bardzo mały odsetek badanych deklaruje wyjazdy na stałe do poszczególnych krajów, nie ma istotnych różnic między pobytem na stałe a docelowym krajem migracji. Najkrótszy okres pobytu deklarują migrujący do Niemiec (średnio 11 tygodni), Holandii (16 tygodni), Stanów Zjednoczonych (16 tygodni). Planowane wyjazdy do Wielkiej Brytanii są średnio dwukrotnie dłuższe (29 tygodni). Najdłuższy okres pobytu przypada na takie kraje jak: Dania, Norwegia i Irlandia.

Wykres 20. Najczęściej wybierane kraje migracji

Pyt. 16. Do jakiego kraju zamierza Pan/i wyjechać? N=600 [dane w %]

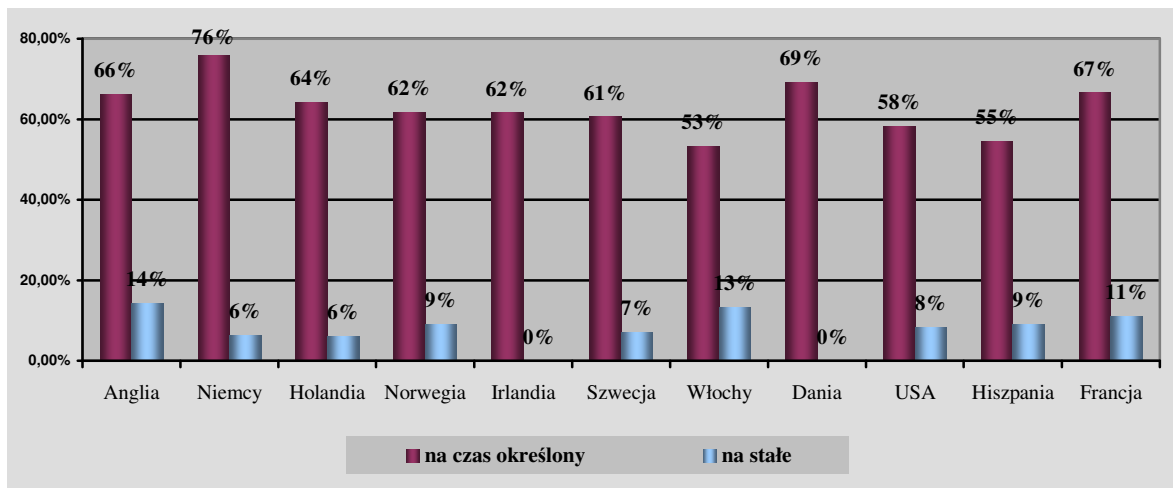

Pozostałe kraje wskazywane przez mniej niż 2% badanych: Hiszpania, Francja, Belgia, Szkocja, Grecja, Finlandia, Chorwacja, Cypr, Bułgaria, Burkina Faso, Nigeria, Islandia, Japonia, Nowa Zelandia, Kanada

Wykres 20 a. Najczęściej wybierane kraje migracji, a czas pobytu w danym kraju

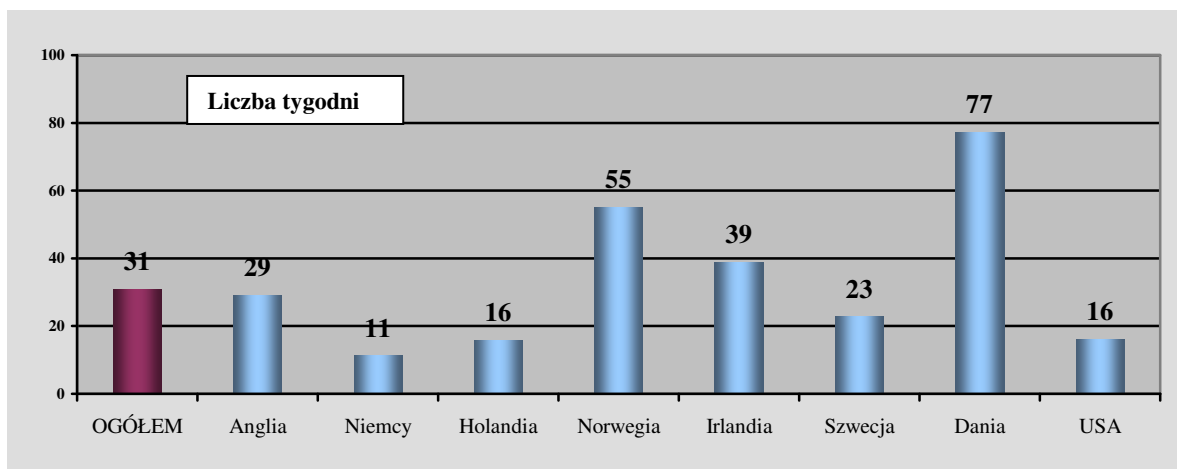
Pyt. 15. Na jak długo planuje Pan/i wyjechać? Pyt. 16. Do jakiego kraju zamierza Pan/i wyjechać?

N- Liczba wyjeżdżających do danego kraju [dane w %]

Wykres 20 b. Najczęściej wybierane kraje migracji, a czas pobytu w danym kraju

Pyt. 15. Na jak długo planuje Pan/i wyjechać? Pyt. 16. Do jakiego kraju zamierza Pan/i wyjechać?
N=396 [dane w %] OSOBY DEKLARUJĄCE WYJAZD NA CZAS OKREŚLONY DO DANEGO KRAJU

W głównej mierze na decyzję o wyjeździe za granicę mają wpływ czynniki takie jak: posiadanie rodziny lub znajomych za granicami kraju (czynnik wymieniony łącznie przez 38% respondentów). Czynnik ten ma największe znaczenie dla osób w wieku powyżej 20 lat, ze średnim i wyższym wykształceniem. Rodzinę lub znajomych w kraju planowanej migracji posiadają najczęściej osoby wybierające się do takich krajów jak Anglia, Norwegia, Irlandia lub Stany Zjednoczone.

Kolejnym ważnym czynnikiem przy decyzji o migracji zagranicznej są wysokie zarobki (28%). Czynnik ten był wymieniany częściej przez osoby wieku od 16 do 19 lat, planujące wyjazd do takich krajów, jak Norwegia, Irlandia i Dania. O wyborze kraju migracji decydują również zapewniona praca na miejscu (14%) lub łatwość w szukaniu pracy (12%). W przypadku osób wyjeżdżających do Holandii duże znaczenie miało otwarcie rynku pracy dla Polaków.

Tabela 4. Przyczyny wyboru krajów migracji

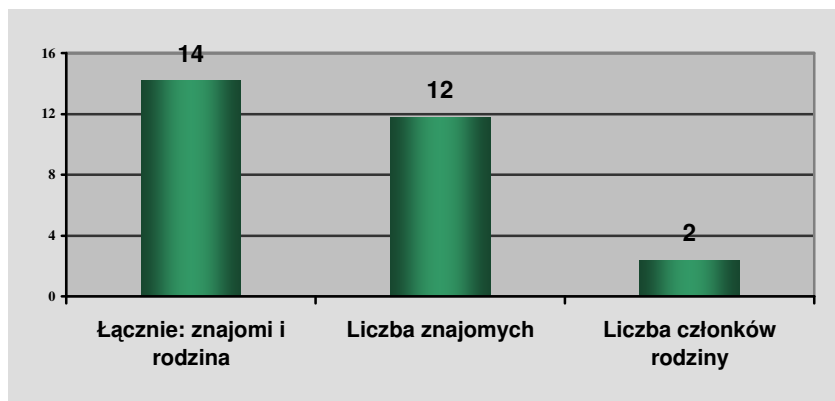
Pyt. 16. Do jakiego kraju zamierza Pan/i wyjechać? Pyt.17. Dlaczego wybrała Pan/i ten kraj?

N=600[dane w %] PYTANIE OTWARTE MOŻLIWOŚĆ UDZIELENIA DOWOLNEJ LICZBY ODPOWIEDZI

	OGÓŁEM	Anglia	Niemcy	Holandia	Norwegia	Irlandia	Szwecja	Włochy	Dania	USA
OGÓŁEM	N=600	N=202	N=112	N=67	N=55	N=47	N=28	N=15	N=13	N=12
Mam tam rodzinę, znajomych	38%	44%	27%	28%	45%	51%	39%	20%	31%	58%
Wysokie zarobki	28%	29%	18%	24%	42%	43%	32%	13%	46%	17%
Czeka na mnie praca	14%	8%	30%	10%	7%	4%	21%	27%	23%	0%
Łatwość znalezienia pracy	12%	13%	12%	22%	5%	11%	0%	0%	15%	8%
Znajomi, rodzina tam pracuje	8%	7%	4%	7%	4%	13%	7%	13%	15%	17%
Ładny kraj	7%	4%	2%	13%	7%	4%	11%	7%	0%	25%
Blisko	6%	2%	26%	3%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Znam język	6%	10%	11%	1%	2%	0%	0%	0%	0%	0%
Już tam byłem	5%	2%	8%	6%	5%	0%	4%	13%	8%	8%
Duża Polonia	4%	7%	1%	3%	0%	9%	0%	0%	0%	0%
Kultura	3%	2%	2%	3%	2%	4%	0%	27%	0%	8%
Szlifowanie języka	2%	3%	1%	1%	0%	0%	7%	20%	0%	0%
Życzliwi ludzie	2%	1%	2%	6%	0%	2%	0%	20%	0%	0%
Mam zapewnione mieszkanie, pomoc	2%	1%	3%	3%	2%	0%	0%	0%	0%	0%
Dobra komunikacja przewozowa	2%	4%	0%	0%	2%	2%	0%	0%	8%	0%
Dobre warunki pracy	2%	2%	1%	5%	2%	2%	0%	7%	0%	0%
Łagodny klimat, cieplejszy	2%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	7%	0%	0%
Otwarcie granic dla Polaków	2%	0%	0%	13%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Pozostałe odpowiedzi poniżej 1%

Wykres 21. Średnia liczba znajomych i rodziny respondentów przebywających za granicą
Pyt.46. Ilu znajomych lub członków Pana/i rodziny wyjechało za granicę w celu podjęcia pracy?
N=594 (suma) N=600 (znajomi) N=600 (rodzina) [dane w %]

2.3.2. Przyczyny planowanego wyjazdu za granicę, obawy oraz oczekiwane korzyści z nim związane

Wśród przyczyn przemawiających za podjęciem decyzji o migracji zarobkowej za granicę, badani wskazywali najczęściej na chęć podniesienia statusu materialnego swojego i rodziny (73%). Czynniki te wymieniane były najczęściej przez osoby: w wieku od 20 do 35 lat, z wykształceniem średnim i niepełnym wyższym, zamieszkujące miasta od 20 do 50 tys. mieszkańców oraz miasta powyżej 200 tys. mieszkańców. Prawie połowa badanych (47%) chce wyjechać za granicę z powodu braku satysfakcjonującej pracy w kraju lub braku możliwości jakiegokolwiek zatrudnienia (bezrobocie). Podwód taki podawały najczęściej osoby: w wieku 20 do 25 lat, z wykształceniem wyższym nieukończonym, o dochodach do 500 zł miesięcznie, mieszkańcy wsi i dużych miast powyżej 50 tys. mieszkańców. Kolejnym ważnym powodem wymienianym przez 34% respondentów była chęć dokończenia się, w tym 31% chce nauczyć się języka obcego. Czynniki te wskazywały częściej kobiety niż mężczyźni, najczęściej osoby w wieku od 16 do 25 lat, z wykształceniem niepełnym wyższym, stanu wolnego, zamieszkujące miasta od 20 do 50 tys. mieszkańców oraz powyżej 200 tys. mieszkańców. Nieco mniejszy odsetek respondentów wymienił takie czynniki jak: chęć zetknięcia się z kulturą innego państwa/kraju czy cele rozrywkowe (31%), 13% badanych wskazało na złą sytuację polityczną w kraju - czynnik ten był wymieniany najczęściej przez osoby z wykształceniem wyższym.

Tabela 5. Przyczyny planowanego wyjazdu za granicę

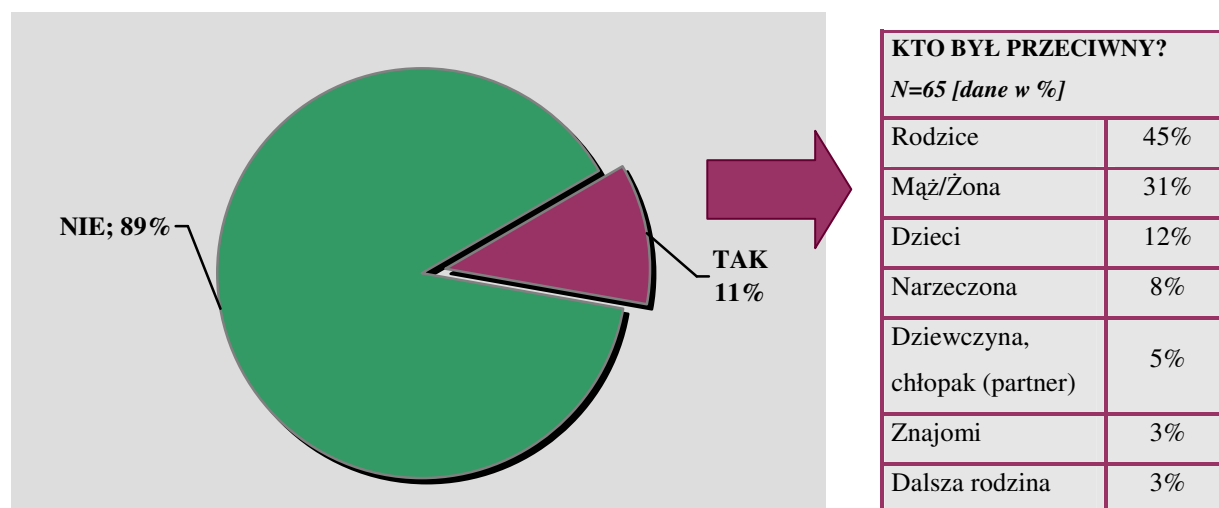
Pyt. 18. Czy mógłby/ mogłaby Pan/i powiedzieć, dlaczego planuje Pan/i ten wyjazd? N=600 [dane w %]
 PROCENTY NIE SUMUJĄ SIĘ DO 100 - MOŻLIWOŚĆ UDZIELENIA WIELU ODPOWIEDZI

PRZYCZYNY PLANOWANEGO WYJAZDU ZA GRANICĘ	N=600 [%]
Podniesienie statusu materialnego	73%
Niesatysfakcjonująca praca lub jej brak	47%
Nauka, nauka języka/ chęć podniesienia kwalifikacji zawodowych	34%
Cel turystyczny - poznanie nowego kraju/ rozrywka	31%
Zła sytuacja polityczna w kraju	13%
Lepsze warunki socjalne w kraju migracji	1%

Spośród wszystkich badanych, zaledwie 11% wskazało, że niektóre osoby z ich otoczenia są przeciwne ich wyjazdowi za granicę. Są to głównie członkowie najbliższej rodziny: rodzice (45%), mąż lub żona (31%). Ich sprzeciw wynika głównie z obaw o podłoże emocjonalnym - długotrwała rozłąka, tęsknota i lęk o bezpieczeństwo bliskiej osoby, a nie racjonalnym.

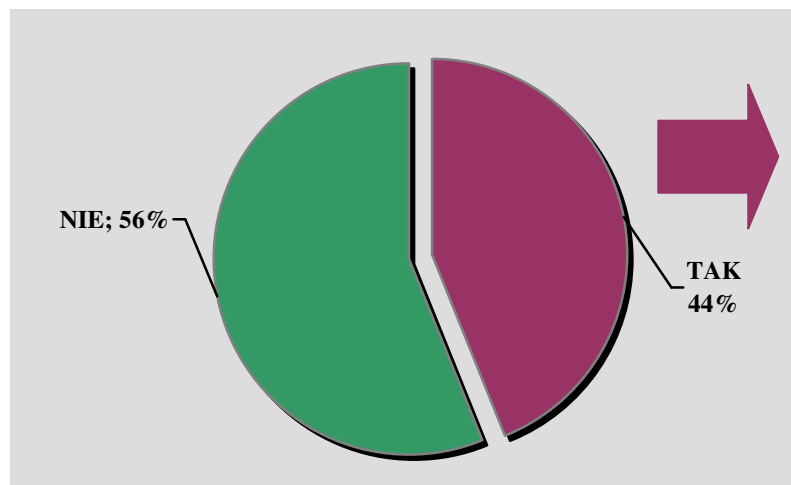
Wykres 22. Odsetek osób z otoczenia respondenta przeciwnych wyjazdowi oraz podział na kategorie

Pyt. 21. Czy ktoś z Pana/i rodziny lub otoczenia, jest przeciwny Pana/i wyjazdowi za granicę? N=600 [dane w %]

Osoby bliskie zdecydowanie częściej zachęcają badanych do migracji, tak zadeklarowało 44% respondentów. Przede wszystkim do wyjazdu mobilizują badanych znajomi 56%. Ludzie z bliskiego otoczenia widzą w wyjeździe przede wszystkim szansę na lepsze zarobki (59%), lepsze życie (podniesienie statusu materialnego).

Wykres 22a. Odsetek osób z otoczenia respondenta zachęcających do wyjazdu oraz podział na kategorie
Pyt. 24. Czy ktoś z Pana/i rodziny lub otoczenia, zachęca Pana/ią wyjazdowi za granicę? N=600 [dane w %]

KTO ZACHĘCAŁ DO WYJAZDU?	
N=262 [dane w %]	
Znajomi	56%
Rodzice	34%
Mąż/Żona	24%
Rodzeństwo (brat/siostra)	21%
Dzieci	9%
Dalsza rodzina	8%

Wśród obaw związanych z planowanym wyjazdem za granicę dominują racjonalne, związane z nabyciem umiejętności posługiwania się językiem, czy poradzeniem sobie w nowej sytuacji (znalezieniem pracy, miejscem zamieszkania, jakością tej pracy i wielkością zarobków). Znacznie mniej badanych ma obawy związane z negatywnymi odczuciami, emocjami spowodowane brakiem bliskich i znajomych oraz tęsknotą za nimi.

Tabela 6. Obawy związane z wyjazdem za granicę

Pyt. 28. Jakie ma Pan/i obawy i wątpliwości związane z tym wyjazdem za granicę?. N=152 [dane w %]
TYLKO OSOBY, KTÓRE WYRAŻAŁY TAKIE OBAWY

OBAWY ZWIĄZANE Z WYJAZDEM ZA GRANICĘ	
Czy nauczę się języka?	36%
Czy dam sobie radę w nowym otoczeniu?	20%
Czy będę miał problemy finansowe?	19%
Czy znajdę pracę?	18%
Czy praca będzie mi odpowiadać?	17%
Tęsknota za rodziną, znajomymi	16%
Czy pracodawca będzie uczciwy?	14%
Aklimatyzacja	7%
Czy podołam ciężkiej, fizycznej pracy?	5%
Czy warunki są takie jak obiecują?	5%
Jakie będą warunki mieszkaniowe?	4%

Pozostałe odpowiedzi poniżej 3%

Respondenci oczekują, że w związku z planowanym wyjazdem odniosą przede wszystkim korzyści finansowe i polepszą jakość życia (94%), 35% badanych zakłada, że dzięki wyjazdowi pozna kulturę nowego kraju oraz zwiedzi ciekawe miejsca. Prawie 1/3 badanych oczekuje, że dokończą się (głównie w zakresie języka) oraz podniesie swoje kwalifikacje (32%). Około 9% respondentów oczekuje polepszenia warunków pracy, 4% respondentów wyjazd ten daje przede wszystkim możliwość przebywania z bliskimi i rodziną.

Tabela 7. Oczekiwanie korzyści związane z wyjazdem za granicę – kategoryzacja odpowiedzi

Pyt.29. Proszę powiedzieć, jakie ma Pan/i oczekiwania związane z tym wyjazdem, jakich korzyści Pan/i oczekuje? N=600 [dane w %]

KORZYŚCI ZWIĄZANE Z WYJAZDEM ZA GRANICĘ	
	N=600 [dane w %]
Korzyści finansowe/ polepszenie warunków życia	94%
Poznanie nowej kultury/ zwiedzanie	35%
Nauka języka, kształcenie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych	32%
Polepszenie warunków pracy	9%
Możliwość przebywania z rodziną/ znajomymi	4%

2.3.3. Czynniki, które mogłoby skłonić osoby przebywające za granicą do powrotu do Polski

Wśród czynników, które mogłyby zadecydować o zmianie decyzji respondentów o wyjeździe za granicę najczęściej wymieniano poprawę warunków finansowych w kraju – 61%. Na poprawę warunków płacowych wskazało – 58% badanych. Pojedyncze osoby wymieniały takie zdarzenia jak: wysoka wygrana, spadek, otrzymanie stypendium pozwalające dokończyć studia, dofinansowanie studiów przez rodziców. Choroba własna lub członka rodziny, wystąpienie innych problemów rodzinnych, śmierć kogoś bliskiego, a także nagła zmiana sytuacji rodzinnej (np. ciąża, zdecydowany protest najbliższej rodziny) mogłyby wpłynąć na zmianę decyzji o wyjeździe w przypadku 18% respondentów. Nie zrezygnuje z wyjazdu, niezależnie od okoliczności 19% badanych, są to głównie ludzie bardzo młodzi między 16 a 19 rokiem życia. Poprawa warunków pracy na polskim rynku, to czynnik który mógłby zachęcić do pozostania w kraju około 13% ankietowanych. Osoby te wymieniały głównie takie czynniki jak: możliwość podjęcia ciekawej, stałej pracy w Polsce, większą ilość ofert pracy na rynku, ogólną poprawę warunków pracy, rozwój kariery zawodowej, lepsze

traktowanie pracowników przez pracodawców. Niewielki odsetek badanych (3%) zwrócił uwagę na aspekty polityczne i gospodarcze, mogące mieć wpływ na zmianę podjętej przez nich decyzji, m.in.: stabilizacja polityczna, ogólna poprawa sytuacji gospodarczej w kraju, preferencyjne kredyty na rozwój gospodarczy, zmiana na stanowiskach w rządzie. Tylko około 2% badanych przewiduje powrót w razie wystąpienia problemów za granicami kraju np. brak możliwości znalezienia pracy.

Tabela 8. Czynniki, które mogłyby wpłynąć na zmianę decyzji o wyjeździe za granicę

Pyt. 45. Co skłoniłoby Panią/Pana do rezygnacji z wyjazdu za granicę? N=600 [dane w %]

CZYNNIKI, KTÓRE MOGŁYBY WPŁYNAĆ NA ZAMIANĘ DECYZJI	
	N=600 [%]
Poprawa warunków finansowych w kraju	61%
Nie zrezygnuję z wyjazdu	19%
Problemy rodzinne/ nagła zmiana w sytuacji rodzinnej	18%
Polepszenie warunków pracy w Polsce	13%
Poprawa sytuacji politycznej i gospodarczej w Polsce	3%
Wystąpienie problemów za granicą	2%

2.3.4. Przygotowania do wyjazdu – poniesione koszty, formy doradztwa i pomocy

Respondenci planujący wyjazd za granicę chcą na niego przeznaczyć średnio 1 553 zł. Najwięcej pieniędzy badani przeznaczają na wyjazdy do takich krajów jak: Stany Zjednoczone, Włochy, Grecja, Japonia (w przypadku odległych krajów kwotę zwiększając same koszty przejazdu). Do najtańszych krajów europejskich, jeśli chodzi o koszty przeznaczane na wyjazd, należą: Niemcy (średnia kwota przeznaczona na wyjazd to 954 zł), Dania (1 120 zł), Szwecja (1 180 zł), Holandia (1 257 zł). Na wyjazd do Anglii czy i Irlandii badani przeznaczają średnio odpowiednio 1 661 zł oraz 1 650 zł.

Fundusze przeznaczone na wyjazd pochodzą najczęściej ze środków własnych – 67% (odkładane są z wypłaty lub innych przychodów), na pożyczkę do znajomych lub rodziny decyduje się 34% badanych, zaledwie 2% badanych na pożyczkę bankową.

W ramach przygotowań do wyjazdu respondenci konsultują się z osobami, które już wcześniej były za granicą - 59%. Większość badanych (57%) przygotowywała się do wyjazdu znacznie wcześniej, odkładając pieniądze, 36% badanych odpowiedziało, że uczy się

samodzielnie języka kraju migracji, 11% uczestniczyło w kursach językowych, natomiast 53% zakupiło niezbędne wyposażenie (kosmetyki, ubrania lub inne). Niewielki odsetek badanych, zaledwie 5%, dokszałca się w ramach planowanego zawodu.

Wykres 23. Środki finansowe przeznaczone na wyjazd

Pyt. 19. Proszę powiedzieć ile pieniędzy planuje Pan/i przeznaczyć na wyjazd. N=600 [dane w %]

Pyt. 20. Skąd Pan/i weźmie pieniądze na planowany wyjazd za granicę? N=600 [dane w %]

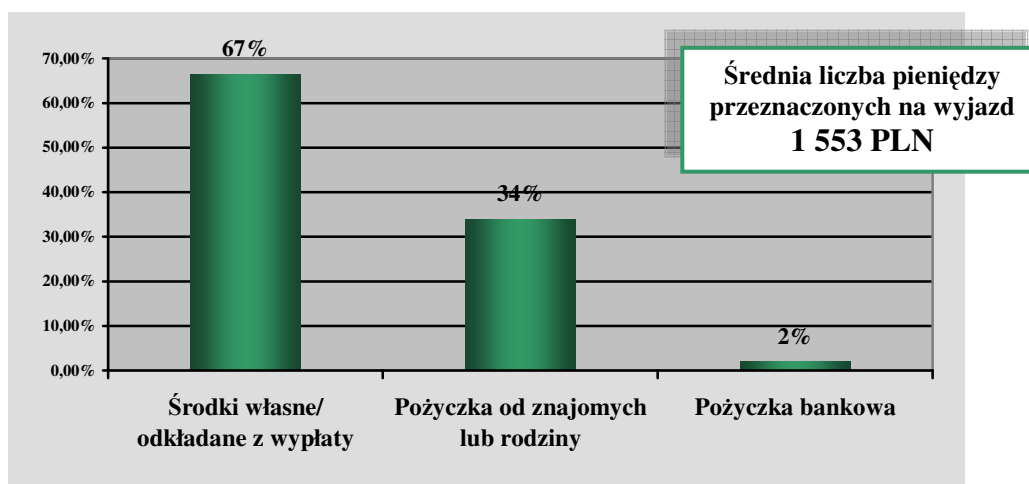

Tabela 9. Formy przygotowań do wyjazdu za granicę i częstość ich występowania

Pyt. 33. W jaki sposób przygotowuje się Pan/i do wyjazdu? N=382 [dane w %]

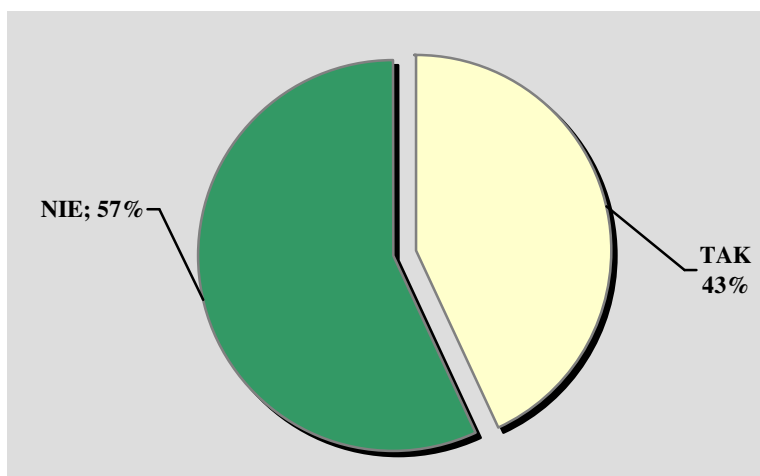
TYLKO OSOBY, KTÓRE PRZYGOTOWUJĄ SIĘ DO WYJAZDU (64%)

PRZYGOTOWANIA DO WYJAZDU	N=382 [%]
Rozmawiała(e)m z osobami, które przebywają obecnie lub przebywały wcześniej za granicą	59%
Odkładała(e)m pieniądze na wyjazd	57%
Zakupiła(e)m rzeczy na wyjazd: ubrania, kosmetyki i inne wyposażenie	53%
Dokszałcała(e)m się sama w zakresie języka	36%
Uczestniczyła(e)m w kursie językowym	11%
Dokszałcała(e)m się samodzielnie w zakresie planowanego zawodu	4%
Uczestniczyła(e)m w kursach doskonalenia zawodowego	1%

Mniej niż połowa respondentów korzysta z jakichkolwiek form doradztwa lub pośrednictwa (w tym znajomych i rodziny) - 43%. Badani zwracają się najczęściej o pomoc do znajomych (69%) oraz rodziny (23%). 13% badanych skorzystało z usług firmy zajmującej się pośrednictwem pracy, 2% badanych jedzie na miejsce pracy, w którym było już wcześniej.

Wykres 24. Odsetek osób korzystających z pośrednictwa i doradztwa w trakcie poszukiwania pracy

Pyt. 30. Czy korzystał/a Pan/i z pomocy, pośrednictwa lub doradztwa podczas planowania obecnego wyjazdu za granicę? Chodzi mi zarówno o znajomych/ rodzinę, jak również instytucje. N=600 [dane w %]

Tabela 10. Osoby i instytucje, z których pomocy respondenci korzystają najczęściej

Pyt. 31. Z czyjej pomocy Pan/i korzystał/a? N=256 [dane w %]

TYLKO OSOBY, KTÓRE KORZYSTAŁY Z POŚREDNICTWA LUB DORADZTWA

	N=256 [%]
Znajomych/ przyjaciół	69%
Rodziny	23%
Biura pośrednictwa pracy	13%
Poprzedni pracodawca	2%
Urząd pracy	1%
Uczelnia	1%

2.3.5. Informacje o podejmowanej za granicą pracy, ocena możliwości znalezienia pracy w Polsce

Badani, którzy planują wyjazd za granicę w większości nie znaleźli jeszcze pracy. Tylko 37% zadeklarowało, że w kraju migracji mają zapewnioną posadę. Spośród tych osób 43% będzie pracować w wyuczonym zawodzie. Wśród osób, które nie znalazły jeszcze pracy, tylko 31% planuje pracować w wyuczonym zawodzie. Odsetek osób, które będą lub planują pracować w wyuczonym zawodzie wynosi 37%.

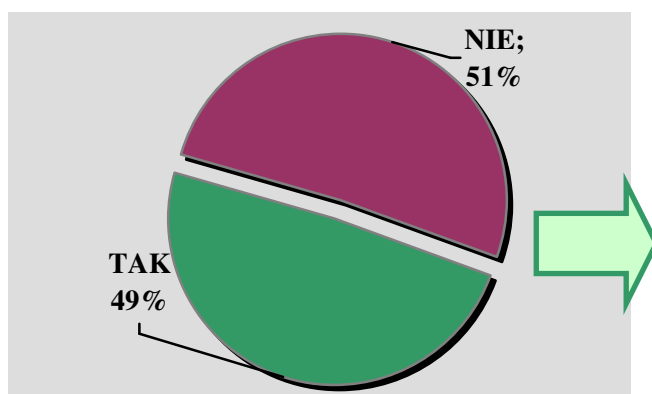
Wykres 25. Odsetek osób, które znalazły pracę za granicą oraz osób, które będą lub planują pracować w swoim zawodzie

Pyt. 34. Czy znalazła Pan/i już pracę za granicą? N=600 [dane w %]

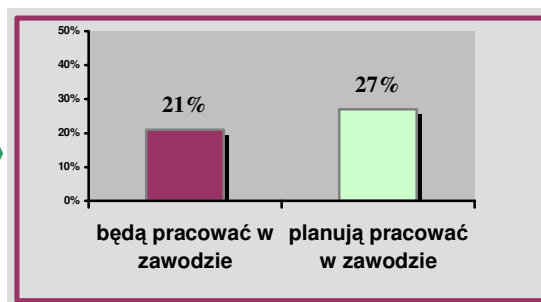
Pyt. 35. Czy będzie Pan/i pracować w wyuczonym zawodzie? N=293 [dane w %]

Pyt. 37. Czy planuje Pan/i pracować w wyuczonym zawodzie? N=307 [dane w %]

Odsetek osób, które znalazły pracę za granicą

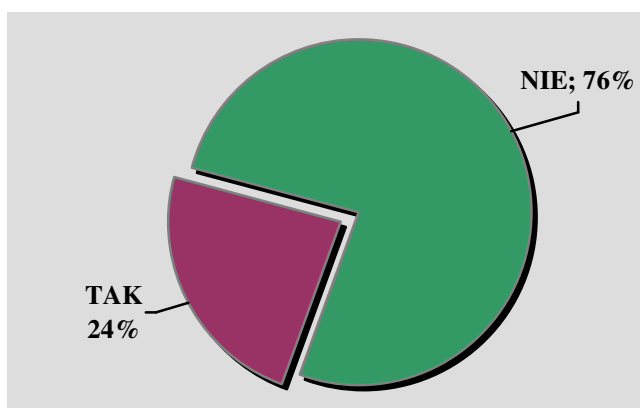

Odsetek osób, które planują lub będą pracować w zawodzie

Wykres 26. Odsetek osób, które będą pracować lub planują pracować w swoim zawodzie

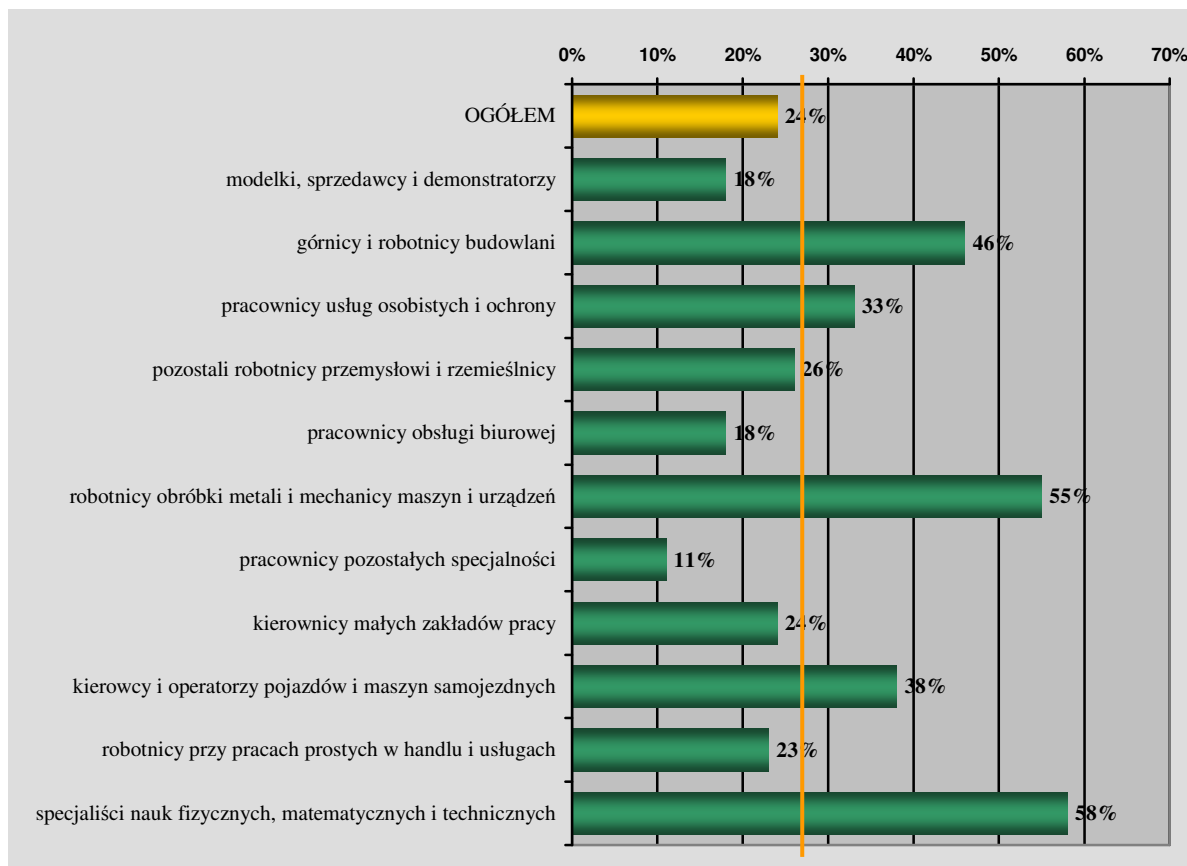
Pyt. 35. Czy będzie Pan/i pracować w wyuczonym zawodzie?/ Pyt. 37. Czy planuje Pan/i pracować w wyuczonym zawodzie? N=600 [dane w %];

Spośród osób, które zadeklarowały, że planują lub będą pracować w wyuczonym zawodzie, są to najczęściej osoby zatrudnione w takich zawodach jak: specjalista nauk fizycznych, matematycznych i technicznych, robotnik obróbki metali i mechanik maszyn i urządzeń, górnik i robotnik budowlany, kierowca i operator pojazdów i maszyn samojezdnych, pracownik usług osobistych i ochrony.

Wykres 27. Odsetek osób, które będą lub planują pracować w swoim zawodzie/ a wykonywany zawód w Polsce

Pyt. 35. Czy będzie Pan/i pracować w wyuczonym zawodzie?/ Pyt. 37. Czy planuje Pan/i pracować w wyuczonym zawodzie? Pyt. M5. Jaki Pan/i zawód wykonuje? N- liczba osób wykonujących dany zawód (zawody najliczniej reprezentowane przez więcej niż 10 osób[dane w %]

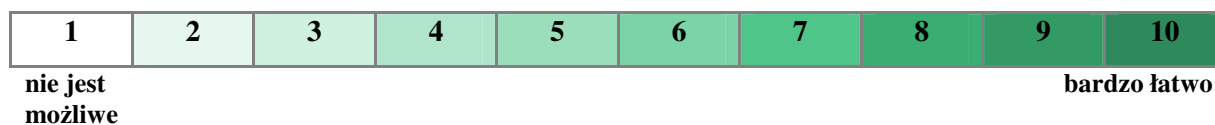

Respondenci dość nisko oceniają możliwość znalezienia pracy w swoim zawodzie w Polsce. Na skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza nie jest to możliwe, natomiast 10 bardzo łatwo, oceniają średnio tę możliwość na 5,2.

Wykres 28. Ocena możliwości znalezienia pracy w Polsce

Pyt. 47. Jak ocenia Pan/i możliwość znalezienia pracy w swoim zawodzie w Polsce? Podczas dokonywania oceny proszę posłużyć się skalą dziesięciopunktową, gdzie 1 oznacza jest to możliwe, natomiast 10, jest to bardzo łatwe. N=600 [dane w %]

średnia 5,2

2.3.6. Osoby i instytucje pośredniczące w znalezieniu pracy

Badani, którzy przed wyjazdem z Polski znaleźli pracę za granicą uczynili to dzięki pomocy znajomych lub rodziny, tak deklaruje 78%. W poszukiwaniu pracy 8% respondentów skorzystało z porad z biur pośrednictwa, natomiast 7% z ogłoszeń zamieszczanych w prasie lub Internecie. Osoby, które nie znalazły jeszcze pracy zamierzają skorzystać przede wszystkim z pomocy rodziny lub znajomych (83%). Spośród osób, które dopiero zaczną szukać pracy 17% badanych zamierza przeglądać ogłoszenia zamieszczane w prasie lokalnej, 12% respondentów chce skorzystać z ogłoszeń zagranicznych biur pośrednictwa pracy zamieszczanych w Internecie, natomiast 10% badanych z pomocy biura pośrednictwa zlokalizowanego w miejscu zamieszkania lub ogłoszeń polskich biur pośrednictwa pracy zamieszczonych w Internecie.

Tabela 11. Osoby i instytucje, dzięki którym respondent znalazł pracę

Pyt. 36. W jaki sposób znalazł/a Pan/i pracę? N=293 [dane w %]

TYLKO OSOBY, KTÓRE ZADEKLAROWAŁY, ŻE ZNALAZŁY JUŻ PRACĘ

OSOBY I INSTYTUCJE, DZIĘKI, KTÓRYM ZNALEZIONO PRACĘ	
Pomoc znajomych/ rodziny	78%
Poprzedni pracodawca	4%
Pośrednictwo pracy	4%
Ogłoszenia polskich biur pośrednictwa pracy w (Internecie)	4%
Biuro pośrednictwa pracy (zlokalizowane w miejscu zamieszkania)	4%
Ogłoszenia zagranicznych biur pośrednictwa pracy (Internet)	2%

*Pozostałe poniżej 1%: uczelnia, kieruje mnie firma, sam podczas poprzedniego pobytu, na własną rękę
Urząd Pracy, tamtejsza prasa,*

Tabela 12. Osoby i instytucje, dzięki którym respondenci planują znaleźć pracę

Pyt.39. W jaki sposób zamierza Pan/i poszukać pracy za granicą? N=307 [dane w %];

- TYLKO OSOBY, KTÓRE ZADEKLAROWAŁY, ŻE NIE ZNALAZŁY JESZCZE PRACY

OSOBY I INSTYTUCJE, ZA POŚREDNICTWEM, KTÓRYCH ZAPLANOWANO POSZUKIWANIE PRACY	
Pomoc znajomych/ rodziny	83%
Ogłoszenia prasowe (prasa lokalna)	17%
Ogłoszenia zagranicznych biur pośrednictwa pracy (Internet)	12%
Biuro pośrednictwa pracy (zlokalizowane w miejscu zamieszkania)	10%
Ogłoszenia polskich biur pośrednictwa pracy w (Internecie)	10%
Ogłoszenia prasowe (prasa ogólnokrajowa)	9%
Urząd Pracy	5%

Pozostałe poniżej 1%: chodząc po firmach lokalnych, znajomi, którzy tam mieszkają, przez zakład pracy

Tabela 13. Osoby i instytucje, dzięki którym respondenci znaleźli lub planują znaleźć pracę

Pyt. 36/39. W jaki sposób znalazł lub zamierza znaleźć pracę za granicą? N=600 [dane w %];

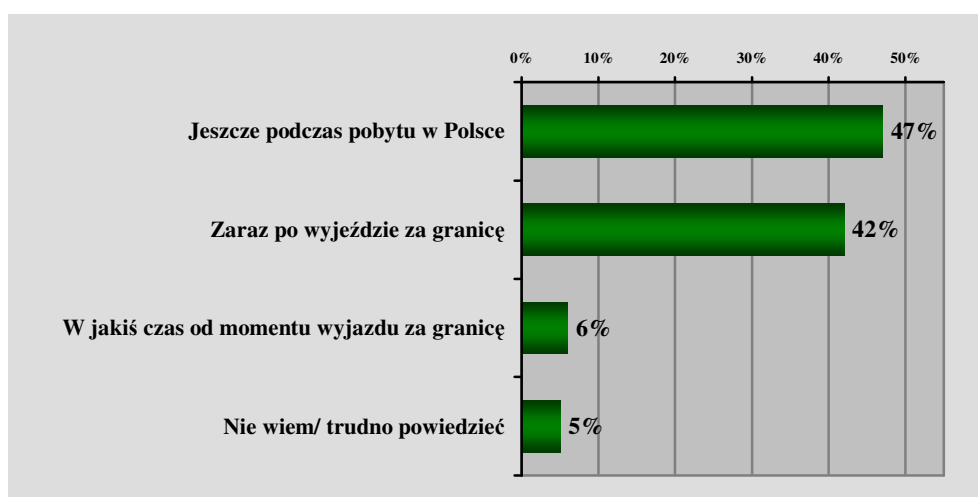
OSOBY I INSTYTUCJE, ZA POŚREDNICTWEM, KTÓRYCH ZAPLANOWANO POSZUKIWANIE PRACY lub znaleziono pracę	
Pomoc znajomych/ rodziny	80%
Ogłoszenia prasowe (prasa lokalna)	10%
Ogłoszenia zagranicznych biur pośrednictwa pracy (Internet)	7%
Biuro pośrednictwa pracy (zlokalizowane w miejscu zamieszkania)	7%
Ogłoszenia polskich biur pośrednictwa pracy w (Internecie)	7%
Ogłoszenia prasowe (prasa ogólnokrajowa)	5%
Urząd pracy	3%

42% badanych osób, które nie znalazły jeszcze pracy za granicą, chce podjąć się jej poszukiwania dopiero po wyjeździe za granicę. Podczas pobytu w Polsce będzie poszukiwać pracy 47% respondentów. Za granicą będą szukać najczęściej osoby w wieku 20 do 25 lat, z wykształceniem nieukończonym wyższym, częściej mieszkańcy miast niż wsi. W Polsce planują poszukiwać pracy najczęściej osoby w wieku 20-25 lat, z wykształceniem wyższym i niepełnym wyższym, mieszkańcy wsi.

Wykres 29. Planowany czas poszukiwania pracy za granicą (osoby, które nie znalazły pracy)

Pyt. 38. Kiedy zamierza Pan/i poszukać pracy za granicą? N=307 [dane w %];

- TYLKO OSOBY, KTÓRE ZADEKLAROWAŁY, ŻE NIE ZNALAZŁY JESZCZE PRACY

2.3.7. Planowane wydatki i inwestycje za granicą i w Polsce

Większość badanych (62%) planuje wydać zarobione za granicą pieniądze na codzienne potrzeb: wynajem mieszkania, zakup żywności i innych podstawowych artykułów. Zwiedzanie kraju, podróże, zakup pamiątek i prezentów chce sfinansować z zarobków za granicą 24% badanych, 14% respondentów chce wydać pieniądze na zakup sprzętu, mieszkania lub samochodu za granicą, tylko 4% badanych chce przeznaczyć pieniądze na doksztalanie.

Tabela 14. Planowane wydatki i inwestycje za granicą

Pyt. 40. Na co planuje Pan/i wydawać swoje zaoszczędzone za granicą pieniądze podczas pobytu?
N=600 [dane w %]

	N=600 [%]
Wydatki na życie codzienne	62%
Zwiedzanie kraju/ rozrywki/ pamiątki i prezenty	24%
Inwestycje (zakup mieszkania/ sprzętu elektronicznego, samochodu)	14%
Przesyłanie do kraju	5 %
Nauka/doksztalanie	4%
Nauka/doksztalanie	4%

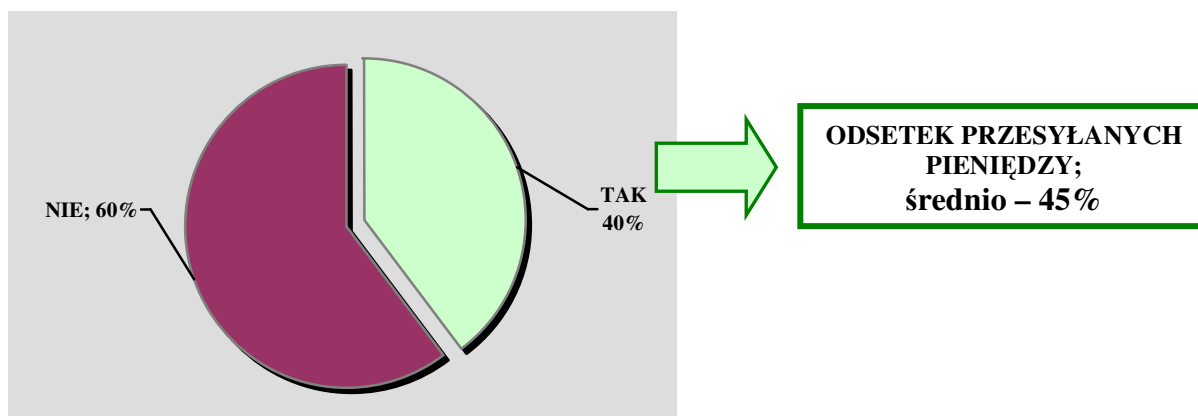
Blisko połowa badanych – 40% - zamierza przesyłać część zaoszczędzonych pieniędzy rodzinie lub znajomym w Polsce. Osoby, które zadeklarowały, że chcą wysyłać pieniądze bliskim planują przeznaczyć na ten cel średnio około 45% z zaoszczędzanych za granicą pieniędzy.

Wykres 30. Odsetek osób deklarujących przesyłanie pieniędzy rodzinie lub znajomym w Polsce

Pyt. 41. Czy planuje Pan/i przesyłać zarobione pieniądze rodzinie/ znajomym do Polsce? N=600 [dane w %]

Pyt 42. Jaki procent zaoszczędzonych pieniędzy zamierza Pan/i przestać do Polski? N=237 [dane w %]

TYLKO OSOBY DEKLARUJĄCE, ŻE BĘDĄ PRZESYŁAĆ PIENIĄDZE DO POLSKI

Większość badanych zamierza wydać lub zainwestować zaoszczędzone pieniądze po powrocie do kraju. Takie deklaracje składają częściej: ludzie w wieku powyżej 20 lat, o najwyższych dochodach ponad 1500 zł oraz dochodach w gospodarstwie domowym powyżej 2500 zł. Najczęściej osoby te przeznaczą zaoszczędzone fundusze na zakup lub budowę domu/mieszkania (28%) czy na remont domu/ mieszkania (11%). Mniejszy odsetek badanych planuje zakup środka transportu (16%) lub też sprzętu AGD, RTV oraz komputera (6%). Około 10% badanych chce zainwestować we własną działalność gospodarczą (otworzenie własnego biznesu).

Wykres 31. Odsetek osób deklarujących, że wydadzą/ zainwestują zaoszczędzone pieniądze po powrocie do kraju

Pyt. 43. Czy planuje Pan/i wydać lub zainwestować pieniądze w Polsce? N=600 [dane w %]

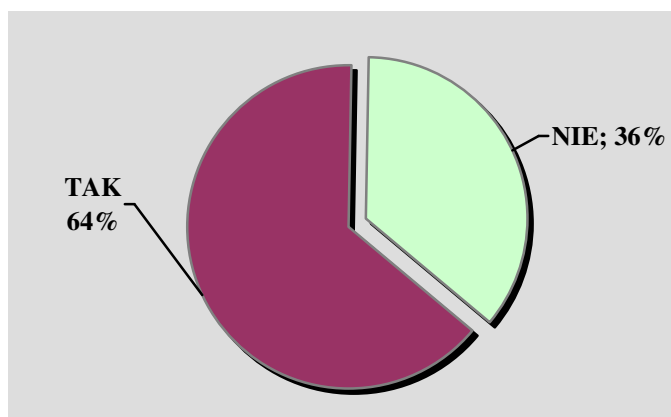

Tabela 15. Planowane wydatki i inwestycje w Polsce

Pyt. 44. W jaki sposób planuje Pan/i wydać lub zainwestować swoje pieniądze w Polsce?

N=385 [dane w %]

PLANOWANE WYDATKI I INWESTYCJE	N=385 [%]
Zakup nieruchomości, mieszkania, budowa	28%
Zakup środka transportu/ samochód, skuter	16%
Wykształcenie	12%
Poprawa warunków życiowych	11%
Remont domu, mieszkania	11%
Własna działalność gospodarcza	10%
Poprawa warunków mieszkaniowych	5%
Komputer	4%
Własne potrzeby	3%
Polepszyć warunki finansowe	3%
Prawo jazdy	3%
Pomoc rodzinie	3%
Rozrywki	2%
Lokata bankowa, akcje	2%
Nowy sprzęt AGD, RTV	2%
Wyposażenie mieszkania	2%

Pozostałe poniżej 2%: spłata długów; założenie rodziny, ślub; wyprawka dla dziecka; zainwestuję; wyjechać w podróż; spłata kredytu; zwiedzanie Polski; leczenie; prezenty; opłaty/ rachunki; kupno maszyn do prac; zakup ziemi;

2.3.8. Planowane zarobki za granicą, a optymalna kwota zarobków w kraju

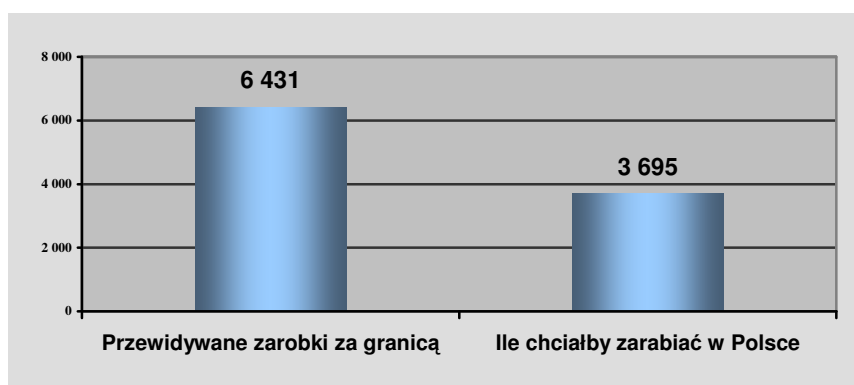
Badani przewidują, że za granicą zarobią średnio 6 431 złotych miesięcznie, natomiast średnia kwota jaką chcieliby zarabiać w Polsce jest niemal dwukrotnie mniejsza (43%) i wynosi 3 695 złotych miesięcznie. Większy dochód miesięczny planują uzyskać za granicą mężczyźni niż kobiety (o około 22%). Największych zarobków oczekują osoby w wieku powyżej 26 lat, z wykształceniem wyższym, o dochodach powyżej 1500 zł, z miast od 20 do 50 tys. mieszkańców, pozostające w związku małżeńskim. W Polsce mężczyźni lepiej od kobiet oceniają swoje szanse zarobkowe i deklarują chęć większego zarobku o 23% (podobnie jak to miało miejsce w przypadku planowanych zarobków za granicą); najwięcej chciałoby zarabiać osoby w wieku 26 do 45 lat, z wykształceniem wyższym, o dochodach powyżej 1500 zł, z miejscowości od 20 do 50 tys. mieszkańców.

Z przeprowadzonej analizy (wykres na kolejnej stronie) wynika bardzo duży rozdzźwięk między tym ile zarabiają osoby wyjeżdżające, a ich oczekiwaniami co do optymalnych zarobków w Polsce. Najwyższe oczekiwania mają ludzie zarabiający miesięcznie powyżej 1500 zł. Chcieliby oni zarabiać w Polsce przynajmniej 3-4 razy więcej, natomiast planowany zarobek za granicą jest 4-6 krotnie wyższy niż dochody w Polsce. Osoby z grupy o dochodach do 500 zł mają najniższe oczekiwania co do ilości zarobionych pieniędzy w Polsce (być może dlatego, że są to najczęściej osoby bardzo młode w wieku od 16 do 19 lat). Oczekiwania osób z grup zarabiających do 500 zł oraz od 500 do 1000 zł, co do zarobków za granicą są podobne, wzrost oczekiwań rozpoczyna się w przypadku osób zarabiających powyżej 1000 zł.

Wykres 32. Zarobki za granicą i Polsce

Pyt. 48. Jak Pan/i myśli, na jakim poziomie będą Pana/i zarobki po wyjeździe/ ile będzie Pan/i zarabiać za granicą? Proszę spróbować określić planowany dochód miesięczny. *N=600 [dane w %]*

Pyt. 49. Ile chciał(a)by Pan/i zarabiać w Polsce? Proszę spróbować określić dochód miesięczny. *N=600 [dane w %]*

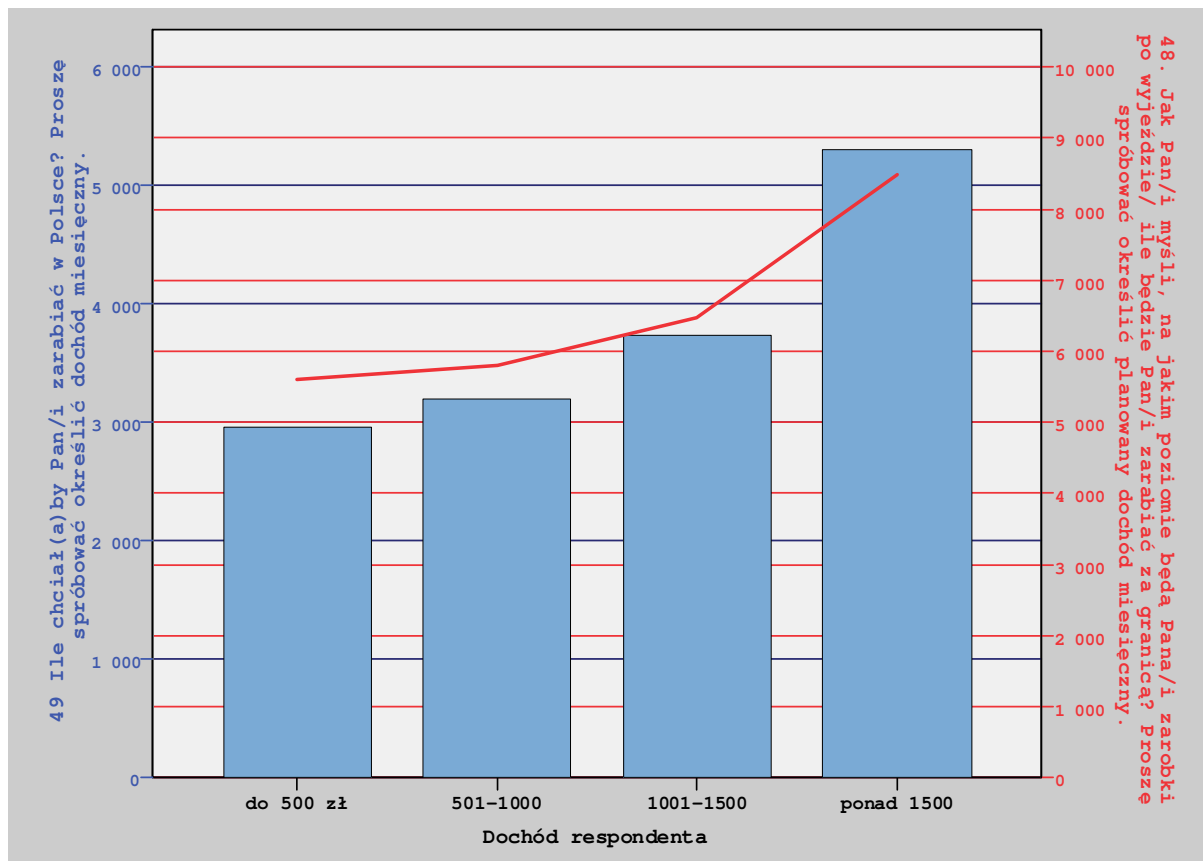

Wykres 33. Analiza zależności pomiędzy aktualnymi zarobkami, przewidywanymi zarobkami za granicą, a oczekiwanymi dochodami w Polsce

Pyt. 48. Jak Pan/i myśli, na jakim poziomie będą Pana/i zarobki po wyjeździe/ ile będzie Pan/i zarabiać za granicą? Proszę spróbować określić planowany dochód miesięczny. N=600 [dane w %]

Pyt. 49. Ile chciał(a)by Pan/i zarabiać w Polsce? Proszę spróbować określić dochód miesięczny.

N=600 [dane w %] Pyt. M8. Proszę Pana/ ią o podanie swojego własnego dochodu. Proszę dodać wynagrodzenia, premie, nagrody, zapłaty za nadgodziny, stypendia, rentę, emeryturę, prace zlecone, dochody z gospodarstwa rolnego w ubiegłym miesiącu.

2.3.9. Znajomość i rola języka wśród osób podejmujących migrację zarobkową

Spośród osób, które planują migrację za granicę 31% chce podczas wyjazdu nauczyć się języka obcego. Są to częściej kobiety niż mężczyźni, osoby młode w wieku do 25 lat. O nauce języka w kraju migracji myślą najczęściej osoby wyjeżdżające do krajów anglojęzycznych: Anglii i Stanów Zjednoczonych, a także do Włoch. Mniejszy odsetek badanych (25%) wymienił naukę języka wśród przewidywanych korzyści, które przyniesie im wyjazd zagraniczny.

Ponad 1/3 badanych (36%) podczas przygotowań do wyjazdu podjęła się nauki języka kraju docelowego, 11% ankietowanych zadeklarowało, że uczestniczyło w kursach językowych.

Nauki języka, samodzielnie lub poprzez uczestnictwo w kursach, podejmowały się częściej: kobiety niż mężczyźni, osoby w wieku do 35 lat, osoby z wykształceniem średnim i wyższym (w tym wyższym nieukończonym), o wyższych dochodach powyżej 1000 zł. Nauki języka w Polsce podejmowały się osoby niezależnie od stopnia jego znajomości.

Osoby wyjeżdżające za granicę deklarowały najczęściej znajomość języków: angielskiego i/ lub niemieckiego. Najwięcej osób zna język angielski – 71% badanych w tym dobrą lub bardzo dobrą znajomość tego języka deklaruje tylko 24% badanych. Znacznie mniej badanych deklarowało znajomość języka niemieckiego (43%), tylko 7,5% respondentów zna ten język dobrze lub bardzo dobrze. Do Anglii wybierają się częściej osoby znające język angielski niż osoby, które nie deklarowały jego znajomości podobnie jest w przypadku wyjeżdżających do Niemiec, wśród wyjeżdżających do tego kraju dominują osoby znające język niemiecki.

Podsumowując możemy powiedzieć, że nauka języka kraju migracji zarobkowej nie jest priorytetowa, ponieważ zdecydowana większość respondentów oczekuje w związku z pobytem za granicą przede wszystkim korzyści finansowych i polepszenia warunków bytowych. Nauka języka traktowana jest, więc przede wszystkim jako środek, a nie jako cel sam w sobie. Nauki języka w docelowym kraju migracji, podejmują się częściej osoby wyjeżdżające do krajów anglojęzycznych, chętniej uczą się również osoby młode, z wyższym i niepełnym wyższym wykształceniem oraz znające już język

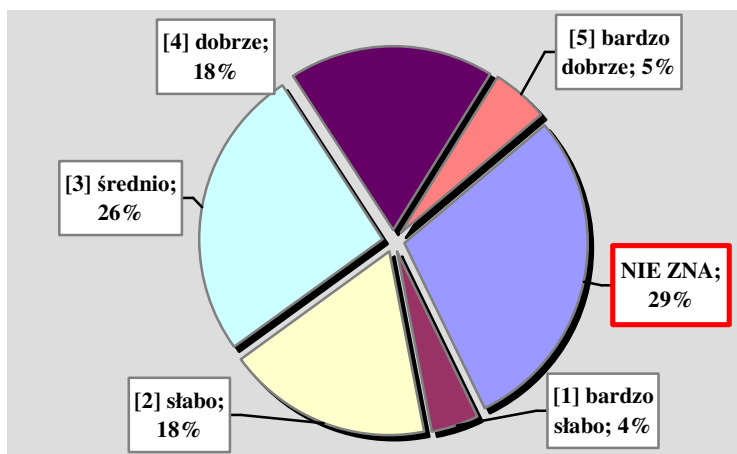
Tabela 16. Znajomość języka, a kraj migracji

Pyt .M11. Stopień znajomości języka. N=600 [dane w %]

KRAJ	ZNAJOMOŚĆ ANGIELSKIEGO			ZNAJOMOŚĆ NIEMIECKIEGO		
	Brak	Słaba lub średnia	Dobra lub bardzo dobra	Brak	Słaba lub średnia	Dobra lub bardzo dobra
Anglia	15%	38%	48%	41%	24%	24%
Niemcy	42%	11%	6%	11%	28%	33%
Irlandia	6%	8%	9%	10%	7%	0%
USA	0%	2%	5%	2%	2%	4%

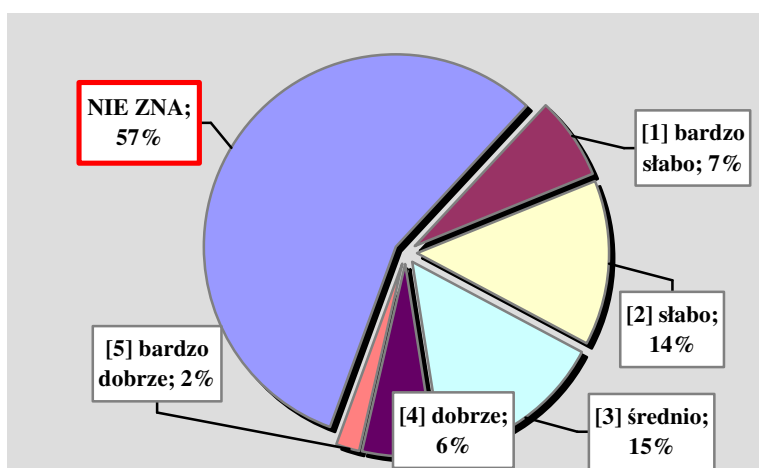
Wykres 34. Stopień znajomości języka – język angielski

Pyt .M11. Stopień znajomości języka. N=600 [dane w %] **JĘZYK ANGIELSKI**

Wykres 35. Stopień znajomości języka – język niemiecki

Pyt .M11. Stopień znajomości języka. N=600 [dane w %] **JĘZYK NIEMIECKI**

3. Analiza danych wtórnych

Dane statystyczne dotyczące migracji i emigracji z Polski nie są jednoznaczne. Najczęściej wynika to z faktu przyjęcia różnych założeń wyjściowych oraz odmiennej metodologii. Nie potwierdzają się prognozy o masowej migracji zarobkowej o stałym charakterze, która miała nastąpić po akcesji Polski do Unii Europejskiej. Jednak nie można nie zauważyć skali mobilności polskich pracowników i wyjazdów krótkookresowych. Po 1 maja 2004 nastąpił przyrost migracji cyrkulacyjnych polegających na wzroście liczby osób

opuszczających kraj „na pewien czas”, z założeniem powrotu, ale bez sprecyzowania, kiedy to nastąpi. Analizując sytuację sprzed 2004 roku wyraźnie widać, że zmianie uległy kierunki migracji. Impet I fali migracji przyjęły państwa, które w tym roku otworzyły rynki pracy jak Wielka Brytania czy Irlandia oraz kraje oferujące korzystną sytuację na swoim rynku pracy – Islandia czy Norwegia. Od 1 maja Polacy mają również dostęp do rynku pracy w innych krajach członkowskich Szwecji, Hiszpanii, Portugalii Grecji oraz Finlandii. Dania i Włochy wprowadziły istotne ułatwienia w uzyskaniu pozwolenia na pracę. W br. Polacy będą mogli podejmować pracę także w Holandii.

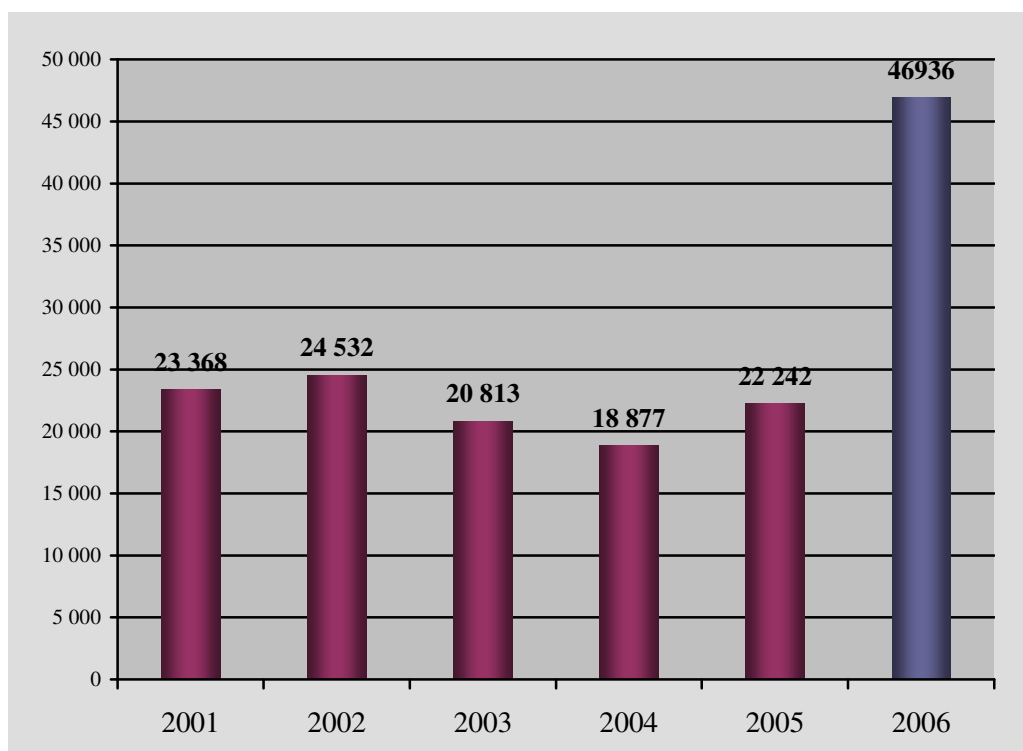
3.1. Wielkość migracji

Trudno jest dokonać precyzyjnych pomiarów wielkości migracji zarobkowej. Wynika to z faktu, że statystyka publiczna nie jest dostosowana do monitorowania międzynarodowego przepływu ludności. Na podstawie danych publikowanych przez **Główny Urząd Statystyczny** można uzyskać informacje o liczbie wyjazdów zagranicznych na pobyt stały. Jednakże statystyki te szacują tylko wielkość wyjazdów długookresowych, z pominięciem wyjazdów krótkookresowych i sezonowych poniżej 2 miesięcy. W raporcie tym będziemy posługiwać się terminologią przyjętą przez GUS, zgodnie z którą **emigracja, to dokonanie wymeldowania z pobytu stałego w związku z wyjazdem za granicę**. W tym wypadku należy założyć, z dużym prawdopodobieństwem, że emigracja ta podejmowana jest na całe życie.¹

W 2004 roku odnotowano w Polsce najniższy poziom emigracji na przestrzeni 50 lat. W roku po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej (2005 r.) liczba wyjazdów zagranicznych zwiększyła się w porównaniu z poprzednim rokiem, jednak saldo migracji na pobyt stały w Polsce było ujemne - najniższe w okresie od 2000-2004. Z dość gwałtownym wzrostem liczby wyjazdów na pobyt stały mamy do czynienia w roku ubiegły. W 2006 roku wielkość migracji podwoiła się w porównaniu z 2005 rokiem i wyniosła 49 936 tys.(GUS)

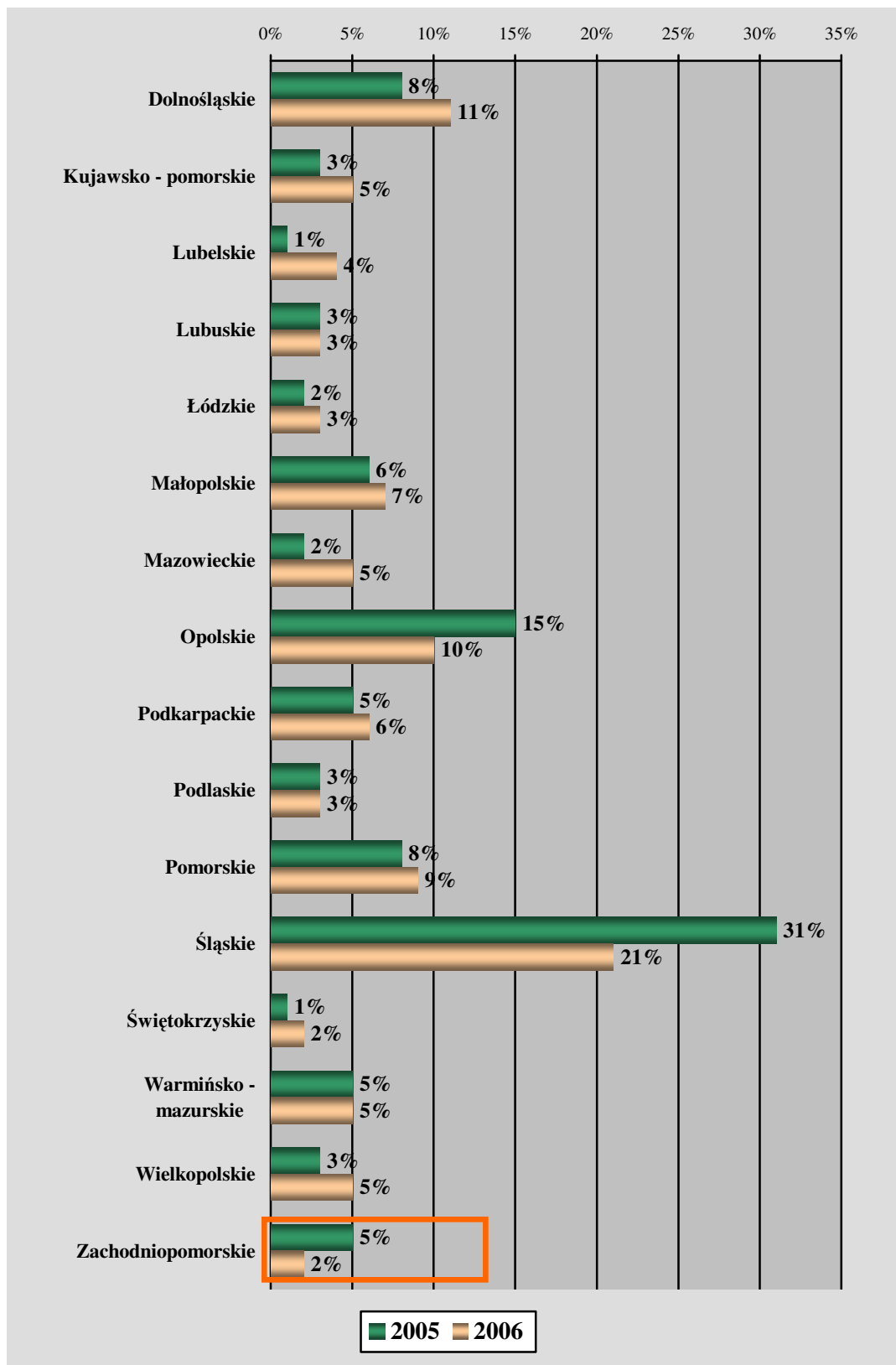
¹ Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że niektóre osoby wymeldowują się na stałe z Polski, mimo faktycznie zakładanej chęci powrotu do kraju po paru latach. Wiąże się to z kwestiami podatkowymi.

Wykres 36. Wielkość migracji zagranicznych na pobyt stały w Polsce w latach 2001-2006 [źródło: GUS]

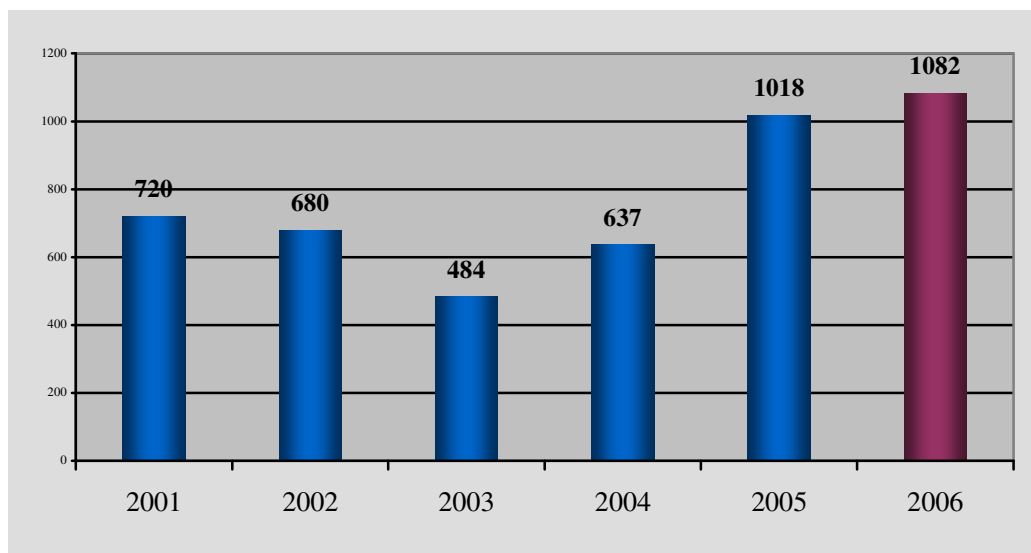
Pomimo dużego wzrostu liczby wyjazdów za granicę na pobyt stały w całej Polsce, w **województwie zachodniopomorskim** nie obserwujemy tak znaczącego powiększenia poziomu migracji. Ponadto procentowy udział wyjazdów Polaków w skali województw zmniejszył się dla województwa zachodniopomorskiego w 2006 i wyniósł 2% (5% w 2005 roku). Najwięcej osób wyemigrowało na pobyt stały w 2006 roku, tak jak w 2005 roku, z województwa śląskiego 21%.(GUS)

Wykres 37. Wielkość migracji zagranicznych na pobyt stały w Polsce wg województw w roku 2005, 2006
[dane GUS]

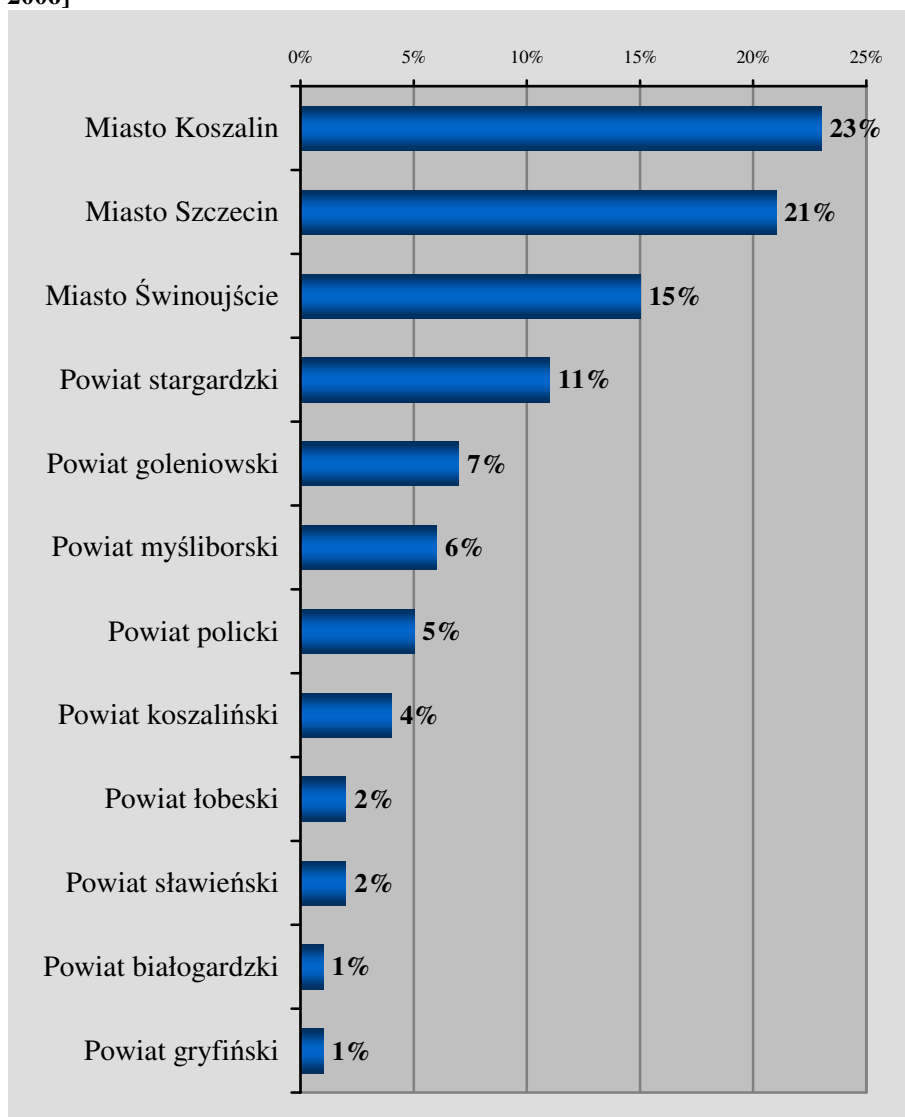

W województwie zachodniopomorskim w okresie 2001-2006 najniższy poziom migracji (wymeldowania na pobyt stały) wystąpił w roku poprzedzającym przyjęcie Polski do UE. Od 2004 obserwujemy stopniowy wzrost wyjazdów zagranicznych. Największy wzrost liczby wymeldowań zaobserwowano w 2005 roku (1018 migrantów)- wzrost o 60% w porównaniu z rokiem poprzednim. W 2006 roku liczba wyjazdów nieznacznie uległa zwiększeniu i osiągnęła wartość 1082. [Źródło: GUS] Wśród emigrantów przeważali mężczyźni stanowiąc 58,5% ogółu.

Wykres 38. Migracje zagraniczne na pobyt stały w woj. zachodniopomorskim w latach 2001-2006
[liczba osób; dane GUS]

Zdecydowana większość emigrantów (70%) pochodziła z podregionu szczecińskiego, 30% stanowili mieszkańcy podregionu koszalińskiego. Największą mobilnością charakteryzują się mieszkańcy powiatów miasta Szczecin i Koszalin, odpowiednio 21% i 23% ogółu. Nikt nie wyjechał za granicę z czterech powiatów: drawskiego, kołobrzeskiego, szczecineckiego i świdnickiego. [Źródło GUS]

Wykres 39. Odsetek migracji zagranicznych na pobyt stały w skali całego województwa w roku 2006
[źródło GUS 2006]

Pozostałe dane poniżej 1%

3.2. Kierunek migracji zagranicznych

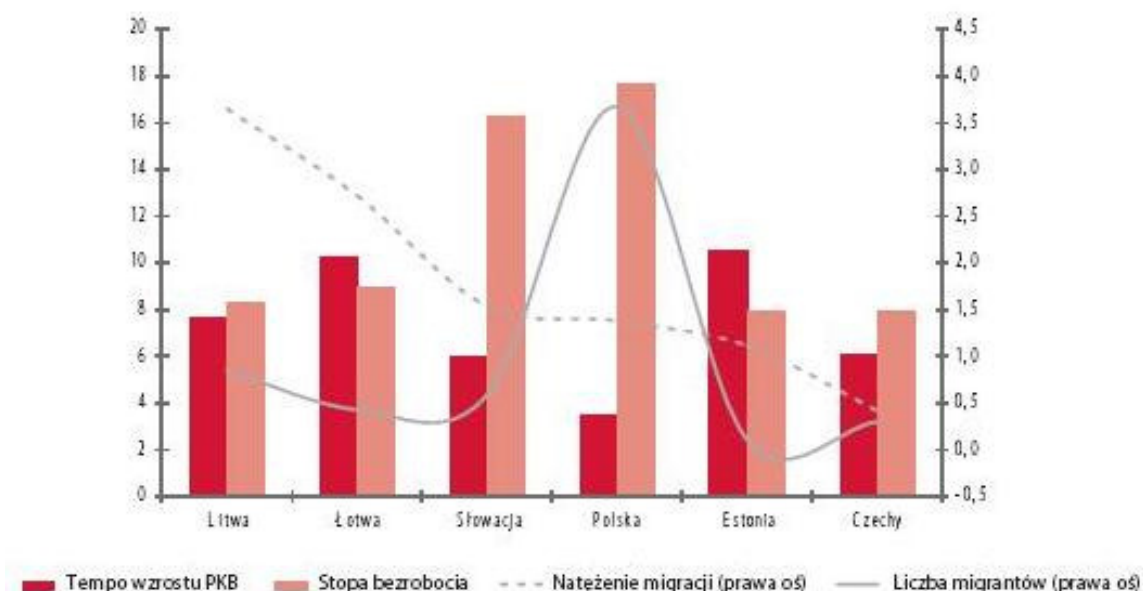
Geneza migracji zagranicznej Polaków nie jest nowym zjawiskiem. Z dużą skalą migracji mieliśmy do czynienia po II wojnie światowej – miała ona charakter emigracji ekonomicznej i politycznej. Na długo przed akcesją Polski do Unii Europejskiej, Państwa członkowskie przyjmowały polskich pracowników i innych mieszkańców Europy Środkowo-Wschodniej na podstawie umów bilateralnych. Takie porozumienie zawarła Polska z Niemcami, Francją, Belgią, Hiszpanią i Luksemburgiem. W latach 90-tych XX wieku i na początku nowego tysiąclecia legalne zatrudnienie na terenie Unii Europejskiej odejmowało

około 400 tys. Polaków w skali roku, szacuje się, że szara strefa wynosiła wówczas średniorocznie około 150-160 tys.²

Po 1 maja 2004r. Polska została przyjęta do Unii Europejskiej, jednak zdecydowana większość państw członkowskich podtrzymała surowe regulacje prawne utrudniające Polakom dostęp do ich rynków pracy. Wyjątek stanowiły Wielka Brytania, Irlandia i Szwecja. W konsekwencji dwa pierwsze kraje stały się najczęściej wybieranymi przez migrujących Polaków.

Przy ocenie skali migracji często szacuje się, że polscy pracownicy stanowią najbardziej mobilną i najliczniejszą grupę wśród pozostałych nowoprzyjętych do Unii Europejskiej państw. Jeżeli jednak przy obliczaniu natężenia ruchu migracyjnego do Szwecji, Irlandii i Wielkiej Brytanii weźmiemy pod uwagę populację kraju emigracji będącą w wieku produkcyjnym, okaże się, że Polacy nie przejawiają największych skłonności do wyjazdów zagranicznych. W ten sposób obliczony wskaźnik natężenia przepływu pracowników wykazuje, że wskaźnik ten jest dwa razy wyższy dla Łotyszów, a trzykrotnie dla Litwinów. Dowodzi to, że migracja jest zjawiskiem powszechnym w Unii Europejskiej.³

Wykres 40. Liczba osób podejmujących pracę w Wielkiej Brytanii, Irlandii i Szwecji (w 100tys.) oraz natężenie migracji po rozszerzeniu UE, a tempo wzrostu i stopa bezrobocia w 2005r. w nowych krajach członkowskich [MIPS na podstawie Accession Monitoring Report, Doyle et al. 2006Eurostat]

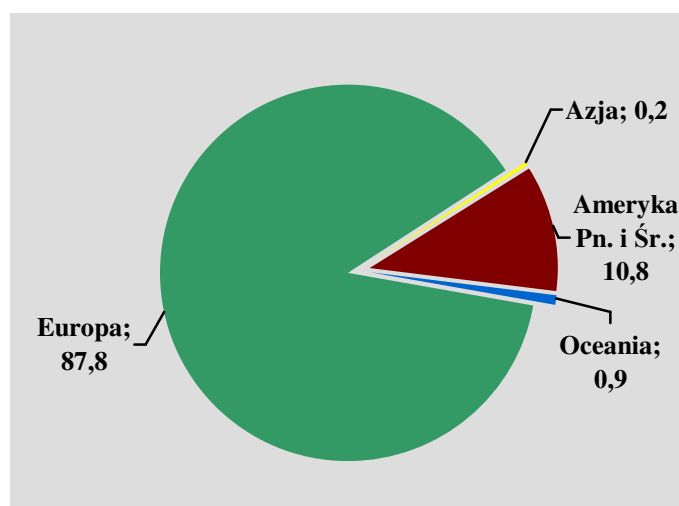

² Instytut Spraw Publicznych „Emigrować i wracać”, wrzesień 2006r.

³ Źródło: Zatrudnienie w Polsce 2006. Produktowność dla pracy. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Departament Analiz Ekonomicznych i Prognoz.

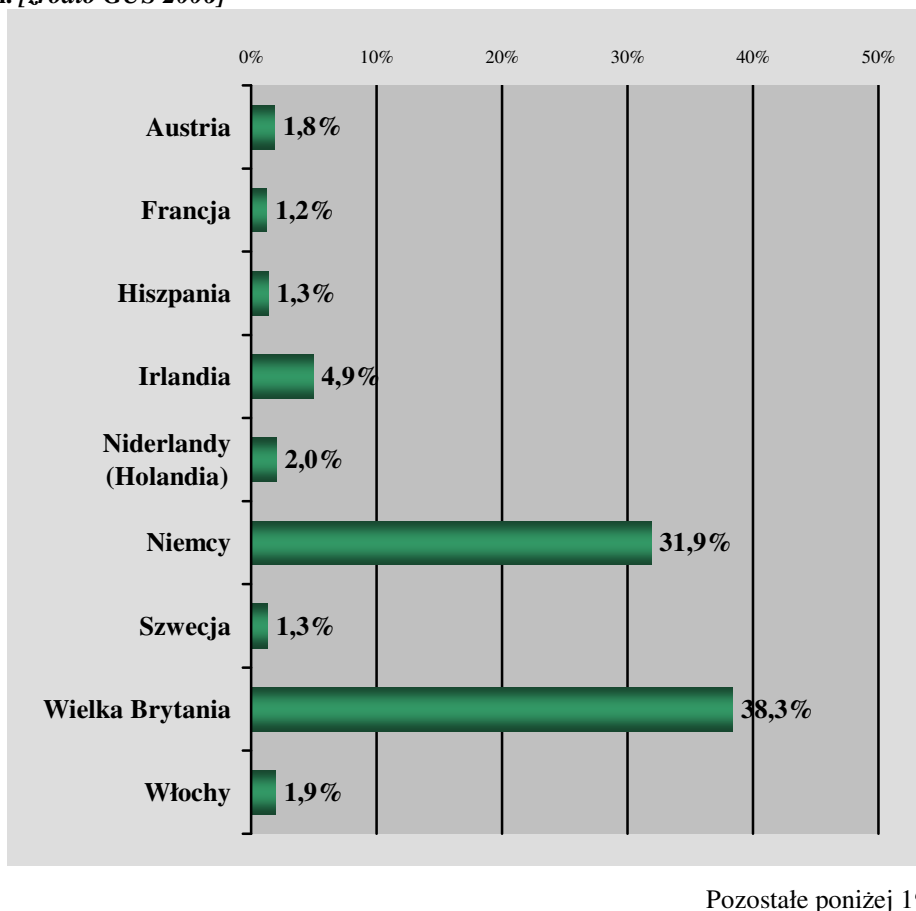
Polscy emigranci podejmujący decyzję o emigracji na pobyt stały najczęściej wybierają kontynent europejski. Z roku na rok rośnie liczba Polaków osiedlających się na tym obszarze. W 2005 roku przebywało tu 83% a w 2006 już 89% wszystkich migrujących. Drugim w kolejności kierunkiem migracji jest kontynent Ameryki Północnej i Środkowej (78% migrantów osiedla się w Stanach Zjednoczonych) (GUS 2006)

Wykres 41. Kierunek migracji zagranicznych ludności polski w roku 2006 (dane w %). [źródło GUS]

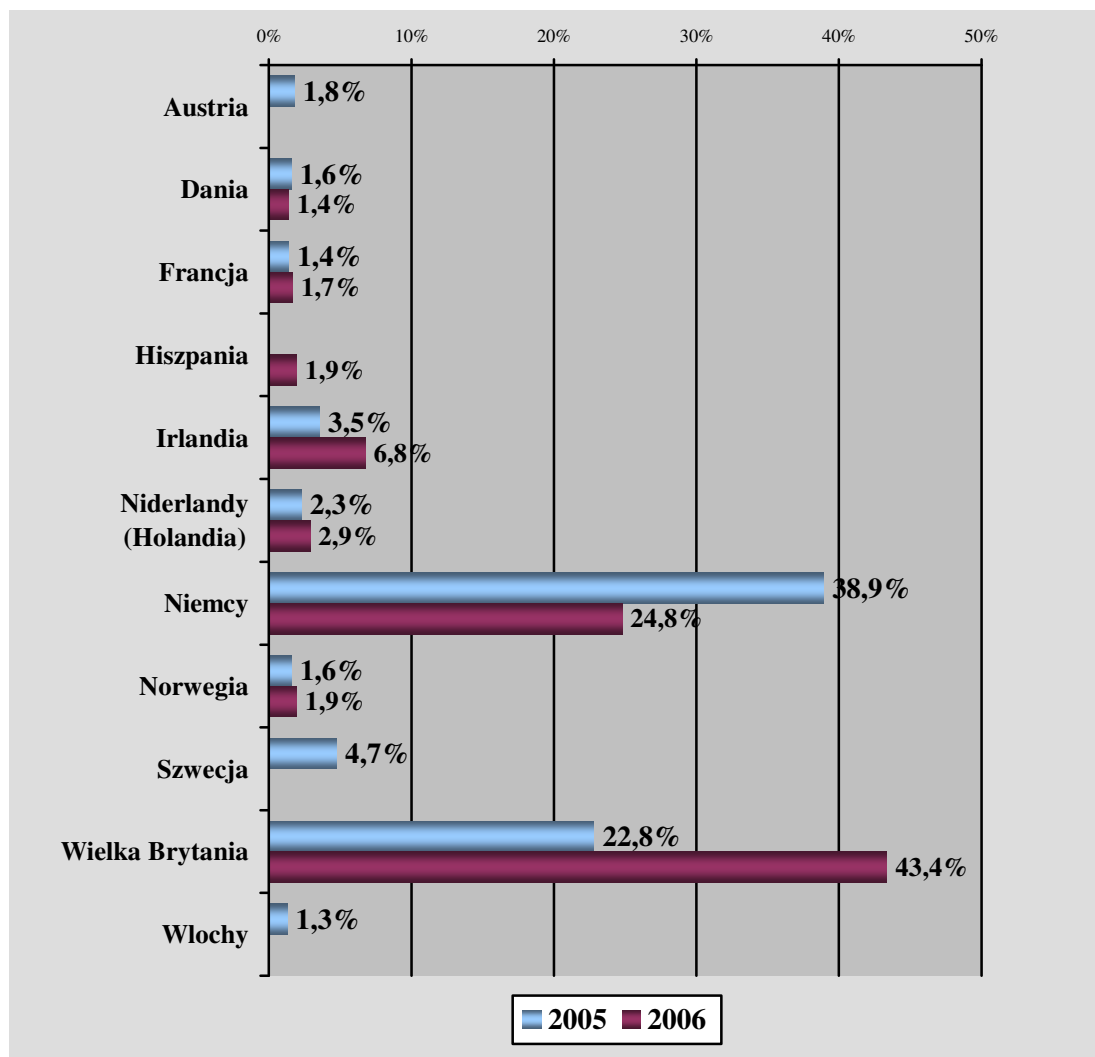
Na uwagę zasługuje sytuacja zmiany kierunków wyjazdów na pobyt stały polskich migrantów w ciągu ostatnich dwóch lat. O ile w 2005 roku ponad połowa Polaków (55%) wyjechała do Niemiec, to w roku następnym procentowy udział wszystkich wyjazdów do naszym zachodnich sąsiadów w skali Polski wyniósł 32%. Spadek zainteresowania migracją do Niemiec przełożył się na podwyższenie poziomu migracji na pobyt stały do krajów anglosaskich. I tak w 2005 wskaźnik ten wyniósł 14%, a w 2006 już 38%. Na kontynencie europejskim najczęściej wybieranymi krajami migracji na pobyt stały w 2006 roku były: Wielka Brytania (38%), Niemcy (32%) i Irlandia (5%).

Wykres 42. Kierunek migracji zagranicznych ludności polski na pobyt stały w roku 2006 na kontynencie europejskim. [źródło GUS 2006]

Z podobną sytuacją mamy do czynienia w **województwie zachodniopomorskim**. Tutaj również w 2006 roku, w porównaniu z 2005, wzrosła liczba wymeldowań na pobyt stały do krajów angielskojęzycznych. W 2006 roku Wielkiej Brytanii osiedliło się 43% wszystkich migrantów (469 osób), rok wcześniej 23%. W dalszym ciągu Niemcy pozostają krajem wysokiego poziomu migracji. Decyzję do wyjeździe do tego kraju podjęła w 2006 roku ¼ wszystkich wyjeżdżających (396 osób), w 2005 roku stanowili oni 39%. Trzecim krajem wysokiego poziomu migracji z województwa jest Irlandia 7% (73 osoby). Wskaźnik ten zwiększył się w porównaniu z poprzednim rokiem o ponad 3 punkty. W 2006 roku nikt nie podjął decyzji o wyjeździe na stałe do Austrii, Szwecji i Włoch. W 2005 roku w krajach tych osiedliło się łącznie 79 osób.

Wykres 43. Kierunek migracji zagranicznych ludności z województwa zachodniopomorskiego na pobyt stały w roku 2006 na kontynencie Europejskim. [źródło GUS]

Pozostałe poniżej 1%

Dokonując zestawienia wszystkich dostępnych danych, po ich zweryfikowaniu i w oparciu o szacunki migracji sezonowych i powrotnych, za Instytutem Spraw Publicznych można przyjąć, że we wszystkich krajach Unii Europejskiej co roku pracę podejmuje około 800 tys. Polaków.⁴

Innym źródłem informacji o skali migracji zarobkowej Polaków są dane publikowane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W 2005 roku wystawiono 135 tys. formularzy E-101 (ZUS, maj 2006). Formularz E 101 wystawiany jest w sytuacji, gdy osoba prowadząca

⁴ Kwota ta obejmuje wszystkich Polaków, którzy w ciągu roku 2005 podjęli jakąkolwiek legalną pracę zarobkową

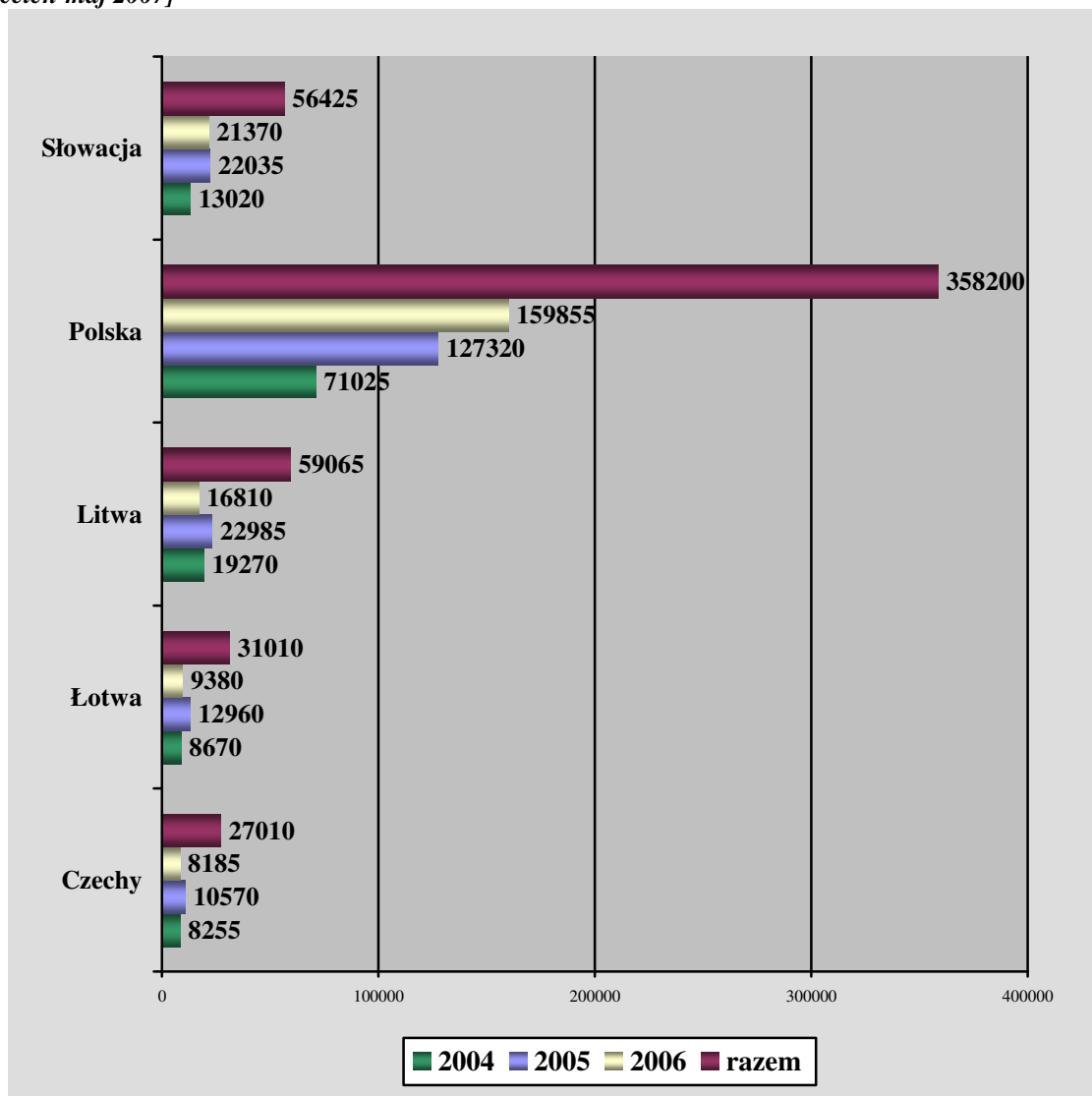
działalność gospodarczą zamierza podjąć pracę za granicą (nie dłużej niż na okres 12 miesięcy) na terytorium państwa będącego członkiem Unii Europejskiej.

Bardzo dużo wiadomo o polskich migrantach w Niemczech, gdzie zatrudnienie odbywa się na podstawie umów bilateralnych. Rzetelne statystyki prowadzą również Norwegia, Dania i Islandia. Najwięcej jednak wiadomo o emigrantach w Irlandii i Wielkiej Brytanii. Jest to wynikiem rozbudowanych systemów monitorujących napływ pracowników z nowo przyłączonych państw UE. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na to, że Irlandia i Wielka Brytania nie odnotowują krótkookresowych przyjazdów sezonowych, co utrudnia dokładne sprecyzowanie skali tego zjawiska. Ocena migracji może być jedynie szacunkowa. Jedno, co można wywnioskować, na potrzeby tego raportu, to kierunki migracji zarobkowych Polaków. W dalszym ciągu Niemcy należą do krajów przyjmujących największą liczbę polskich emigrantów. Kolejnymi krajami są Wielka Brytania, Irlandia (gdzie otwarcie rynków pracy zdecydowanie zwiększyło napływ polskich pracowników), Włochy, Holandia, Hiszpania, Austria, Norwegia, Szwecja i Francja.

Wielka Brytania

Po 1 maja 2004 na rynku brytyjskim coraz większą rolę zaczęli odgrywać obywatele państw UE-8. Ich liczba rosła od 1999 roku powiększyła się dwukrotnie by w 2005 roku osiągnąć nieco ponad 400tys. (Salt i Miller 2006). Według brytyjskiego systemu Rejestracji Pracowników WRS⁵ liczba Polaków podejmujących pracę wzrastała od 71 tys. w 2004 roku do prawie 160 tys. w roku ubiegłym. (*Biuletyn Migracyjny kwiecień-maj 2007*). Polacy stanowią prawie 65% wszystkich pracowników legalnie zatrudnionych w Wielkiej Brytanii pochodzących z nowo przyjętych krajów członkowskich. Drugą najliczniejszą narodowością są Litwini 10,6% oraz Słowacy 10,2%. (*Biuletyn Migracyjny kwiecień-maj 2007*).

⁵ WRS (*Work Registration Scheme*) powstał dla migrantów zarobkowych z krajów UE-8. Każdy obywatel z tych krajów, by podjąć legalne zatrudnienie przynajmniej na 1 miesiąc, powinien zarejestrować się w WRS.

Wykres 44. Migranci rejestrowani w WRS wg krajów w latach 2004-2006 [źródło: *Biuletyn Migracyjny* kwiecień-maj 2007]

Według badań LFS⁶ przed 2004 rokiem na Wyspach najczęściej osiedlały się kobiety. Sytuacja ta uległa zmianie po przystąpieniu do Unii Europejskiej. Wśród migrantów zaczęli dominować mężczyźni. Poakcesyjni migranci to osoby młode między 16 a 39 rokiem życia. Najwięcej mężczyzn jest w wieku 25-29 lat, zdecydowanie młodsze są kobiety, wśród nich znacząca większość jest między 16 a 24 rokiem życia. Współczesne wyjazdy zagraniczne do Wielkiej Brytanii mają głównie charakter zarobkowy. W zeszłym roku ponad 90% mężczyzn i 80% kobiet przybyłych do tego kraju było aktywnych zawodowo. Zatrudnienie znalazło 91,9% mężczyzn i 74,1% kobiet. (*Biuletyn Migracyjny* kwiecień-maj 2007).

⁶ LFS (*Labour Force Survey*) to odpowiednik Badani Aktywności Ekonomicznej Ludności w Polsce. LFS dostarcza informacji o migracji powyżej roku.

Według systemu WRS imigranci najczęściej podejmują pracę poniżej swoich kwalifikacji na takich stanowiskach jak: pracownik produkcyjny, pracownik magazynu, pakowacz, sprzątac, pomocnik kuchenny, pracownik domowy, i pomocnik rolny (*Biuletyn Migracyjny kwiecień-maj 2007*). Zgodnie z badaniem LFS polscy mężczyźni podejmują zatrudnienie głównie w budownictwie (19,9% wszystkich pracujących), w hotelarstwie i gastronomii oraz w biurach podróży w transporcie. Z kolei kobiety najczęściej wykonują pracę w hotelach i restauracjach (14,1%), w służbie zdrowia czy jako pracownicy socjalni. (*Biuletyn Migracyjny kwiecień-maj 2007*).

Irlandia

Irlandia obok Wielkiej Brytanii po 1 maja 2004 stała się popularnym krajem migracji. Na podstawie numerów ubezpieczeniowych wydawanych polskim pracownikom, studentom, członkom rodzin osób zatrudnionych w Irlandii i pracownikom naukowym szacuje się, że w 2005 roku w kraju tym zarejestrowało się 65 tys. osób, w 2006 Polaków było już 90 tys. Wiele jednak danych wskazuje na to, że w Irlandii ostatecznie podjęło pracę około 100 do 120 tys. osób, nie 160 tys. jakby to wynikało z obliczeń. Z analiz irlandzkiego rynku pracy wynika, że pewna grupa ludzi, która odebrała numer ubezpieczeniowy by legalnie podjąć pracę, powróciła do Polski.⁷ W Irlandii, podobnie jak w Wielkiej Brytanii powszechnym jest podejmowanie pracy poniżej swoich kwalifikacji.

Niemcy

Niemcy są w dalszym ciągu jednym z najczęściej wybieranych krajów migracji zarobkowej Polaków. Pobyty w Niemczech są znacznie krótsze niż w innych krajach. Są to wyjazdy krótkotrwałe, sezonowe, głównie do pracy w rolnictwie – oparte na warunkach określonych przez bilateralne porozumienie. Według MPIPS średnioroczny poziom zatrudnienia Polaków wynosi około 250- 300 tys. Charakterystyczną cechą polskich pracowników w Niemczech jest ich wiek. Przeciętny wiek migrantów to 37 lat. Prawie 40% z nich jest powyżej 40 roku życia (*MPIPS, Departament Analiz Ekonomicznych i Prognoz*).

Hiszpania

Hiszpania jest krajem, który wprowadził znaczne ułatwienia w podejmowaniu legalnej pracy- w 2002 roku została podpisana umowa o pracownikach sezonowych. I tak w 2004 roku

⁷ Instytut Spraw Publicznych - Analiza Społeczno-Demograficzna Migracji Zarobkowej Polaków Do Państw EOG Po 1 Maja 2004 Roku, marzec 2007

Polscy otrzymali 13 tys. 824 pozwolenia na pracę, rok później liczba ta wyniosła około do 25 tys. (*Instytut Spraw Publicznych, marzec 2007*).

Holandia

Z początkiem roku 2007 Holandia zniosła restrykcje w dostępie do swego rynku pracy. Szacuje się, że co roku począwszy do 2004 wzrasta liczba Polaków podejmujących pracę w królestwie Niderlandów. W 2004 było ich około 20 tys. w 2005 roku 26 474 polskich pracowników uzyskało pozwolenie na pracę w Holandii, szacuje się, że w 2006 liczba ta wzrosła do około 50 tys. (*Instytut Spraw Publicznych, marzec 2007*)

Włochy

We Włoszech, od stycznia do sierpnia 2004, zarejestrowano 36 980 Polaków (*MSW*), szacuje się, że w kolejnych roku liczba wydanych zezwoleń do pracy nie uległa zmianie (około 40tys.). (*Instytut Spraw Publicznych, marzec 2007*)

Francja

W 2005 roku do Francji w celach zarobkowych wyemigrowało około 10 tys. obywateli polskich. Głównie znajdują oni zatrudnienie w pracach sezonowych w gastronomii i przemyśle winiarskim. Szacuje się, że w 2006 roku liczba ta nie uległa zmianie. (*MPIPS*)

Czechy

Jedynym krajem będącym nowym członkiem UE, który przyciąga wielu polskich pracowników są Czechy. Po koniec 2005 roku w Republice Czeskiej pracowało 12 635 polskich obywateli. (*MPIPS*)

Norwegia

Kraj ten, mimo podtrzymania restrykcji w dostępie do rynku pracy, cieszy się w ostatnim czasie rosnącym zainteresowaniem. Sytuacja ta spowodowana jest zapotrzebowaniem na polskich pracowników. Polacy stanowią najliczniejszą grupę pracowników z UE-8. W okresie 2004-2005 ponad 60% wszystkich pozwoleń na pracę zostało wydanych Polakom, w roku ubiegłym, w okresie od stycznia do października nawet 70%. W 2005 roku w Norwegii wydano 12tys. zezwoleń na pracę i prawie tyle samo odnowiono. (*Biuletyn Migracyjny, luty 2007*)

Z wyników badań przeprowadzonych przez Ośrodek Badań nad Migracjami UW⁸, wynika, że większość polskich migrantów mieszkających w Oslo pochodziło z **województwa zachodniopomorskiego** (26% mężczyzn i 22% kobiet), dalej z pomorskiego, małopolskiego i mazowieckiego. Statystyki migracyjne dostarczają informacji na temat płci i wykształcenia migrujących. Zgodnie z nimi do Norwegii wyjeżdżają głównie mężczyźni, z wykształceniem średnim i technicznym oraz zawodowym. Kobiety, to najczęściej osoby z wykształceniem wyższym i ogólnokształcącym. Spośród Polaków zatrudnionych w Oslo, ponad połowa pracowała na miesiąc przed wyjazdem z Polski, natomiast 24% stanowiły osoby bezrobotne. Największe zapotrzebowanie na polskich pracowników występuje w budownictwie, przemyśle i rolnictwie.

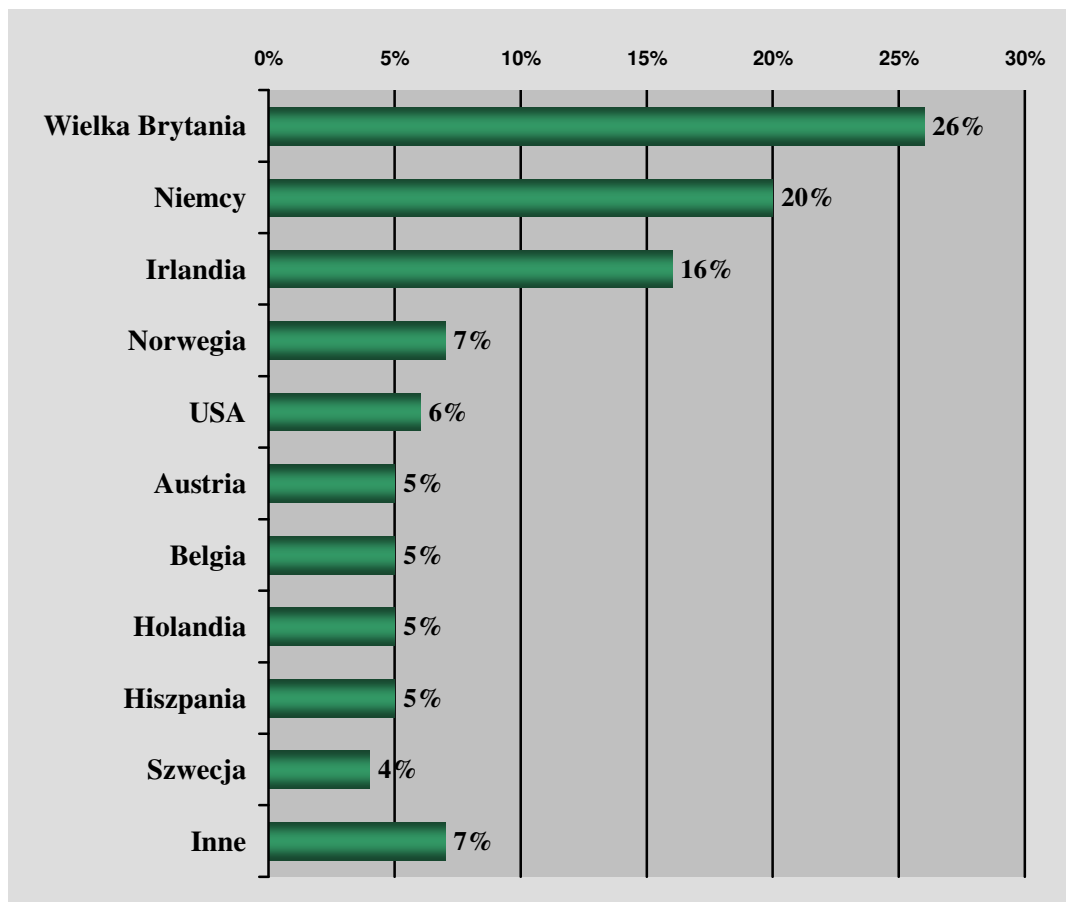
Pozostałymi **kierunkami migracji polskich pracowników**, za Instytutem Spraw Publicznych są:

- Szwecja (liczba Polaków, którzy podjęli zatrudnienie powyżej 3 miesięcy wyniosła w 2004 roku 2,5 tys., w 2005- około 4 tys. a w 2006 około 5 tys.);
- Dania (pod koniec roku 2006 liczba zatrudnionych w Danii Polaków wyniosła około 4,5 tys.);
- Grecja (zatrudnienie legalne w latach 2004-2006 nie przekroczyło 5 tys.);
- Belgia (oficjalnie zatrudnienie w Belgii wynosi 3-4 tys., chociaż szacuje się, że w samej Brukseli jest od 30 do 40 tys. nielegalnych pracowników);
- Finlandia (legalnie zatrudnionych jest około 3,4 tys. Polaków).

W najbliższym czasie kierunki migracji nie powinny ulec zmianie. Jak wynika z badań przeprowadzonych przez IMAS International dla Rzeczypospolitej w kwietniu 2007 roku, w ciągu najbliższego roku 12% Polaków planuje wyjechać do pracy za granicę, głównie do Wielkiej Brytanii (26%), Niemiec (20%) i Irlandii (16%).

⁸ Badanie przeprowadzono w okresie październik-listopad 2006 przez Ośrodek Badań nad Migracjami UW we współpracy z norweską instytucją badawczą Falo. Próba liczyła 510 respondentów.

Wykres 45. Odsetek planowanych wyjazdów do pracy za granicę w najbliższym czasie [źródło: IMAS International]

Pozostałe poniżej 4%

3.4. Kanały i sposoby poszukiwania pracy za granicą

Bardzo często decyzja o wyjeździe do pracy za granicę uzależniona jest od kontaktów z innymi imigrantami. Mówi się nawet o istnieniu „ponadnarodowej przestrzeni społecznej” (Kaczmarczyk, Okólski 2005), jako że o większości prac dowiadują się migranci od swoich krewnych czy znajomych. Jednym z ważniejszych źródeł informacji przy poszukiwaniu pracy jest Internet i fora dyskusyjne. Wzrasta również znaczenie agencji pośrednictwa pracy, Systemu Europejskich Służb Zatrudnienia (EURES), agencji zatrudnienia: doradztwa zawodowego i personalnego czy pośrednictwa pracy na terenie Rzeczypospolitej oraz Ochotniczych Hufców Pracy.

3.4.1. Wojewódzki Urząd Pracy

W wyszukaniu ofert pracy pomocne są również Urzędy Pracy. Z danych uzyskanych w Wydziale ds. Usług Rynku Pracy [*Źródło WUP w Szczecinie 2006*], dowiadujemy się, że w 2006 roku dla ludności z **województwa zachodniopomorskiego**, dostępne były oferty pracy z Niemiec, Hiszpanii i Francji.

W I kwartale ubiegłego roku do Urzędu Pracy wpłynęło 7 943 umów dotyczących zatrudnienia sezonowego na terenie Niemiec. W lutym 2006 wydano również 151 kobietom pozwolenia na pracę sezonową w Hiszpanii. Z kolei w I kwartale 2007 roku wydano 3 umowy o pracę dla opiekunek udających się do Niemiec na okres do 3 lat.

Dodatkowo na początku br. wydano 11 formularzy E 301 osobom ubiegającym się o pracę za granicą, potwierdzających okres ich zatrudnienia w Polsce, ponadto 32 osobom zostało wydane decyzje o przyznaniu świadczeń dla osób bezrobotnych powracających zza granicy. 9 osobom wydano formularz potwierdzający prawo do transferu zasiłku dla bezrobotnych.

3.4.2 Agencje zatrudnienia. Agencje pośrednictwa pracy do pracy za granicą

W Polsce od momentu wstąpienia Polski do Unii Europejskiej widać wzmożone zainteresowanie zatrudnieniem za granicą, o czym świadczy rosnąca liczba niepublicznych agencji pośrednictwa pracy. Z ich usług, w ostatnim czasie, skorzystało 10% wszystkich migrujących (od 3- do 40 tys. w skali roku)⁹.

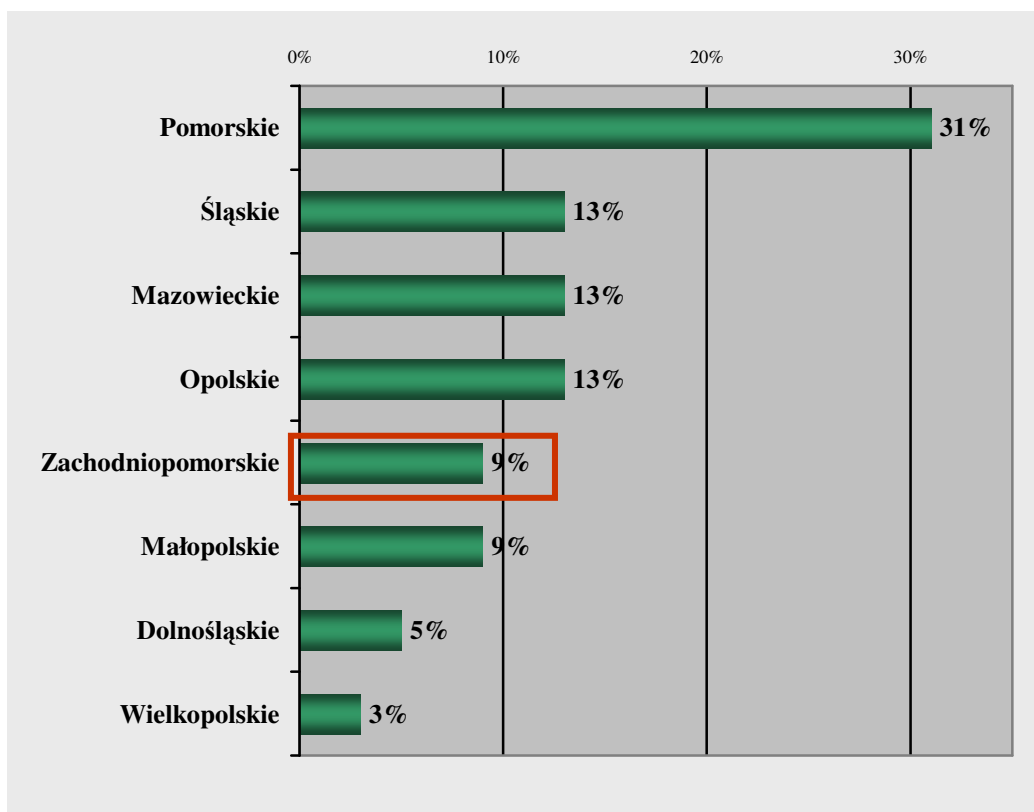
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w raporcie opublikowanym w maju 2006 roku podaje, iż w 2005 roku agencje pośrednictwa pracy skierowały 81 032 osoby do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych, o 28 716 więcej niż w 2004 roku.¹⁰ Spośród zatrudnionych 25% stanowiły kobiety.

Ponad 30% wszystkich osób ubiegających się o pracę za granicą skierowanych zostało do pracy za pośrednictwem agencji działających w województwie pomorskim. Posady zagranicą ponad 10 tys. osób (13%) zapewniły agencje z województw: śląskiego, mazowieckiego i opolskiego. Zatrudnienie za granicą znalazły 7 443 osoby z **województwa zachodniopomorskiego** (9%)

⁹ M.Boni „Wpływ wejścia Polski do Unii Europejskiej na sytuację rynku pracy”, str. 183

¹⁰ Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej – Departament Rynku Pracy, Raport z działalności agencji zatrudnienia w 2005 roku

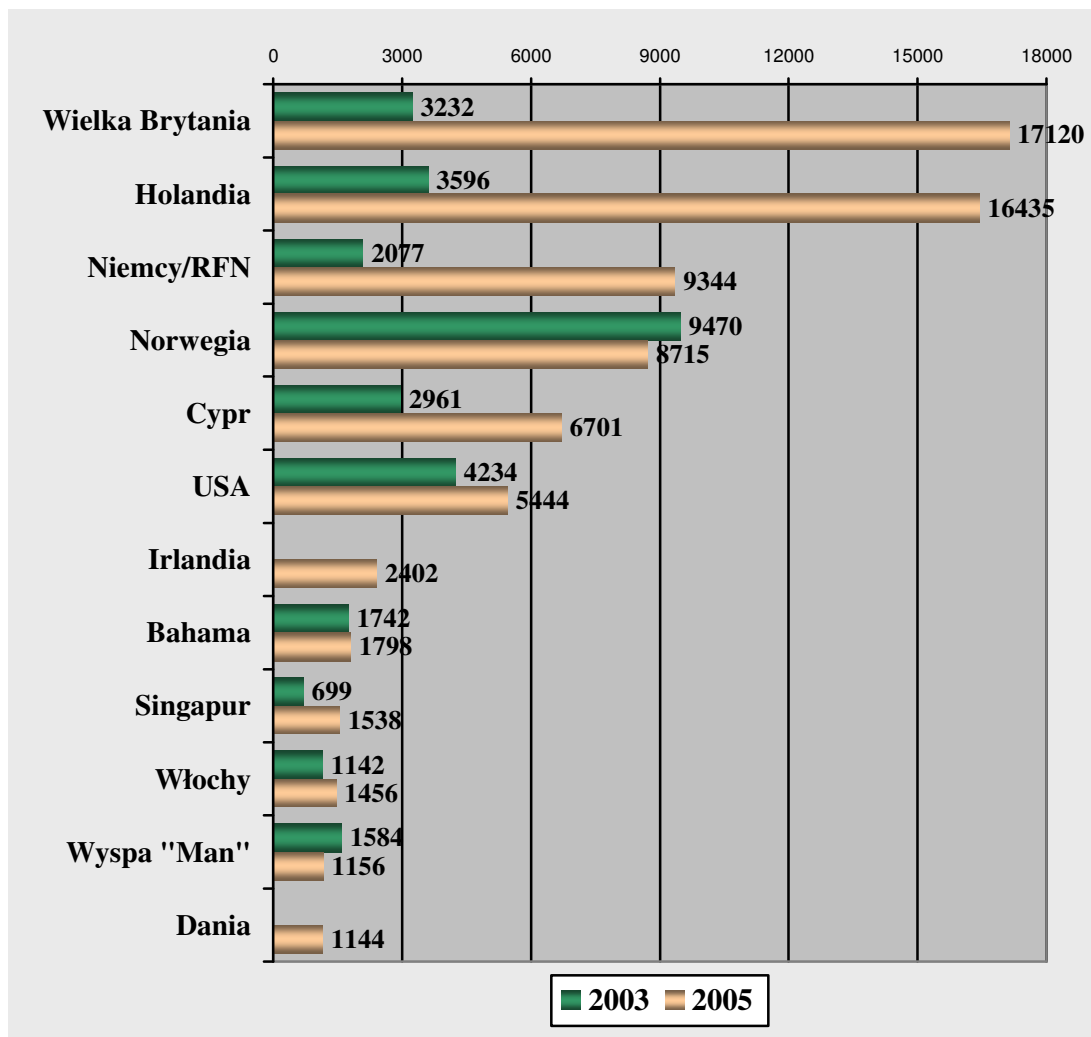
Wykres 46. Osoby skierowane do pracy za granicę za pośrednictwem agencji pośrednictwa do pracy za granicą w 2005 r., poszczególnych województwach [źródło: MPIPS, raport z działalności agencji zatrudnienia w 2005 r.]

Pozostałe województwa poniżej 3%

Na rok przed akcesją Polski do Unii Europejskiej najczęstszym krajem, do którego kierowały pracowników agencje pośrednictwa pracy do pracy za granicą była Norwegia (9 470 tys.). Kolejnymi państwami, w których najliczniej zatrudniani byli polscy pracownicy były Stany Zjednoczone, Holandia i Wielka Brytania. Kierunki wyjazdów uległy całkowitej zmianie w 2005 roku. Najwięcej ofert pracy przyjmowali polscy migranci ze strony pracodawców z Wielkiej Brytanii (17 120) i Holandii (16 435). Należy zwrócić uwagę na to, że przed 2004 rokiem agencje pośrednictwa pracy nie skierowały nikogo do pracy w Irlandii i Dani. W 2005 roku w obu krajach pracę podjęło ponad 3,5 tysiąca osób.(MPIPS)

Wykres 47. Liczba osób oraz wykaz krajów, do których były kierowane osoby przez agencje pośrednictwa do pracy za granicą w 2003 i 2005 roku. [źródło: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej]

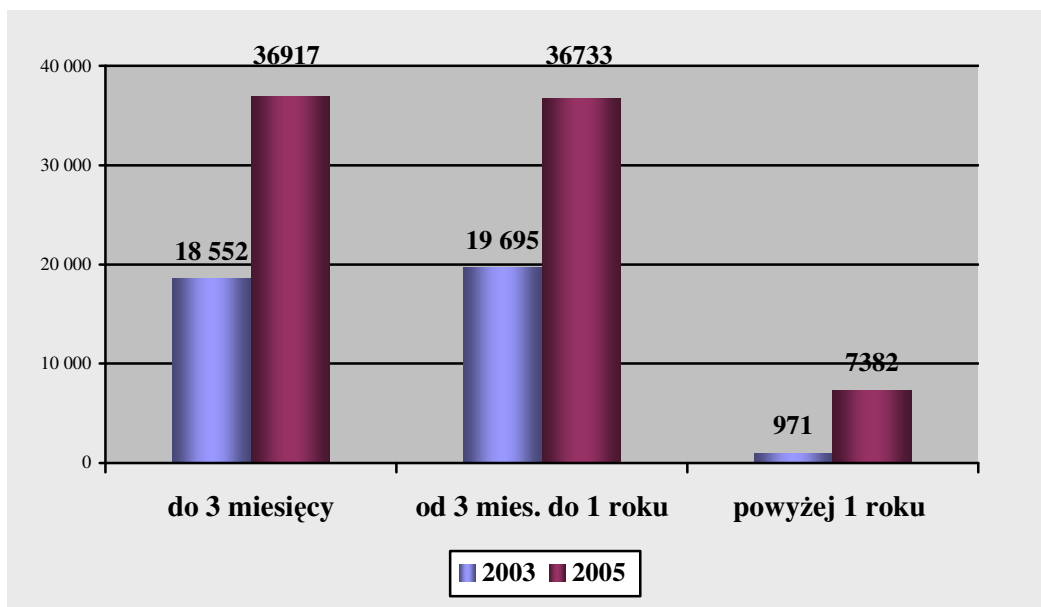

Najlichniesza grupa podjęła zatrudnienie w branży morskiej (marynarze, oficerowie, piloci pracownicy służb technicznych żeglugi), jako robotnicy zatrudnieni w przemyśle i w rolnictwie (MPIPS).

Pracownicy przedakcesyjni najczęściej wyjeżdżali do pracy w okresie od 3 miesięcy do 1 roku (dane z 2003 roku). Po wstąpieniu do UE przeważać zaczęły wyjazdy krótkookresowe do 3 miesięcy, dowodzi to zwiększonego zainteresowania wyjazdami sezonowymi. Warto podkreślić, iż w 2005 roku ponad siedmiokrotnie, w porównaniu z 2003 rokiem, wzrosła liczba osób podejmujących zatrudnienie powyżej 1 roku. Mężczyźni zdecydowanie częściej wyjeżdżają do pracy niż kobiety. Najwięcej mężczyzn skierowanych zostało do pracy od 3 miesięcy do 1 roku (49%), wyjeżdżający na okres do 3 miesięcy stanowili 43%. Ponad

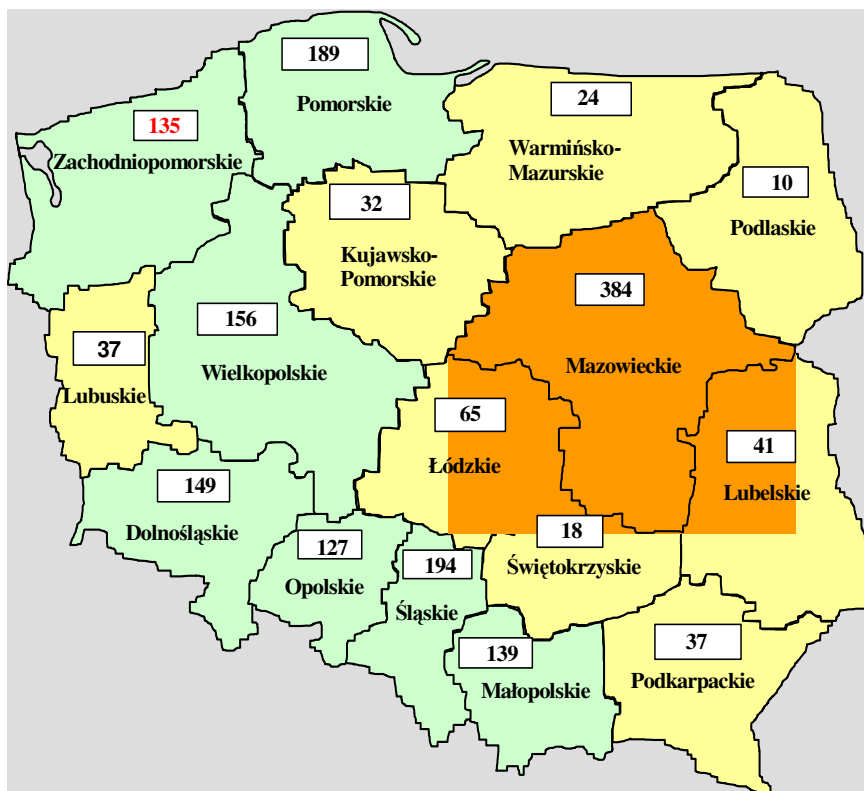
połowa kobiet 54% podejmowała zatrudnienie w okresie do 3 miesięcy, 13% zdecydowało się podjąć pracę na okres powyżej roku. (MPIPS)

Wykres 48. Osoby skierowane do pracy za granicę w roku 2003 i 2005 przez agencje pośrednictwa do pracy za granicą [źródło Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej]

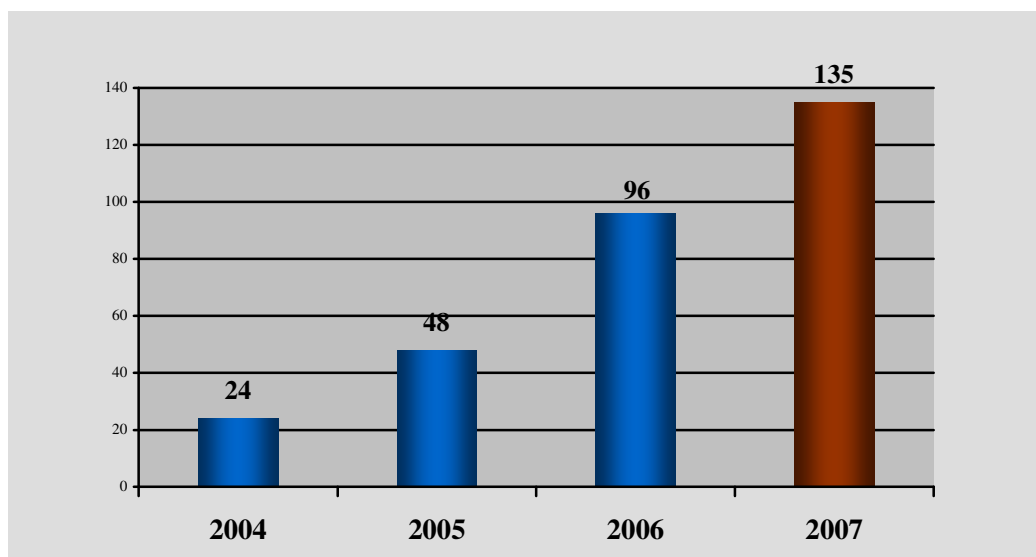
Liczba agencji pośrednictwa pracy do pracy za granicą w dniu 1 maja br. była różna w zależności od województwa. Najwięcej podmiotów funkcjonowało w województwie mazowiecki 384, najmniej w województwie podlaskim 10. **Województwo zachodniopomorskie** jest na 7 pozycji z liczbą 137 agencji. (Krajowy Rejestr Agencji Zatrudnienia)

Rysunek 1. Agencje pośrednictwa do pracy za granicą – dane z 1 maja 2007 [Krajowy Rejestr Agencji Zatrudnienia]

W województwie zachodniopomorskim w okresie od maja 2004 do maja 2007, ponad pięciokrotnie zwiększyła się liczba agencji pośrednictwa pracy za granicą z 24 w 2004 do 135 w maju br. (*Krajowy Rejestr Agencji Zatrudnienia*)

Wykres 49. Agencje pośrednictwa pracy za granicą u pracodawców zagranicznych w woj. zachodniopomorskim. Stan z 1 maja każdego roku. [*Krajowy Rejestr Agencji Zatrudnienia*]

3.4.3 Biura Karier

Z siedmiu Biur Karier funkcjonujących na terenie województwa zachodniopomorskiego przy następujących uczelniach: Politechnice Szczecińskiej, Politechnice Koszalińskiej, Wyższej Szkole Ekonomiczno Turystycznej, Wyższej Szkole Humanistycznej, Akademii Rolniczej, Wyższej Szkole Administracji Publicznej w Szczecinie, Zachodniopomorskiej Szkole Biznesu zebraliśmy informacje dotyczące stopnia zainteresowania młodzieży studiującej i kończącej studia pracą za granicami kraju, w tym kierunki studiów, na których studenci najchętniej podejmują pracę za granicą, kraje migracji, którymi młodzi ludzie są zainteresowani. Dane te mają charakter jakościowy, gdyż Biura Karier nie prowadzą statystyk. Informacje dostarczone nam przez te instytucje zostały oparte na własnym doświadczeniu pracowników tych jednostek.

Z informacji dostarczonych nam przez pracowników Biur Karier wynika, że studenci są zainteresowani głównie wyjazdami sezonowymi (na okres letni). Studenci pytają raczej o możliwość wakacyjnej pracy za granicą, sporadycznie zdarzają się osoby pytające o możliwość pracy za granicą po studiach. Najwięcej studentów wyraża chęć wyjazdu do Wielkiej Brytanii, w dalszej kolejności Irlandii i Holandii, w przypadku Politechnik oraz Wyższej szkoły Humanistycznej, Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu również Stanów Zjednoczonych. Studenci Wyższej szkoły Ekonomiczno – Turystycznej ze względu na specyfikę uczelni wybierają również Cypr i Grecję (w ramach zdobycia praktyki zawodowej). Nie wszystkie spośród Biur Karier posiadają oferty pracy za granicą, te, którymi dysponują takimi wskazują, że są to najczęściej programy *Au Pair* (czyli praca i nauka języka obcego za granicą), sezonowe prace w rolnictwie, w przypadku Politechnik oraz Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu, również ogłoszenia pracy dla informatyków, inżynierów budownictwa i inżynierów energetyków, a także z branży gastronomicznej (poszukiwani są kelnerzy i barmani). Najczęściej pracodawcy za granicą oferują pracę tymczasową na okres wakacji. Wyjeżdżają różne grupy studentów (kierunki w zależności od uczelni i wydziałów), nie występują wzmożone wyjazdy na którymś z kierunków. Zainteresowane wyjazdami osoby są również kierowane do agencji pośrednictwa pracy za granicą, proponowane są kontakty zagraniczne przez *EURES*.

3.4.4 Ochotnicze Hufce Pracy

W dniu 1 stycznia 2007 roku Komenda Główna Ochotniczych Hufców Pracy przejęła od Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej zadania wynikające z realizacji umów bilateralnych o wzajemnym zatrudnieniu legalnym pracowników za granicą. Polska podpisała je z 13 krajami, jednak w praktyce realizowane są porozumienia z Niemcami, Francją, Szwajcarią, Belgią, Hiszpanią i Luksemburgiem (*Biuletyn Migracyjny, kwiecień-maj 2007*). Młodzieżowe Biura Pracy OHP zajmują się pośrednictwem pracy, doradztwem personalnym oraz zatrudnianiem osób bezrobotnych.

W województwie zachodniopomorskim zlokalizowane są dwa Młodzieżowe Biura Pracy w Szczecinie i Koszalinie.

W okresie od stycznia do marca br. Zachodniopomorska Wojewódzka Komenda Ochotniczych Hufców Pracy dysponowała ofertami z Niemiec i Francji. Przeważały prace sezonowe do pracy w rolnictwie, przy zbiorze upraw. Łącznie w Biurze OHP dostępnych było 140 oferty pracy i 3 staże we Francji.

Tabela 17. Oferty pracy za granicą w OHP od stycznia do marca 2007 [Zachodniopomorska Wojewódzka Komenda Ochotniczych Hufców pracy]

	Francja	Niemcy
Staż	3	
Praca sezonowa	10	121
Pomoc domowa		9

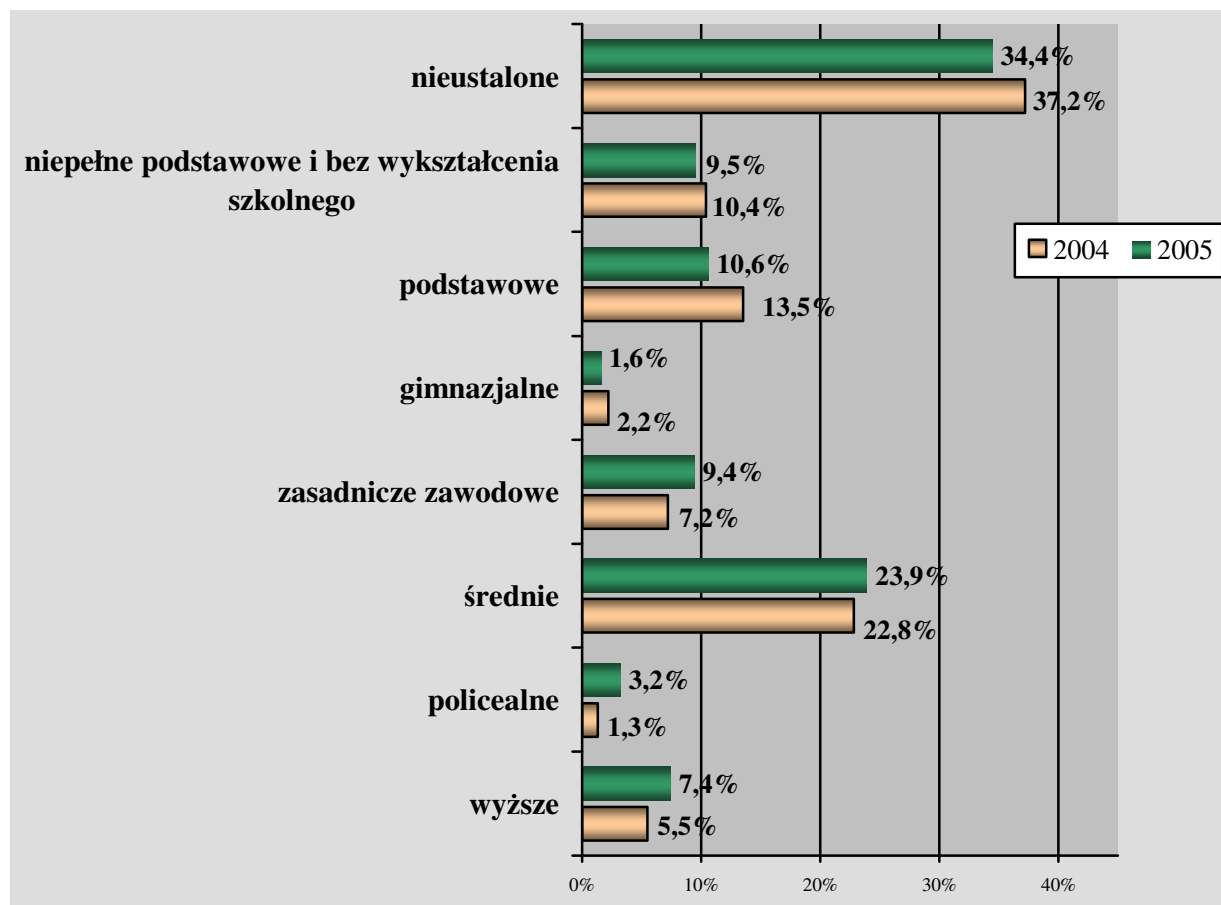
3.4. Portret migranta

Główny Urząd Statystyczny nie dysponuje danymi dotyczącymi wykształcenia i wieku migrantów zagranicznych na pobyt stały z 2006 roku. Najbardziej aktualne dane pochodzą z roku 2005 i na tych danych będziemy się opierać przy charakterystyce osób migrujących.

Porównując wielkość migracji w Polsce w roku 2004 i 2005, zauważyć można, że stopniowo wzrasta procentowy udział migracji zagranicznej ludności z wykształceniem

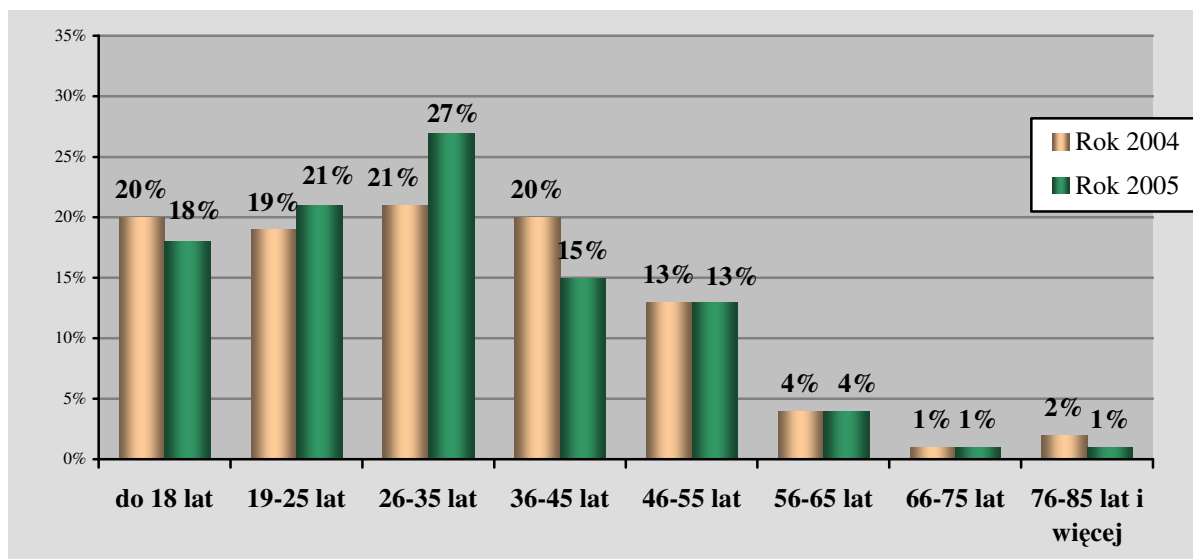
średnim, zasadniczo zawodowym i wyższym. Na przykład w zestawieniu z latami 2002-2003 a 2004-2005 zwiększył się odsetek osób z wyższym wykształceniem o 5 punktów – do 6,5%. W 2004 roku wyemigrowało na stałe 4,3% Polaków z wykształceniem wyższym, w roku kolejnym już 8,5%. Z kolei w porównaniu 2004 i 2005 roku zwiększeniu o ponad 3 punkty uległa liczba wyjazdów osób z wykształceniem zasadniczo zawodowym - z 14,7% do 18,1% i o ponad 8 punktów z wykształceniem średnim - z 15,8% do 24,1%. W 2005 roku zmniejszył się odsetek ludności emigrującej na stałe za granicę w wykształceniu podstawowym. W 2004 roku wynosił o 15,8%, a rok później 13,2%. [źródło: GUS]

Największą grupę emigrantów z **województwa zachodniopomorskiego** w latach 2004-2005 stanowiły osoby z wykształceniem średnim (23,4%). W 2004 roku stanowili oni 22,8%, w 2005 roku 23,9% wszystkich emigrujących. W porównaniu z okresem przedakcesyjnym w latach 2004-2005 zmalała liczba wyjazdów osób z wykształceniem podstawowym, jednak w dalszym ciągu stanowili oni drugą najliczniejszą grupę emigrantów z województwa. W 2005 roku w porównaniu do 2004 obserwujemy spadek odsetka migrantów z wykształceniem podstawowym o prawie 3 punkty z 13,5% w 2004 roku do 10,6% w kolejnym roku. Pomiedzy rokiem 2004 a 2005 zwiększył się odsetek migrantów z wykształceniem zasadniczo zawodowym i wyższym. Pierwsza grupa w 2004 stanowiła 7,2% migrujących, w 2005 już 9,4%. W roku przystąpienia Polski do Unii Europejskiej województwo zachodniopomorskie opuściło 5,5% osób z wykształceniem wyższym, w kolejnym roku 2005 było ich o 1,9% więcej. [źródło: GUS]

Wykres 50. Migracje zagraniczne na pobyt stały w województwie zachodniopomorskim wg.
Wykształcenia migrantów – porównanie w roku 2004 i 2005 [źródło: GUS]

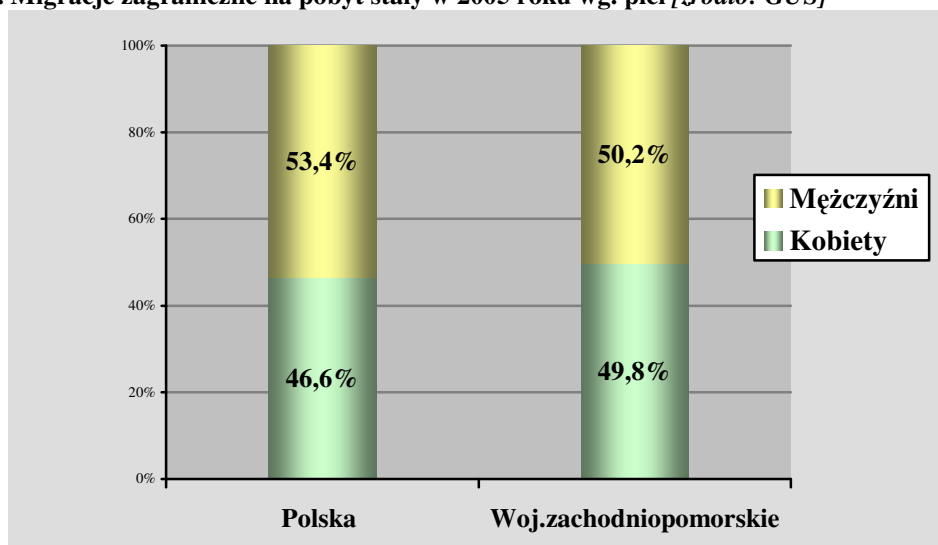
Emigrację poakcesyjną charakteryzuje młody wiek migrujących. W latach 2004-2005 80% osób, które opuściło na stałe **województwo zachodniopomorskie** było poniżej 45 roku życia. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 26-35 lat, 20% ludność w wieku 19-25, 19% młodzież poniżej 19 roku życia. W 2005 roku, w porównaniu z 2004 rokiem o 6 punktów procentowych zwiększył się odsetek migrujących w przedziale wiekowym 26-35 lat (z 21 do 27%). Z 20% w 2004 roku do 15% w roku kolejnym, zmniejszyła się liczba opuszczających województwo będących między 36 a 45 rokiem życia.

Wykres 51. Odsetek migrujących na pobyt stały w woj. zachodniopomorskim wg. wieku w latach 2004-2005 [źródło: GUS]

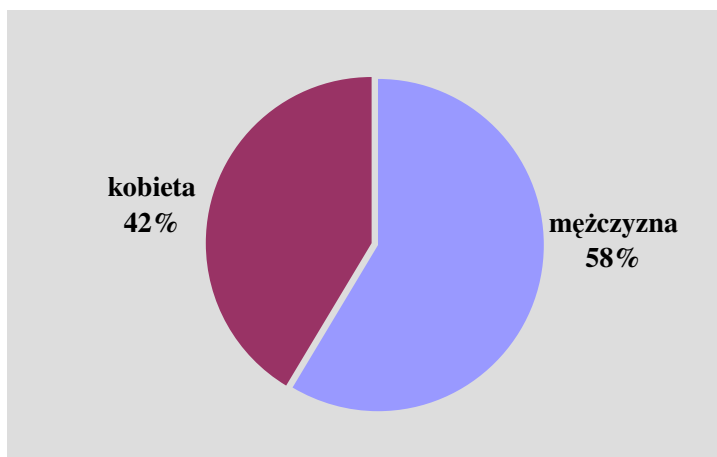
Na przestrzeni dwóch lat 2004-2005 z kraju na pobyt stały za granicę wyemigrowało 53% mężczyzn i 47% kobiet. W województwie zachodniopomorskim stosunek ten był odwrotny i wyniósł 47% mężczyzn w stosunku do 53% kobiet. W 2005 roku z województwa wyemigrował prawie taki sam odsetek kobiet i mężczyzn, odpowiednio 49,8% i 50,2%. Natomiast w Polsce wielkość migracji mężczyzn była większa o prawie 7 punktów od odsetka migrujących kobiet (53,4% mężczyzn, 46,6% kobiet) (źródło: GUS)

Wykres 52. Migracje zagraniczne na pobyt stały w 2005 roku wg. płci [źródło: GUS]

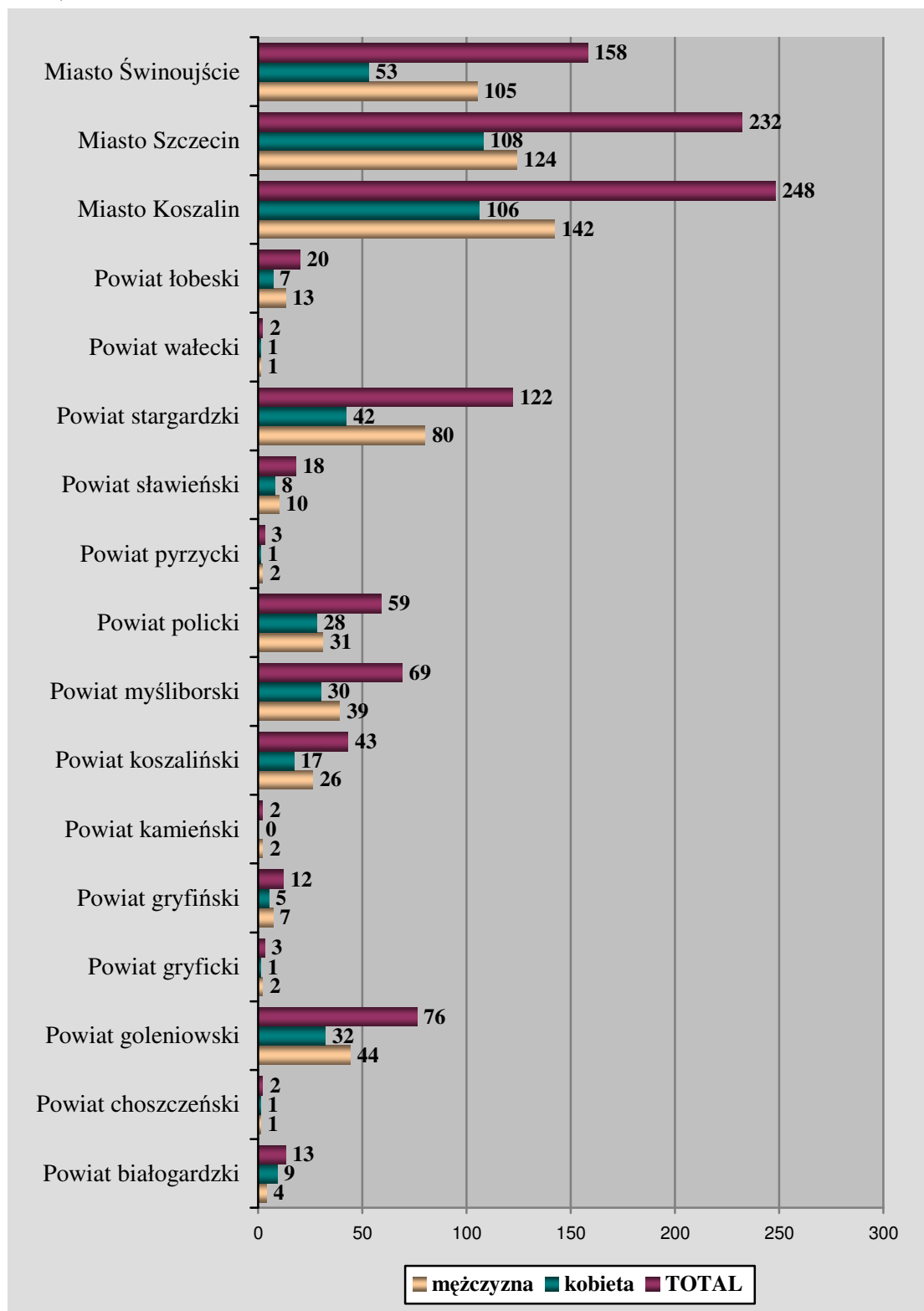
Wśród emigrujących kobiet z **województwa** w latach 2004-2005 najczęściej pochodziło z grupy wiekowej 26-35 lat (32,5%). Najwięcej mężczyzn wyjechało za granicę między 19 a 25 rokiem życia (31,9%). W zeszłym roku 2006 z województwa zachodniopomorskiego na stałe wymeldowało się 58% mężczyzn, 42% stanowiły kobiety.

Wykres 53. Migracje zagraniczne na pobyt stały z województwa zachodniopomorskiego w 2006 roku
[źródło: GUS]

W 2006 roku skali całego województwa zachodniopomorskiego najczęściej kobiet i mężczyzn opuściło powiat miasta Koszalin, odpowiednio 43% i 57% oraz powiat miasta Szczecin (53% mężczyzn i 43% kobiet). Najwięcej kobiet -69% wyemigrowało z powiatu białogardzkiego, z powiatów choszczeńskiego oraz z powiatu wałeckiego wyjechał taki samo odsetek kobiet i mężczyzn. Z pozostałych powiatów wyjechało zdecydowanie więcej mężczyzn. Z czterech powiatów: drawskiego, kołobrzeskiego, szczecineckiego i świdnickiego nie wyemigrowała na pobyt stały żadna osoba.

Wykres 54. Migracje zagraniczne na pobyt stały z województwa zachodniopomorskiego z 2006 (źródło GUS 2006)

Według przytaczanego już badania przeprowadzonego przez Instytut Badania Rynku i Opinii Społecznej IMAS International, spośród osób deklarujących chęć wyjazdu za granicę

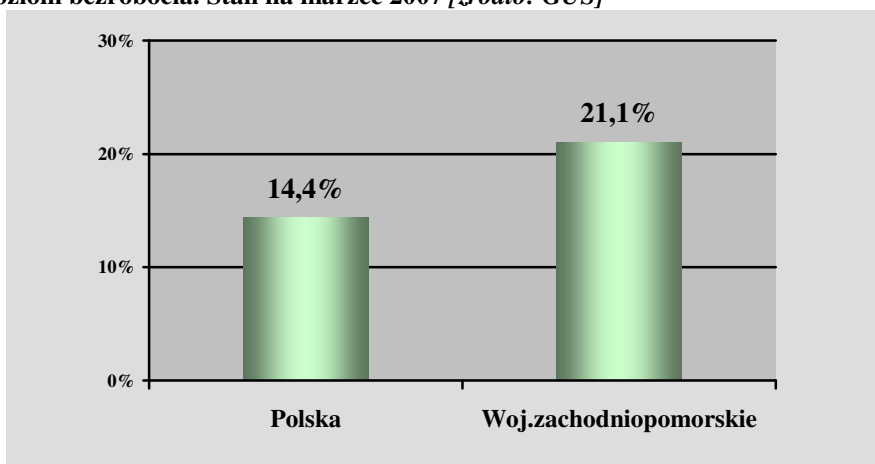
w celach zarobkowych, w ciągu najbliższego roku zamierza wyjechać więcej mężczyzn niż kobiet, najwięcej osób w wieku 15-44 lata, z wykształceniem średnim/pośrednim i podstawowym/zawodowym, zamieszkujący wieś i miasta do 200 tys.

3.5. Sytuacja na rynku pracy, a liczba osób migrujących

Nie jest łatwo oszacować wpływ ruchów migracyjnych na stopę bezrobocia w Polsce (w marcu 2007 wyniosła 14,4%). Liczba osób bezrobotnych zależy do szeregu czynników m.in.: koniunktura gospodarcza, stopa inwestycji czy proces restrukturyzacji przedsiębiorstw. Migracje niewątpliwie są procesem ściśle powiązanym z sytuacją, jaka zachodzi na rynku pracy zwłaszcza na poziomie regionalnych i lokalnych rynków pracy. Rejestrowany proces tworzenia nowych miejsc pracy i wzrost wielkości migracji zarobkowych ma wpływ na zmniejszenie się skali bezrobocia w Polsce.

Pod koniec marca 2007 liczba zarejestrowanych bezrobotnych w **województwie zachodniopomorskim** wyniosła 135,1 tys., o 5,8 tys. bezrobotnych mniej niż miesiąc wcześniej, czyli o 0,7%, a o 4,8 niż w marcu ubiegłego roku. W porównaniu z sytuacją w kraju poziom bezrobocia w tym regionie w marcu tego roku był wyższy o 6,7 pkt.

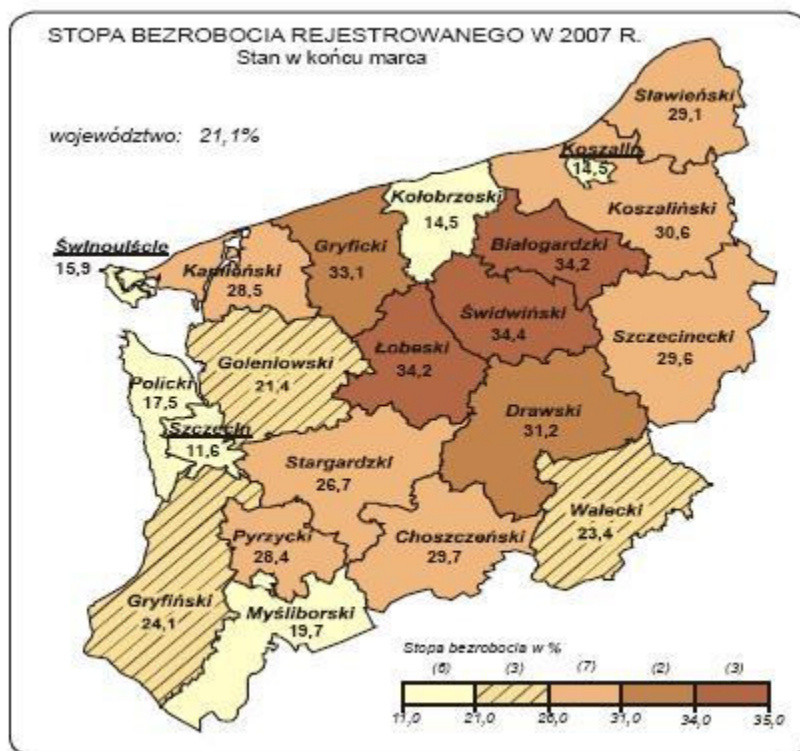
Wykres 55. Poziom bezrobocia. Stan na marzec 2007 [źródło: GUS]

Według danych z Urzędu statystycznego w Szczecinie pod koniec marca br. większość bezrobotnych województwa zachodniopomorskiego stanowiły osoby w wieku 25-34 i 45-54 lata, z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (39,3%) i zasadniczo zawodowym (29%). Spadek bezrobocia zanotowano wśród osób długotrwale poszukujących pracy. Wskaźnik ten

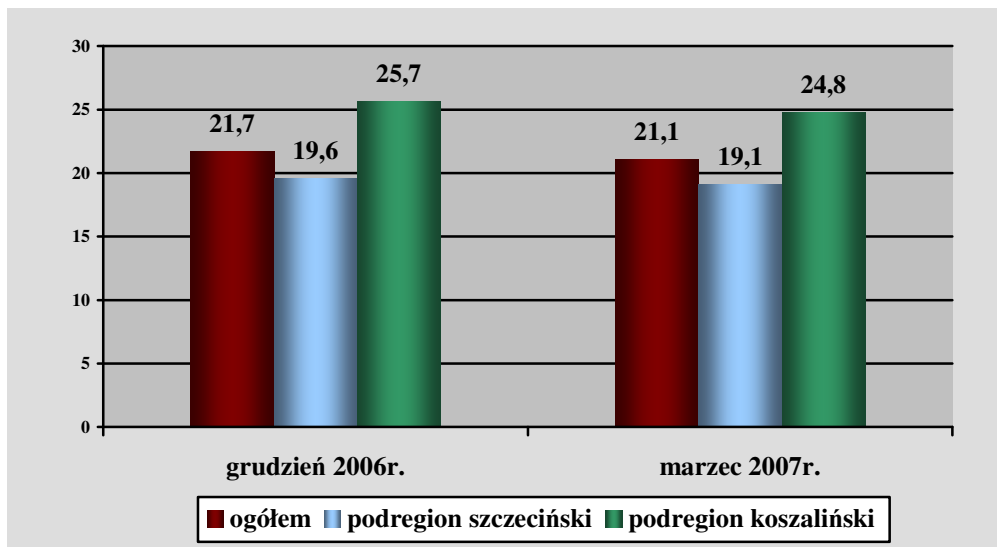
w skali roku zmniejszył się o prawie 2 pkt i wyniósł 45,9%. Zmniejszenie poziomu bezrobocia odnotowano we wszystkich powiatach – największy w wałeckim (o 7,6%), drawskim (o 6,8%). Najmniejszy spadek liczby bezrobotnych, a tym samym najwyższą stopę bezrobocia zaobserwowano w powiecie świdnickim (34,4%), łobeskim (34,2%) i białogardzkim (34,2%). Najniższy poziom bezrobocia, niższym od średniego krajowego zanotowano tylko w Szczecinie (11,6%).

Rysunek 2. Stopa zarejestrowanego bezrobocia w województwie zachodniopomorskim w poszczególnych powiatach marzec 2007 [źródło: US w Szczecinie]

Największy procent migracji zagranicznej na pobyt stały zanotowano w podregionie szczecińskim. Obszar ten charakteryzuje się również mniejszym wskaźnikiem bezrobocia. Pod koniec ubiegłego roku było on o ponad 6 punktów procentowych niższy, niż wskaźnik ten w podregionie koszalińskim. Nieznacznie różnica ta uległa zmniejszeniu na korzyść podregionu koszalińskiego w marcu br., jednak w dalszym ciągu jest ona wysoka i wynosi dla podregionu koszalińskiego 24,8% (19,1% podregion szczeciński).

Wykres 56. Stopa zarejestrowanego bezrobocia w województwie zachodniopomorskim w podregionach w grudniu 2006 i marcu 2007 [źródło: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej]

Dane w %

Migracja stała się ucieczką od bezrobocia zwłaszcza w regionach, w których wskaźnik ten jest najwyższy, zmniejszając bezpośrednio poziom bezrobocia na tym obszarze i pośrednio zwiększając zatrudnienie dzięki wzrostowi konsumpcji (za sprawą napływu transferu kapitału migrantów), (Ministerstwo Gospodarki, luty 2007).

Jednakże, w warunkach zwiększonej skali migracji zarobkowej zwiększyło się zjawisko niedopasowania podaży i popytu na pracę. Uwidocznili się wyraźne braki na rynku pracy w określonych zawodach: pracownicy medyczni czy branża budowlana.

Z raportu publikowanego przez Narodowy Bank Polski „Informacje o kondycji sektora przedsiębiorstw ze szczególnym uwzględnieniem stanu koniunktury w II kwartale 2007 roku” wynika, że wśród problemów wymienianych przez polskich przedsiębiorców najbardziej newralgicznym okazał się w ostatnim czasie problem z pozyskaniem nowych pracowników. Taką trudność zasygnalizowało czterokrotnie więcej przedsiębiorstw niż przed rokiem- ponad 11% badanych firm. Ponadto ponad połowa firm budowlanych oszacowała swój stan zatrudnienia jako niewystarczający, a 46% jako powód podała brak możliwości znalezienia odpowiednich pracowników. Największe zapotrzebowanie na nową siłę roboczą występuje w **województwie zachodniopomorskim**, w najmniejszym stopniu problem ten dotyczy województwa śląskiego. W regionach tych z w/w trudnością boryka się odpowiednio co czwarta i co dwudziesta firma (*Biuletyn Migracyjny*, kwiecień-maj 2007).

Na szczególną uwagę zasługuje deficyt pracowników medycznych spowodowany zagranicznymi migracjami zarobkowymi. Pomimo, że liczba wydanych zaświadczeń potwierdzających kwalifikacje nie była duża – do poły 2006 roku wyniosła 4,3% - to dotkliwy może być ubytek lekarzy w kilku specjalizacjach. Według informacji od Naczelnej Izby Lekarskiej z czerwca 2006 roku wynika, że o zaświadczenie zwróciło się 15,6% anestezjologów, 14,7% chirurgów plastycznych, 12,8% chirurgów klatki piersiowej, 8,2% chirurgów naczyniowych (źródło: *Biuletyn Migracyjny*, 2006 nr 8 s.4).

4. Podsumowanie i wnioski z prowadzonych badań

Polacy dzięki zmianom związanym z przystąpieniem do Unii Europejskiej, mogą swobodnie podejmować zatrudnienie w wybranych krajach Unii Europejskiej. Otwarcie rynków miało wpływ na zmianę zachowań migracyjnych Polaków i znaczące zwiększenie się fali migracji krótkookresowej (trwającej do 12 miesięcy). Zagraniczna migracja zarobkowa niesie ze sobą zarówno pozytywne jak i negatywne aspekty. Największym zagrożeniem jest odpływ wykwalifikowanej siły roboczej z Polski, szczególnie z branż, gdzie występuje zwiększony popyt na usługi. Pozytywne działanie migracji jest związane ze spadkiem stopy bezrobocia. Ważne jest, aby te tendencje zostały zachowane tzn. sytuacja osób długotrwale bezrobotnych nie uległa jedynie zamrożeniu (podejmowanie sezonowej pracy za granicą działa często demobilizująco, jeżeli chodzi o poszukiwania pracy w Polsce lub rozpoczęcie działalności gospodarczej na własny rachunek). Równie ważne jest powstrzymanie negatywnych tendencji, chodzi tu głównie o zatrzymanie odpływu wykwalifikowanych pracowników szczególnie różnego rodzaju specjalistów oraz wykwalifikowanych robotników (szczególnie z branży wykończeniowo – budowlanej).

Na podstawie przeprowadzonych przez nas badań możemy powiedzieć, że w przypadku województwa zachodniopomorskiego wśród osób migrujących w celu podjęcia pracy przeważają ludzie młodzi w wieku do 35 lat (77%). W przypadku tych osób wyjazd często połączony jest również z nauką, w tym głównie nauką języków obcych. Blisko 23% wyjeżdżających stanowią uczniowie i studenci. Na podstawie przeprowadzonych badań oraz z informacji przekazanych przez Biura Karier możemy powiedzieć, że wyjazdy studenckie mają charakter głównie sezonowy – zdecydowana większość wyjeżdża w miesiącach letnich

(od czerwca do września). Do grupy starszych osób (od 35 do 45 lat) należą osoby, które wyjeżdżały już wielokrotnie w przeszłości. Wśród wyjeżdżających przeważają osoby o dochodach do 1500 zł. Są to osoby, które nie są usatysfakcjonowane zarówno sumą zarabianych pieniędzy w Polsce jak również możliwościami znalezienia pracy w kraju. Około 20% wyjeżdżających stanowią osoby bezrobotne.

Spośród osób pracujących wyjeżdżają najczęściej osoby wykonujące takie zawody jak: modelka, sprzedawca i demonstrator, górnik i robotnik budowlany, pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, pracownik usług osobistych i ochrony, robotnik obróbki metali i mechanik maszyn i urządzeń, pracownik obsługi biurowej.

Do najpopularniejszych krajów migracji należą kraje Unii Europejskiej, przede wszystkim takie jak Niemcy i Anglia, ale także Holandia, Norwegia i Irlandia. Większość osób planuje wyjazd na czas określony, średnio około 5 miesięcy. Na stałe planuje wyjechać tylko 9% badanych. Odsetek ten jest nieco mniejszy niż w wypadku badania przeprowadzonego w listopadzie ubiegłego roku gdyż badaniem objęlibyśmy obecnie osoby wyjeżdżające w okresie wakacyjnym. Miesiące listopad – styczeń są najmniej popularne, jeśli chodzi o pracę sezonową.

Wśród migracji czasowych przeważają migracje krótkookresowe (przebywanie poza granicami kraju poniżej 12 miesięcy). Najmniej czasu spędzały za granicą osoby, które wyjeżdżały do Niemiec i Holandii. Długość pobytu w Anglii jest niemal dwukrotnie dłuższa. Wyjazdy na okres czasowy mają charakter sezonowy. Najwięcej osób wyjeżdżało w miesiącach czerwiec - lipiec, natomiast najmniej w miesiącach listopad - luty.

Wybór kraju migracji jest uzależniony głównie od posiadania znajomych lub członków rodziny przebywających w tym kraju. Rodzinę lub znajomych w kraju planowanej migracji posiadają najczęściej te osoby, które wybierają się do takich krajów jak Anglia, Norwegia, Irlandia lub Stany Zjednoczone. W przypadku takich krajów jak Norwegia, Irlandia, Dania o migracji decydują w głównej mierze także taki czynnik jak wysokie zarobki. W przypadku Niemiec istotna jest bliskość miejsca, co znacznie ułatwia mobilność zawodową oraz posiadanie zapewnionej pracy na miejscu. O wyjeździe do Holandii zdecydowało w głównej mierze otwarcie rynku pracy.

Mobilność zawodowa jest warunkowana głównie przez zróżnicowanie dochodów i warunków życia pomiędzy Polską, a krajami docelowymi. Zdecydowanie największa grupa osób wyjeżdżających podejmuje się wyjazdu z przyczyn finansowych, badani chcą poprawić sytuację życiową własną i swojej rodziny (podobnie jak to miało miejsce w badaniach przeprowadzonych w listopadzie 2006 roku). Oczekiwania respondentów odnośnie optymalnego wynagrodzenia w kraju znacząco odbiegają od tego ile chcieliby zarabiać, natomiast kwota, jaką spodziewają się zarobić za granicą jest jeszcze niemal dwukrotnie większa od oczekiwanego wynagrodzenia w Polsce. Oczekiwania badanych rosną wraz z wzrostem ich dochodów. Różnice w stawkach płacowych to czynnik konieczny migracji zarobkowej, ale nie jedyny i wystarczający. Większe znaczenie dla podejmujących prace w Polsce mogą mieć takie czynniki jak warunki pracy (inne niż finansowe) oraz pojawienie się większej ilości ofert zatrudnienia, gdyż w wymiarze geograficznym migracje dotyczą głównie tych rejonów Polski, gdzie koszty transformacji ustroju były relatywnie wysokie i nastąpił duży wzrost stopy bezrobocia.

Jak wynika z przeprowadzonych badań osoby migrujące wykazują dużą gotowość do podejmowania pracy w innym niż wyuczony zawódzie. Większość badanych, nie pracowała podczas poprzednich wyjazdów w wyuczonym zawodzie oraz nie będzie lub nie planuje pracować w wyuczonym zawodzie podczas obecnego wyjazdu za granicę. Mimo braku możliwości podjęcia pracy w swoim zawodzie respondenci lepiej oceniają warunki pracy za granicą. Specyfiką zagranicznych rynków pracy jest dwoistość popytu na prace cudzoziemców. Z jednej strony potrzebni są specjaliści (niewielka liczba), z drugiej bardzo liczne grupy pracowników niskow kwalifikowanych pracujących w „drugorzędnych” rynkach pracy w branży rolniczej, gastronomicznej, usługowej. Należy jednocześnie podkreślić że osoby migrujące (podobnie jak to miało miejsce w badaniu przeprowadzonym w listopadzie 2006 roku), nadal na stosunkowo niskim poziomie oceniają możliwość znalezienia pracy w Polsce zgodnej z wyuczonym zawodem, co może być czynnikiem skłaniającym je do podejmowania za granicą pracy poniżej własnych kwalifikacji.

Największy odsetek osób spośród tych, które zadeklarowały, że planują lub będą pracować w swoim zawodzie, to osoby, które w kraju pracują, w takich zawodach jak: specjalista nauk fizycznych, matematycznych i technicznych, robotnik obróbki metali i mechanik maszyn i

urządzeń, górnik i robotnik budowlany, kierowca i operator pojazdów i maszyn samojezdnych, pracownik usług osobistych i ochrony.

Blisko połowa badanych ma zapewnioną pracę za granicami kraju. 47% z wyjeżdżających, którzy nie znaleźli pracy zmierza szukać pracy jeszcze podczas pobytu w Polsce. Znacznie mniej osób decyduje się na wyjazd bez gwarancji zatrudnienia (42% spośród tych, którzy nie mają jeszcze pracy). Badani szukając pracy za granicą korzystają głównie z pomocy osób bliskich (rodziny lub znajomych). Niewielka grupa badanych skorzystała lub zamierza skorzystać z takich form pośrednictwa jak biura pośrednictwa pracy (zlokalizowane na miejscu zamieszkania), ogłoszenia zagranicznych biur pośrednictwa pracy (znajdowane w Internecie), ogłoszenia prasowe. Tylko 3% badanych respondentów znalazło lub zamierza poszukać pracy za pośrednictwem Urzędu Pracy.

Wśród wymienianych obaw związanych z planowanym wyjazdem za granicę dominują racjonalne, związane z nabyciem umiejętności posługiwania się językiem, czy poradzeniem sobie w nowej sytuacji (znalezieniem pracy, miejscem zamieszkania, jakością tej pracy i wielkością zarobków). Znacznie badanych ma obawy związane z negatywnymi odczuciami, emocjami spowodowane brakiem bliskich i znajomych oraz tęsknotą za nimi. Otoczenie (rodzina/ znajomi) zdecydowanie częściej wspiera i mobilizuje badanych do wyjazdu, tylko niewielki odsetek badanych (11%) odpowiedział, że w otoczeniu znajdują się osoby, które odradzają wyjazd za granicę. Ich sprzeciw jest związany z głównie obawami o podłoże emocjonalnym, a nie racjonalnym.

Badani, mówiąc o czynnikach, które mogłyby wpłynąć na zmianę ich decyzji o wyjeździe, zwrócili uwagę głównie na poprawę warunków finansowych w kraju (w tym głównie poprawę warunków płacowych).

Nauka języka kraju, do którego wyjeżdżają osoby podejmujące pracę za granicą nie jest priorytetowa, ponieważ zdecydowana większość respondentów oczekuje w związku z pobytem za granicą przede wszystkim korzyści finansowych i polepszenia warunków bytowych. Nie wszyscy badani kontynuują naukę rozpoczętą w Polsce przed wyjazdem podczas pobytu za granicą, nauka języka traktowana jest więc przede wszystkim jako środek,

a nie jako cel sam w sobie. Badani, którzy wyjeżdżają do krajów anglojęzycznych częściej podejmują się nauki języka na miejscu, chętniej uczą się również osoby młode, z wyższym i niepełnym wyższym wykształceniem. Osoby wyjeżdżające za granicę deklarowały najczęściej znajomość języków: angielskiego/ i lub niemieckiego. Najwięcej osób zna język angielski – 71% badanych (w tym dobrą lub bardzo dobrą znajomość tego języka deklaruje tylko 24% badanych). Nieco mniej badanych spośród wyjeżdżających deklarowało znajomość języka niemieckiego (43%), tylko 7,5% respondentów zna ten język dobrze lub bardzo dobrze. Należy w tym miejscu podkreślić, że istnieje grupa osób (około 15%), które pomimo braku znajomości języka angielskiego zamierzają wyjechać do Wielkiej Brytanii oraz 11% grupa osób, które mimo braku znajomości języka niemieckiego planują wyjazd do Niemiec. Osoby wyjeżdżające do takich krajów jak Norwegia, Holandia, Szwecja nie znają języków krajów docelowych.

Większość badanych deklaruje, że chce wydać lub zainwestować zaoszczędzone pieniądze po powrocie do kraju. Takie deklaracje składają częściej: osoby w wieku powyżej 20 lat, o najwyższych dochodach ponad 1500 zł oraz dochodach w gospodarstwie domowym powyżej 2500 zł. Największa grupa spośród osób, które chcą wydać lub zainwestować pieniądze po powrocie do kraju zadeklarowała, że wykorzysta je do zakupu lub budowy domu/mieszkania lub też remontu domu/ mieszkania. Mniejsza część badanych planuje zakup środka transportu lub też sprzętu AGD, RTV oraz komputera. Około 10% badanych chce zainwestować we własną działalność gospodarczą (otworzenie własnego biznesu). Zdecydowana większość wyjeżdżających nie chce dokonywać inwestycji za granicą, co dodatkowo podkreśla czasowy charakter migracji.

W branży budowlanej odnotowuje się największy transfer i jednocześnie największy odpływ dochodów, jak wspomnieliśmy powyżej wydatki na zakup/ remontu domu lub mieszkania to jeden z najczęstszych wydatków osób podejmujących migracje za granicę kraju). Istnieje realne niebezpieczeństwo, że wzrastający popyt na usługi remontowo – budowlane, w połączeniu z odpływem wykwalifikowanej siły roboczej z tej branży może powodować niedobór pracowników na rynku pracy. Jak pisaliśmy już wcześniej w niniejszym opracowaniu z raportu publikowanego przez Narodowy Bank Polski „Informacje o kondycji sektora przedsiębiorstw ze szczególnym uwzględnieniem stanu koniunktury w II kwartale

2007 roku” wynika, że wśród problemów wymienianych przez polskich przedsiębiorców najbardziej newralgicznym okazał się w ostatnim czasie problem z pozyskaniem nowych pracowników. Taką trudność zasygnalizowało czterokrotnie więcej przedsiębiorstw niż przed rokiem- ponad 11% badanych firm. Ponadto ponad połowa firm budowlanych oszacowała swój stan zatrudnienia jako niewystarczający, a 46% jako powód podała brak możliwości znalezienia odpowiednich pracowników. Największe zapotrzebowanie na nową siłę roboczą występuje w województwie zachodniopomorskim, w regionie tym z w/w trudnością boryka się, co czwarta firma (*Biuletyn Migracyjny, kwiecień-maj 2007*).

Porównując obecne wyniki z badań nad migracjami (przeprowadzonych w maju 2007 roku) z wynikami z badań przeprowadzonych w listopadzie 2006, możemy powiedzieć, że zachowały się podobne tendencje, jeżeli chodzi o motywy oraz przyczyny podejmowania migracji. Większość osób badanych poprzez wyjazd chce polepszyć warunki finansowe swoje i swojej rodziny, zarobione pieniądze inwestując głównie w budowę, zakup lub remont mieszkania lub domu. Zwiększyła się nieznacznie grupa badanych deklarująca, że po powrocie do Polski chce założyć lub rozwinąć własną działalność gospodarczą. Wśród badanych zwiększyła się nieznacznie grupa ludzi młodych oraz osób studiujących oraz skrócił się czas przewidywanego popytu za granicą, co z pewnością jest związane z przedwakacyjnym okresem i wyjazdami studentów do prac sezonowych. Za granicę nadal często wyjeżdżają pracownicy z branży budowlanej, co może sprzyjać wzrostowi cen i braku wykwalifikowanych robotników z tej branży.

5. Metodyka badań i zastosowane narzędzia analityczne

5.1. Opis metodologii badania

Zgodnie z założeniem badawczym przyjętym w Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia, badanie przeprowadzono w powiatach województwa zachodniopomorskiego z uwzględnieniem struktury migrujących osób w każdym z powiatów z uwzględnieniem podziału na płeć osób migrujących [*dane GUS w Szczecinie – 2006 roku; Migracja na pobyt stały*].

W ramach doboru próby, badaniem zostało objętych 600 respondentów zamieszkujących w województwie zachodniopomorskim, które w ciągu najbliższych sześciu

miesiące (biorąc pod uwagę dzień prowadzenia wywiadu) planują wyjazd za granicę w celu podjęcia pracy zarobkowej. Próba odzwierciedlała następujący rozkład w podziale na powiaty i płeć:

POWIATY	ILOŚĆ WYWIADÓW		
	mężczyźni	kobiety	razem
Powiat białogardzki	2	5	7
Powiat choszczeński	1	1	2
Powiat goleniowski	24	18	42
Powiat gryficki	1	1	2
Powiat gryfiński	4	3	7
Powiat kamieński	1	-	1
Powiat koszaliński	14	9	23
Powiat myśliborski	22	17	39
Powiat policki	17	15	32
Powiat pyrzycki	1	1	2
Powiat sławieński	6	4	10
Powiat stargardzki	44	23	67
Powiat wałecki	1	1	2
Powiat łobeski	7	4	11
Miasto Koszalin	79	58	137
Miasto Szczecin	69	60	129
Miasto Świnoujście	58	29	87
SUMA	351	249	600

Dotarcie ankietowanych do poszczególnych respondentów odbywało się z wykorzystaniem naturalnej sieci kontaktów występującej w badanej populacji (osób planujących wyjechać za granicę w celu podjęcia pracy zarobkowej). Od pierwszej z rekrutowanych osób ankietowanych uzyskiwał kontakt do kolejnego respondenta. Zabieg taki w metodologii doboru próby określa się jako technikę tzw. „kuli śnieżkowej”. Metodę tę stosujemy w wypadku badań, w których populacja badana składa się z jednostek nietypowych, do których bardzo trudno jest dotrzeć.

Kodowanie danych - po wprowadzeniu danych ze wszystkich kwestionariuszy otrzymaliśmy elektroniczną bazę danych w formacie Excel, który umożliwia dokonywanie analiz. Pytania otwarte zostały zakodowane. Kodowanie polegało na przypisaniu każdej słownej odpowiedzi

respondenta lub jej fragmentowi wartości liczbowej. Odpowiedzi w pytaniach M7 i M8, dotyczących wykonywanego i wyuczonego zawodu były kodowane na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Działalności przygotowanej przez MPiPS. Jest ona dostępna na stronie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej: <http://www.mpips.gov.pl/kzis.rtf>.

Metoda analizy danych. Jednostki badania były analizowane ze względu na najważniejsze współzależne cechy (zmienne). W przypadku prowadzonego badania cechy te, pozwalały na pogrupowanie respondentów ze względu na: płeć, wykształcenie, wiek, wyuczony zawód, wykonywany zawód, stan cywilny, dochód gospodarstwa domowego, dochód własny, liczba osób zamieszkujących gospodarstwo domowe, wielkość miejscowości zamieszkania, a także znajomość języków obcych.

5.2. Opis zastosowanych technik badawczych

Metoda analizy danych wtórnych – (Desk Research ang.). Analiza źródeł wtórnych polega na poszukiwaniu tych danych, które już istnieją, a które po zagregowaniu i przetworzeniu będą stwarzać możliwości do wyciągania nowych wniosków na żądany temat. Ich zastosowanie ma charakter głównie eksploracyjny tj. polegający na wstępnym rozpoznaniu problemu lub zjawiska badawczego. Dane wtórne a tym samym informacje, które zostały już raz zebrane i przetworzone przez zewnętrzne instytuty mogą niekiedy w pełni zaspokoić potrzeby informacyjne, bez konieczności realizacji badań pierwotnych.

Badania pierwotne - wywiady z wykorzystaniem kwestionariusza. W badaniu zastosowana została technika wywiadu bezpośredniego. Badanie to podlega standaryzowanej technice badawczej. Kwestionariusz zaś jest formularzem zawierającym pytania z określoną (zarysowaną w nich) problematyką. Pytania te zostały odczytywane respondentowi przez ankietera w odpowiednio przyjętej kolejności.

Budowa kwestionariusza wywiadu. Kwestionariusz składał się z części pre-rekrutacyjnej (część pierwsza), merytorycznej (część główna), metryczkowej i ewidencyjnej. W części merytorycznej znalazły się pytania dotyczące samego przedmiotu badania. Metryczka zawierała m.in. podstawowe informacje o jednostce badania – w tej części kwestionariusza znalazły się pozycje dotyczące informacji o respondentach, takie jak: płeć, wykształcenie, wiek, wyuczony zawód, wykonywany zawód, stan cywilny, dochód gospodarstwa domowego, dochód własny respondenta, liczba osób zamieszkujących gospodarstwo domowe, wielkość miejscowości zamieszkania, znajomość języków obcych. Część

ewidencyjna była wypełniana po zakończeniu badania przez samego ankietera. Zawierała ona informacje potrzebne do kontroli prawidłowości przebiegu badania, w tym: czas i miejsce przeprowadzenia wywiadu, długość trwania rozmowy oraz informacje o respondencie.

Konstrukcja pytań otwartych i zamkniętych. Część merytoryczna kwestionariusza składała się z pytań otwartych i zamkniętych. W pytaniach zamkniętych respondent musiał wybrać jedną z przedstawionych odpowiedzi. Pytania otwarte pozostawiały respondentowi całkowitą swobodę odpowiedzi.

5.3. Opis nadzoru i kontroli badań

Kontrola badań Badania realizowane przez Public Profits Sp. z o.o. dostosowane są do standardów określonych przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku jak również są zgodne z założeniami Programu Kontroli Jakości Pracy Ankieterów, który definiuje minimalne normy jakości pracy w zakresie organizacji Działu Realizacji oraz sieci terenowej, rekrutacji ankieterów i koordynatorów, ich szkolenia, nadzoru, a także kontroli poprawności wykonanej przez nich pracy.

Firma zobowiązała się do przeprowadzenia kontroli pracy ankieterów, pomiędzy 15% respondentów i przedstawienia Zleceniodawcy pisemnego raportu o wynikach z kontroli. Zobowiązała się również do przedstawienia Zleceniodawcy na żądanie, raportów ze stanu realizacji przedmiotu zamówienia. Raport taki został przedstawiony dnia 14 listopada 2006 roku.

Ponadto, celem zapewniającym wysoką jakość pracy ankierskiej, a co za tym idzie zebranych wyników, było przeprowadzone jednoosobowego szkolenia dla koordynatorów regionalnych na podstawie dostarczonych materiałów i szczegółowych instrukcji, (dostarczonych przez Kierownika Projektu). Kontrola badania obejmowała ankietę, koordynatora i agencję badawczą. Poniżej przedstawiamy szczegóły kontroli dot. każdego z ogniw procesu badawczego:

* **Ankieter** – kontrola poprawności i kompletności wypełnionego kwestionariusza, karty realizacji badań (dalej KRB), w przypadku IDI kontrola jakości nagrania, kompletności kwestionariusza rekrutacyjnego oraz poruszonych wątków badawczych.

* **Koordynator** – kontrola zgodności założeń próby oraz realizacji zgodnie z dyrektywami zawartymi w instrukcji, merytoryczna analiza wypełnionych kwestionariuszy. W momencie,

kiedy zebrany materiał budzi wątpliwości koordynator wyjaśnia swoje wątpliwości w bezpośrednim kontakcie z respondentem (osobiście lub telefonicznie).

* **Agencja badawcza** – pilotaż jako kontrola jakości narzędzia, na etapie wprowadzania, realizacji w terenie i przetwarzania - kontrola rzetelności pracy ankieterskiej.

* **Kontroler** – niezależna, niepowiązana z agencją badawczą i ankietarami osoba, przeprowadzająca kontrolę telefoniczną 15% wszystkich zrealizowanych wywiadów, nie później niż 2 tygodnie po zakończeniu realizacji. W przypadku stwierdzenia jakichkolwiek uchybień w toku kontroli ankietera - mogących podważyć rzetelność wykonanej przez niego pracy - przeprowadzana jest kontrola 100% wywiadów. W przypadku potwierdzenia nierzetelności zrealizowane wywiady podlegają powtórnej realizacji i nie zostają włączone do zbioru. Ankietier zaś zostaje skreślony z listy współpracowników firmy badawczej.

W trakcie wywiadu kontrolnego zadawano wybrane pytania z wywiadu zasadniczego w celu potwierdzenia prawidłowego doboru respondenta. Z kolei w celu sprawdzenia poprawności realizacji wywiadu, kontroli podlegała:

- kompletność zadania respondentowi wszystkich pytań (wg relacji respondenta),
- czas trwania wywiadu (wg relacji respondenta),
- przestrzeganie procedur realizacji badania (przedstawienie ewentualnych kart wizualnych),
- stopień przygotowania ankietera do realizacji badania i ocena pracy ankietera przez respondenta,
- miejsce realizacji wywiadu.

Kontrola badania - sprawozdanie

W wyniku przeprowadzonej kontroli telefonicznej do powtórnej realizacji przekazano 10 wywiadów. Kontrolę 10% wywiadów przeprowadziła telefonicznie osoba niezależna, niezwiązana z agencją badawczą i ankietarami. Respondentów pytano o powiat, w jakim zamieszkują, o to czy planują w najbliższym czasie wyjazd za granicę w celach zarobkowych, w jakim czasie planują ten wyjazd, o czas trwania i miejsce przeprowadzenia wywiadu, stopień przygotowania ankietera i ewentualne uwagi do jego pracy.

5.4. Sprawozdanie z realizacji badań w terenie

Przeprowadzone przez Instytut badanie w terenie było realizowane w dniach od 14 do 31 maja. Realizację przeprowadziło 35 ankietów na terenie woj. Zachodniopomorskiego z

czterech ośrodków koordynatorskich: Szczecin, Koszalin, Gorzów Wielkopolski (powiat myśliborski), Piła (powiat wałecki). W trakcie realizacji koordynatorzy i ankieterzy nie zgłaszali problemów. Badanie zrealizowano w terminie.

ANEKS - SPIS TABEL I WYKRESÓW

Spis wykresów

Wykres 1. Charakterystyka badanej populacji – płeć (kryterium doboru próby)	5
Wykres 2. Charakterystyka badanej populacji – wykształcenie	6
Wykres 3. Charakterystyka badanej populacji – wiek	6
Wykres 4. Charakterystyka badanej populacji – stan zatrudnienia.....	6
Wykres 5. Charakterystyka badanej populacji – stan cywilny.....	7
Wykres 6. Charakterystyka badanej populacji – dochód respondenta.....	7
Wykres 7. Charakterystyka badanej populacji – dochód gospodarstwa domowego	7
Wykres 8. Charakterystyka badanej populacji – wielkość miejscowości.....	8
Wykres 9. Charakterystyka badanej populacji – liczba członków gospodarstwa domowego ...	8
Wykres 10. Odsetek osób, które wyjeżdżały wcześniej za granicę w celu podjęcia pracy zarobkowej	10
Wykres 11. Kraje migracji zarobkowej.....	11
Wykres 12. Odsetek wyjeżdżających w poszczególnych latach począwszy od 1989 roku	11
Wykres 13. Odsetek wyjeżdżających w poszczególnych miesiącach.....	12
Wykres 14. Średnie wydatki i przychody związane z wyjazdem i pobytem za granicą.....	13
Wykres 15. Odsetek wyjeżdżających w poszczególnych miesiącach, a wykonywany zawód w Polsce	13
Wykres 16. Odsetek osób pracujących w wyuczonym zawodzie	14
Wykres 17. Ocena warunków pracy za granicą	15
Wykres 18. Ocena warunków pracy za granicą	15
Wykres 19. Czas planowanego wyjazdu za granicę	16
Wykres 20. Najczęściej wybierane kraje migracji	17
Wykres 21. Średnia liczba znajomych i rodziny respondentów przebywających za granicą ..	20
Wykres 22. Odsetek osób z otoczenia respondenta przeciwnych wyjazdowi oraz podział na kategorie	21
Wykres 23. Środki finansowe przeznaczone na wyjazd	25
Wykres 24. Odsetek osób korzystających z pośrednictwa i doradztwa w trakcie poszukiwania pracy	26

Wykres 25. Odsetek osób, które znalazły pracę za granicą oraz osób, które będą lub planują pracować w swoim zawodzie	27
Wykres 26. Odsetek osób, które będą pracować lub planują pracować w swoim zawodzie...	27
Wykres 27. Odsetek osób, które będą lub planują pracować w swoim zawodzie/ a wykonywany zawód w Polsce.....	28
Wykres 28. Ocena możliwości znalezienia pracy w Polsce.....	28
Wykres 29. Planowany czas poszukiwania pracy za granicą (osoby, które nie znalazły pracy)	30
Wykres 30. Odsetek osób deklarujących przesyłanie pieniędzy rodzinie lub znajomym w Polsce	31
Wykres 31. Odsetek osób deklarujących, że wydadzą/ zainwestują zaoszczędzone pieniądze po powrocie do kraju.....	32
Wykres 32. Zarobki za granicą i Polsce	34
Wykres 33. Analiza zależności pomiędzy aktualnymi zarobkami, przewidywanymi zarobkami za granicą, a oczekiwanymi dochodami w Polsce	35
Wykres 34. Stopień znajomości języka – język angielski	37
Wykres 35. Stopień znajomości języka – język niemiecki	37
Wykres 36. Wielkość migracji zagranicznych na pobyt stały w Polsce w latach 2001-2006 [źródło: GUS]	39
Wykres 37. Wielkość migracji zagranicznych na pobyt stały w Polsce wg województw w roku 2005, 2006 [dane GUS]	40
Wykres 38. Migracje zagraniczne na pobyt stały w woj. zachodniopomorskim w latach 2001-2006.....	41
Wykres 39. Odsetek migracji zagranicznych na pobyt stały w skali całego województwa w roku 2006 [źródło GUS 2006].....	42
Wykres 40. Liczba osób podejmujących pracę w Wielkiej Brytanii, Irlandii i Szwecji (w 100tys.) oraz natężenie migracji po rozszerzeniu UE, a tempo wzrostu i stopa bezrobocia w 2005r. w nowych krajach członkowskich [MIPS na podstawie Accession Monitoring Report, Doyle et al. 2006Eurostat]	43
Wykres 41. Kierunek migracji zagranicznych ludności polski w roku 2006 (dane w %). [źródło GUS]	44

Wykres 42. Kierunek migracji zagranicznych ludności polski na pobyt stały w roku 2006 na kontynencie europejskim. [źródło GUS 2006]	45
Wykres 43. Kierunek migracji zagranicznych ludności z województwa zachodniopomorskiego na pobyt stały w roku 2006 na kontynencie Europejskim. [źródło GUS].....	46
Wykres 44. Migranci rejestrowani w WRS wg krajów w latach 2004-2006 [źródło: Biuletyn Migracyjny kwiecień-maj 2007].....	48
Wykres 45. Odsetek planowanych wyjazdów do pracy za granicę w najbliższym czasie [źródło: IMAS International]	52
Wykres 46. Osoby skierowane do pracy za granicę za pośrednictwem agencji pośrednictwa do pracy za granicą w 2005 r., poszczególnych województwach [źródło: MPIPS, raport z działalności agencji zatrudnienia w 2005 r.].....	54
Wykres 47. Liczba osób oraz wykaz krajów, do których były kierowane osoby przez agencje pośrednictwa do pracy za granicą w 2003 i 2005 roku. [źródło: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej]	55
Wykres 48. Osoby skierowane do pracy za granicę w roku 2003 i 2005 przez agencje pośrednictwa do pracy za granicą [źródło Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej]	56
Wykres 49. Agencje pośrednictwa pracy za granicą u pracodawców zagranicznych w woj. zachodniopomorskim. Stan z 1 maja każdego roku. [Krajowy Rejestr Agencji Zatrudnienia]	57
Wykres 50. Migracje zagraniczne na pobyt stały w województwie zachodniopomorskim wg. wykształcenia migrantów – porównanie na przestrzeni lat 2002-2003 i 2004-2005 [źródło: GUS].....	61
Wykres 51. Odsetek migrujących na pobyt stały w woj. zachodniopomorskim wg. wieku w latach 2004-2005[źródło: GUS].....	62
Wykres 52. Migracje zagraniczne na pobyt stały w latach 2004-2005 wg. Płci [źródło: GUS]	62
Wykres 53. Migracje zagraniczne na pobyt stały z województwa zachodniopomorskiego w 2006 roku [źródło: GUS]	63
Wykres 54. Migracje zagraniczne na pobyt stały z województwa zachodniopomorskiego z 2006 (źródło GUS 2006)	64
Wykres 55. Poziom bezrobocia. Stan na marzec 2007 [źródło: GUS].....	65

Wykres 56. Stopa zarejestrowanego bezrobocia w województwie zachodniopomorskim w podregionach w grudniu 2006 i marcu 2007 [źródło: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej] 67

Spis tabel

Tabela 1. Wyuczony zawód	9
Tabela 2. Wykonywany zawód	9
Tabela 3. Wcześniejsze wyjazdy za granicę, a wybór kraju przy obecnie planowanym wyjeździe.....	12
Tabela 4. Przyczyny wyboru krajów migracji	19
Tabela 5. Przyczyny planowanego wyjazdu za granicę	21
Tabela 6. Obawy związane z wyjazdem za granicę	22
Tabela 7. Oczekiwane korzyści związane z wyjazdem za granicę – kategoryzacja odpowiedzi	23
Tabela 8. Czynniki, które mogłyby wpłynąć na zmianę decyzji o wyjeździe za granicę	24
Tabela 9. Formy przygotowań do wyjazdu za granicę i częstość ich występowania	25
Tabela 10. Osoby i instytucje, z których pomocy respondenci korzystają najczęściej.....	26
Tabela 11. Osoby i instytucje, dzięki którym respondent znalazł pracę	29
Tabela 12. Osoby i instytucje, dzięki którym respondenci planują znaleźć pracę.....	29
Tabela 13. Osoby i instytucje, dzięki którym respondenci znaleźli lub planują znaleźć pracę	30
Tabela 14. Planowane wydatki i inwestycje za granicą	31
Tabela 15. Planowane wydatki i inwestycje w Polsce	33
Tabela 16. Znajomość języka, a kraj migracji	36
Tabela 17. Oferty pracy za granicą w OHP od stycznia do marca 2007 [Zachodniopomorska Wojewódzka Komenda Ochotniczych Hufców pracy]	59

Spis map

Rysunek 1. Agencje pośrednictwa do pracy za granicą – dane z 1 maja 2007 [Krajowy Rejestr Agencji Zatrudnienia]	57
Rysunek 2. Stopa zarejestrowanego bezrobocia w województwie zachodniopomorskim w poszczególnych powiatach marzec 2007 [źródło: US w Szczecinie]	66

NUMER ANKIETY / _ / _ / _ / _ /

NUMER ANKIETERA / _ / _ / _ / _ / _ / _ / _ /

KWESTIONARIUSZ

ZAGRANICZNA MIGRACJA ZAROBKOWA

Jestem pracownikiem firmy badawczej Public Profits. Obecnie nasza firma na zlecenie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie prowadzi badanie dotyczące zagranicznej migracji zarobkowej w ramach badań: „Kompleksowe wojewódzkie badania rynku pracy, gospodarki i edukacji.” Chcielibyśmy się dowiedzieć, jakimi motywami kierują się ludzie podejmujący decyzję o wyjeździe, jakie działania podejmują oraz czy istnieją czynniki, które mogłyby skłonić ich do rezygnacji z takiego wyjazdu.

REKRUTACJA DO BADANIA

1. Płeć	kobieta	1
ANKIETER: rekrutować zgodnie z próbą	mężczyzna	2

1a. POWIAT	Nazwa powiatu	
ANKIETER: rekrutować zgodnie z próbą		

Na początku chcielibyśmy się dowiedzieć (...):

1b. Czy w ciągu najbliższych 6 miesięcy planuje Pan/i wyjazd za granicę w celu podjęcia pracy zarobkowej?	TAK	1
	NIE → nie rekrutować	2

KWESTIONARIUSZ ZASADNICZY

2. Czy wyjeżdżał/a Pan/i wcześniej za granicę w celu podjęcia pracy zarobkowej?	TAK	1
	NIE → przejść do pytania 15	2

3. Ile razy Pan/i wyjeżdżał/a?	 (liczba wyjazdów)
--------------------------------	-------------------------

3a. Do jakich krajów Pan/i wyjeżdżała w celu podjęcia pracy zarobkowej?	1) _____ / _ / _ /
ANKIETER: jeśli respondent wyjeżdżał tylko raz pytania 3a nie zadajemy.	2) _____ / _ / _ /
	3) _____ / _ / _ /
	4) _____ / _ / _ /
	5) _____ / _ / _ /

4. Kiedy dokładnie Pan/i wyjechał/a ostatnim razem?	rok miesiąc dzień
ANKIETER: jeśli respondent nie potrafi określić dnia prosimy wpisać rok i miesiąc wyjazdu	

5. Jak długo trwał Pana/i ostatni pobyt za granicą (chodzi nam o wyjazd w celu podjęcia pracy)?	 (liczba tygodni)
ANKIETER: jeśli respondent poda liczbę miesięcy lub lat proszę przeliczyć na tygodnie	

6. Do jakiego kraju wyjechał/a Pan/i ostatnio?	KRAJ _____ / / /
--	------------------

7. Ile pieniędzy wydał/a Pan/i na ten wyjazd (chodzi o koszty związane z przygotowaniem do wyjazdu oraz podróżą)?	 PLN
---	-----------

8. Ile pieniędzy wydał/a Pan/i na utrzymanie za granicą; proszę podać wydatki <u>w okresie 1 miesiąca</u> ?	 PLN
---	-----------

9. Ile pieniędzy <u>miesięcznie</u> Pan/i zarabiał/a?	 PLN
---	-----------

10. Ile pieniędzy Pan/i <u>zaoszczędził/a</u> ?	 PLN
---	-----------

11. Ile z tych pieniędzy <u>zainwestował/a lub wydał/a Pan/i w Polsce</u> ?	 PLN
---	-----------

12. Czy pracował/a Pan/i w wyuczonym zawodzie?	TAK	1
	NIE	2

13. Czy pracując za granicą był Pan/i traktowany/a:	Lepiej niż w Polsce	1
	Gorzej niż w Polsce	2
	Ta samo jak w Polsce	3
	Nie pracowałem dotychczas w Polsce → <i>przejsć dopytania 15</i>	4

14. Jakie cechy w Pana/i pracy za granicą (poza płacą) były korzystniejsze a jakie mniej korzystne w porównaniu z dotychczasową pracą w Polsce: ANKIETER: zaznaczyć odpowiedź zakreślając 1 lub 2				
a) Organizacja pracy	Korzystniejsze	1	Mniej korzystne	2
b) Czas pracy	Korzystniejsze	1	Mniej korzystne	2
c) Atmosfera w pracy	Korzystniejsze	1	Mniej korzystne	2
d) Stosunki z przełożonymi	Korzystniejsze	1	Mniej korzystne	2
e) Stosunki z kolegami z pracy	Korzystniejsze	1	Mniej korzystne	2
f) Inne jakie? _____ / / /	Korzystniejsze	1	Mniej korzystne	2

Teraz chciał(a)bym zadać kilka pytań na temat planowanego przez Pana/ Panią wyjazdu:

15. Na jak długo planuje Pan/i wyjechać? ANKIETER: jeśli respondent poda liczbę miesięcy lub lat proszę przeliczyć na tygodnie	1)..... (liczba tygodni)	2)Na stałe	3) (nie odczytywać) nie wiem, trudno powiedzieć
--	-----------------------------	------------	--

16. Do jakiego kraju zamierza Pan/i wyjechać?	KRAJ _____/___/___
---	--------------------

17. Dlaczego wybrał/a Pan/i ten kraj?	_____/___/___
	_____/___/___
	_____/___/___
	_____/___/___

18. Czy mógłby/ mogłaby Pan/i powiedzieć, dlaczego planuje Pan/i ten wyjazd? ANKIETER: <u>nie odczytywać odpowiedzi z listy; zaznaczyć właściwą odpowiedź lub wpisać inną podaną przez respondenta; możliwość wskazania więcej niż jednej odpowiedzi</u> PATRZ INSTRUKCJA → sposób kodowania odpowiedzi	Brak pracy/jestem bezrobotny/a	1
	Brak pracy odpowiadającej oczekiwaniom	2
	Niskie zarobki	3
	Potrzeba podniesienia własnych kwalifikacji zawodowych	4
	Nauka języka obcego	5
	Zła sytuacja polityczna w Polsce	6
	Chęć podjęcia nauki za granicą	7
	Chęć zetknięcia się z kulturą innego państwa/ poznania innego kraju	8
	Inne, jakie? _____/___/___	9
	Inne, jakie? _____/___/___	10
	Inne, jakie? _____/___/___	11
	Inne, jakie? _____/___/___	12

19. Proszę powiedzieć ile pieniędzy planuje Pan/i przeznaczyć na wyjazd	 PLN	1
ANKIETER: chodzi o łączny koszt związany z wyjazdem i pobytem	(nie odczytywać) nie wiem trudno powiedzieć	2

20. Skąd Pan/i weźmie pieniądze na planowany wyjazd za granicę? ANKIETER: nie odczytywać odpowiedzi	Środki własne/ odkładane z wypłaty	1
	Pożyczka od znajomych lub rodziny	2
	Pożyczka bankowa	3
	Inne, jakie? _____ / _ / _ /	4
	Inne, jakie? _____ / _ / _ /	5
	Inne, jakie? _____ / _ / _ /	6

21. Czy ktoś z Pana/i rodziny lub otoczenia, jest przeciwny Pana/i wyjazdowi za granicę?	Tak	1
	Nie, nikt nie był przeciwny → przejsć do pytania 24	2

22. Kto w Pana/i rodzinie lub otoczeniu jest przeciwny Pana/i wyjazdowi za granicę? ANKIETER: możliwość zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi	Rodzice	1
	Rodzeństwo (brat/ siostra)	2
	Dzieci	3
	Mąż/Żona	4
	Dalsza rodzina	5
	Znajomi	6
	Inne osoby, jakie? _____ / _ / _ /	7

23. Dlaczego osoba ta (lub osoby) były przeciwne Pana/i wyjazdowi za granicę?	_____ / _ / _ /
	_____ / _ / _ /
	_____ / _ / _ /
	_____ / _ / _ /

24. Czy ktoś z Pana/i rodziny lub otoczenia, zachęca Pana/ią wyjazdowi za granicę?	Tak	1
	Nie, nikt mnie nie zachęcał → przejsć do pytania 27	2

25. Kto z Pana/i rodziny lub otoczenia zachęca Pana/ią do wyjazdu za granicę? ANKIETER: możliwość zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi	Rodzice	1
	Rodzeństwo (brat/ siostra)	2
	Dzieci	3
	Mąż/Żona	4
	Dalsza rodzina	5
	Znajomi	6
	Inne osoby, jakie? _____ / _ / _ /	7

26. Dlaczego osoba ta (lub osoby) zachęcały Pana/ią do wyjazdu za granicę?	_____ / / /
	_____ / / /
	_____ / / /

27. Czy ma Pan/i obawy związane z wyjazdem za granicę?	Tak	1
	Nie, nie mam obaw → przejść do pytania 29	2

28. Jakie ma Pan/i obawy i wątpliwości związane z tym wyjazdem za granicę? ANKIETER: proszę wpisać cztery pierwsze z wymienionych obaw i wątpliwości przez respondenta	1) _____ _____ _____ / / /
	2) _____ _____ _____ / / /
	3) _____ _____ _____ / / /
	4) _____ _____ _____ / / /

29. Proszę powiedzieć, jakie ma Pan/i oczekiwania związane z tym wyjazdem/ jakich korzyści Pan/i oczekuje?

ANKIETER: proszę wpisać cztery pierwsze z wymienionych korzyści przez respondenta

1) _____

_____ / / /

2) _____

_____ / / /

3) _____

_____ / / /

4) _____

_____ / / /

30. Czy korzystał/a Pan/i z pomocy, pośrednictwa lub doradztwa podczas planowania obecnego wyjazdu za granicę? Chodzi mi zarówno o znajomych/ rodzinę, jak również instytucje.

ANKIETER: Koniecznie zwrócić respondentowi uwagę, że nie chodzi wyłącznie o doradztwo instytucji

TAK

1

NIE → przejść do pytania 32

2

31. Z czyjej pomocy Pan/i korzystał/a?

1) _____ / / /

2) _____ / / /

3) _____ / / /

32. Czy przygotowuje się Pan/i do wyjazdu?

Tak

1

Nie, nie przygotowuję się wcale → przejść do pytania 34

2

33. W jaki sposób przygotowuje się Pan/i do wyjazdu? ANKIETER: nie odczytywać tylko zakreślić lub wpisać podaną przez respondenta odpowiedź; możliwość udzielenia wielu odpowiedzi	Uczestniczyła(e)m w kursie językowym	1
	Uczestniczyła(e)m w kursach doskonalenia zawodowego	2
	Dokształcała(e)m się sama w zakresie języka	3
	Dokształcała(e)m się samodzielnie w zakresie planowanego zawodu	4
	Odkładała(e)m pieniądze na wyjazd	5
	Zakupiła(e)m rzeczy na wyjazd: ubrania, kosmetyki i inne wyposażenie	6
	Rozmawiała(e)m z osobami, które przebywają obecnie lub przebywały wcześniej za granicą	7
	Inne jakie? _____ / _ / _ /	8
	Inne, jakie? _____ / _ / _ /	9
	Inne, jakie? _____ / _ / _ /	10

34. Czy znalazła Pan/i już pracę za granicą?	TAK → przejść do pytania 35	1
	NIE → przejść do pytania 37	2

35. Czy będzie Pan/i pracować w wyuczonym zawodzie?	TAK	1
	NIE	2

36. W jaki sposób znalazł/a Pan/i pracę? ANKIETER: nie odczytywać kategorii	Biuro pośrednictwa pracy (zlokalizowane w miejscu zamieszkania)	1
	Ogłoszenie prasowe (prasa lokalna)	2
	Ogłoszenia prasowe (prasa ogólnokrajowa)	3
	Pomoc znajomych/ rodziny	4
	Ogłoszenia polskich biur pośrednictwa pracy w (Internecie)	5
	Ogłoszenia zagranicznych biur pośrednictwa pracy (Internet)	6
	Urząd pracy	7
	Inne jakie? _____ / _ / _ /	8
	Inne jakie? _____ / _ / _ /	9

ANKIETER: po zadaniu powyższego pytania przejść do pytania nr 40

ANKIETER: Patrz filtr w pytaniu 34

37. Czy planuje Pan/i pracować w wyuczonym zawodzie?	TAK	1
	NIE	2

38. Kiedy zamierza Pan/i poszukać pracy za granicą?	Jeszcze podczas pobytu w Polsce	1
	Zaraz po wyjeździe za granicę	2
	W jakiś czas od momentu wyjazdu za granicę	3
	(nie odczytywać) nie wiem/ trudno powiedzieć	4

39. W jaki sposób zamierza Pan/i poszukać pracy za granicą? <i>ANKIETER: nie odczytywać kategorii; możliwość zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi</i>	Biuro pośrednictwa pracy (zlokalizowane w miejscu zamieszkania)	1
	Ogłoszenia prasowe (prasa lokalna)	2
	Ogłoszenia prasowe (prasa ogólnokrajowa)	3
	Pomoc znajomych/ rodziny	4
	Ogłoszenia polskich biur pośrednictwa pracy w (Internecie)	5
	Ogłoszenia zagranicznych biur pośrednictwa pracy (Internet)	6
	Urząd pracy	7
	Inne jakie? _____ / _ / _ /	8
	Inne jakie? _____ / _ / _ /	9

40. Na co planuje Pan/i wydawać swoje zaoszczędzone za granicą pieniądze podczas pobytu?	_____ / _ / _ /
	_____ / _ / _ /
	_____ / _ / _ /

41. Czy planuje Pan/i przesyłać zarobione pieniądze rodzinie/ znajomym do Polsce?	TAK	1
	NIE → przejść do pytania 43	2

42. Jaki procent zaoszczędzonych pieniędzy zamierza Pan/i przesłać do Polski?	%
---	--------

43. Czy planuje Pan/i wydać lub zainwestować pieniądze w Polsce?	TAK	1
	NIE → przejść do pytania 45	2

44. W jaki sposób planuje Pan/i wydać lub zainwestować swoje pieniądze w Polsce?	1) _____ / _ / _ /
	2) _____ / _ / _ /
	3) _____ / _ / _ /
	4) _____ / _ / _ /

45. Co skłoniłoby Panią/Pana do rezygnacji z wyjazdu za granicę?	1) _____ / _ / _ /
	2) _____ / _ / _ /
	3) _____ / _ / _ /
	4) _____ / _ / _ /

46. Ilu znajomych lub członków Pana/i rodziny wyjechało za granicę w celu podjęcia pracy?	Liczba znajomych (_____)
	Liczba członków rodziny (_____)

47. Jak ocenia Pan/i możliwość znalezienia pracy w swoim zawodzie w Polsce?
Podczas dokonywania oceny proszą posłużyć się skalą dziesięciostopniową, gdzie 1 oznacza jest to niemożliwe, natomiast 10 jest to bardzo łatwe.

ANKIETER: Proszę pokazać respondentowi kartę ze skalą; poniżej zaznaczyć odpowiedź

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
nie jest to możliwe										bardzo łatwo

48. Jak Pan/i myśli, na jakim poziomie będą Pana/i zarobki po wyjeździe/ ile będzie Pan/i zarabiać za granicą? Proszę spróbować określić planowany dochód miesięczny.

..... PLN

49 Ile chciał(a)by Pan/i zarabiać w Polsce? Proszę spróbować określić dochód miesięczny.

..... PLN

ANKIETER: proszę pytać respondenta o kwotę, która by go satysfakcjonowała

METRYCZKA

M1. Płeć	kobieta	1
	mężczyzna	2

M2. Jakie ma Pan/i wykształcenie?	podstawowe, niepełne podstawowe	1
	zasadnicze zawodowe lub średnie nieukończone	2
	średnie ukończone, pomaturalne	3
	nieukończone wyższe	4
	wyższe ukończone	5

M3. Czy mogłaby/ mógłby Pan/i podać mi swoją datę urodzenia? <i>ANKIETER: proszę podać rok urodzenia oraz zaznaczyć w odpowiedniej rubryce</i>	ROK URODZENIA					
	16 - 19 lat					1
	20 - 25 lat					2
	26 - 35 lat					3
	36 – 45 lat					4
	46- 55 lat					5
	powyżej 55 lat					6

M4. Jaki jest Pana/i wyuczony zawód? <i>ANKIETER: Proszę wpisać dokładną nazwę zawodu wymienionego przez respondenta</i>	
---	----------------

M5. Jaki Pan/i zawód wykonuje? <i>ANKIETER: Proszę wpisać dokładną nazwę zawodu wymienionego przez respondenta</i>	/..../..../	1
	Jestem bezrobotny	2
	Jestem studentem/ uczniem	3
	Jestem emerytem/ rencistą	4

M6. Jaki jest Pana/i stan cywilny?	kawaler/ panna	1
	żonaty/ zamężna	2
	wdowiec/ rozwiedziony	3

M7. Proszę Pana/ ią o policzenie łącznych dochodów wszystkich członków gospodarstwa domowego. Proszę dodać wynagrodzenia, premię, nagrody, zapłaty za nadgodziny, stypendia, rentę, emeryturę, prace zlecenie, dochody z gospodarstwa rolnego w ubiegłym miesiącu i powiedzieć, do której grupy zaliczył(a)by Pan(i) dochody swojego gospodarstwa domowego. ANKIETER: Proszę podać respondentowi kartę dochód i wpisać obok wskazaną przez respondenta kategorię	
---	--------------

M8. Proszę Pana/ ią o podanie swojego własnego dochodu. Proszę dodać wynagrodzenia, premie, nagrody, zapłaty za nadgodziny, stypendia, rentę, emeryturę, prace zleczone, dochody z gospodarstwa rolnego w ubiegłym miesiącu. Proszę posłużyć się tą sama kartą. ANKIETER: Proszę podać respondentowi kartę dochód i wpisać obok wskazaną przez respondenta kategorię	
---	--------------

M9. Ile osób liczy Pana/i gospodarstwo domowe?	osób
--	-----------

M10. Miejscowość, w której Pan/i mieszka jest?	wsia	1
	miastem do 19.999 mieszkańców	2
	miastem od 20.000 do 49.999 mieszkańców	3
	miastem od 50.000 do 199.999 mieszkańców	4
	miastem powyżej 200.000 mieszkańców	5

M11. Stopień znajomości języka.

Język	Bardzo słabo	Słabo	Średnio	Dobrze	Bardzo dobrze
A) _____ / _ / _ / _	1	2	3	4	5
B) _____ / _ / _ / _	1	2	3	4	5
C) _____ / _ / _ / _	1	2	3	4	5
D) _____ / _ / _ / _	1	2	3	4	5

ANEKS DLA ANKIETERA

POWIAT: _____ / _ / _ / _

MIEJSCOWOŚĆ: _____ / _ / _ / _

DATA PROWADZONEGO WYWIADU:.....rok

CZAS TRWANIA WYWIADU.....MIN.

IMIĘ I NAZWISKO ANKIETERA.....

NUMER ANKIETERA

--	--	--	--	--	--	--	--